ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)

ปริญญา

ปฐมวัยศึกษา | การศึกษา

สาขา | **ภาควิชา**

เรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

Encouragement of Citizenship in Accordance with Democracy in Preschool Children

นามผู้วิจัย นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

(อาจารย์ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลทร, ศษ.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม .....

(รองศาสตราจารย์ปัทมาวดี เล่ห์มงคล, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิทธิกร สุมาลี, ศษ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ..... **เดือน** ..... **พ.ศ.** .....

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

Encouragement of Citizenship in Accordance with Democracy in Preschool Children

โดย
นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา)
พ.ศ. 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ธนวรรณ ผิวบัวคำ 2557: การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ปฐมวัยศึกษา) สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร, ศษ.ด. 253 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 16 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ประกอบด้วย 1.การมีส่วนร่วม (Participation) 2. เคารพสิทธิ (Respect) 3. ความพอประมาณ (Balance) 4. ความหลากหลาย (Diversity) 5. ด้านความมีวินัย (Discipline) แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย แบบประเมินพฤติกรรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวคิด PAREBA 2D มีคะแนนเฉลี่ยความเข้าใจและพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง 2) ผลจากการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามรูปแบบ PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมากขึ้น

_____ _____ ___/___/___

ลายมือชื่อนิสิต ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Tanawan Piwbuakum 2014: Encouragement of Citizenship in Accordance with Democracy in Preschool Children. Master of Education (Early Childhood Education), Major Field: Early Childhood Education, Department of Education. Thesis Advisor: Ms. Piyanan Hirunchalothorn, Ph.D. 253 pages.

The purpose of this research was to encourage target subject citizenship in accordance with democracy in preschool. The participants in this were study 16 young children ranging in ages 5 from 6 years old. They studied in kindergarten year 2 at The Thongpradit School Suphanburi Primary Education Service Area office 2 in the second semester of the 2014 academic year. The research instruments included activity plan on encouragement of citizenship by PAREBA 2D concept include 1. Participation 2. Respect 3. Balance 4. Diversity 5. Discipline. Pre-post test score of understanding of citizenship in accordance with democracy. Assessment of behavioral of citizenship in accordance with democracy. And observation record of behavioral of citizenship in accordance with democracy. Content analysis was used for quantitative data. Mean and standard deviation were used for qualitative data.

The results of this research showed that 1) the population participants were achieved plan on encouragement of citizenship by PAREBA 2D concept have post-test score of understanding and behavioral of encouragement of citizenship more than pre-test score. and 2) Result of observation record of encouragement of citizenship showed the participants who were achieved plan on of encouragement of citizenship by PAREBA 2D concept have increased behavior of citizenship in accordance with democracy.

_____ _____ ___/___/___

Student's signature Thesis Advisor's signature

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี เล่ห์มงคล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นประโยชน์ ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งพิจารณา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้กับผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 และครูทุกคน ในโรงเรียน ที่ได้ให้ความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดีและขอขอบคุณ ผู้แต่งหนังสือและเจ้าของผลงานวิจัยทุกท่านที่ผู้วิจัยนำมาใช้อ้างอิงเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด และทำให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้เต็มไปด้วยความสุขและเหตุการณ์ที่น่าประทับใจ

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู ให้โอกาสทางการศึกษา ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านตลอดมาอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณญาติพี่น้องตลอดจนเพื่อน ๆ ที่มิได้เอ่ยนามที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนตลอดมา ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ธนวรรณ ผิวบัวคำ

มิถุนายน 2557

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง (3)

สารบัญภาพ (4)

บทที่ 1 บทนำ 1
- ความสำคัญของปัญหา 1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3
- ขอบเขตการวิจัย 3
- ประโยชน์ที่ได้รับ 4
- สมมติฐานการวิจัย 4
- นิยามศัพท์ 5

บทที่ 2 การตรวจเอกสาร 8
- ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย 9
- การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย 38
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 66

บทที่ 3 วิธีการวิจัย 71
- กลุ่มเป้าหมาย 71
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 71
- การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 72
- การเก็บรวบรวมข้อมูล 77
- วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล 79

บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ 80
- ผลการวิจัย 80
- ข้อวิจารณ์ 143

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 149

สรุปผลการวิจัย 149

ข้อเสนอแนะ 154

เอกสารและสิ่งอ้างอิง 156

ภาคผนวก 162

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย 163

ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ 165

ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่เพื่อทำวิจัย 169

ภาคผนวก ง คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตามรูปแบบ PAREBA 2D 171

ภาคผนวก จ คู่มือแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย 204

ภาคผนวก ฉ คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย 224

ภาคผนวก ช ดัชนีความสอดคล้อง IOC 237

ภาคผนวก ซ ภาพการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตามรูปแบบ PAREBA 2D 242

ประวัติการศึกษาและการทำงาน 253

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กิจกรรมการสอนตามแนวคิด PAREBA 2D ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	5
2	แสดงคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก	28
3	แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย	75
4	หน่วยการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตย	78
5	แสดงคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำการทดลองเป็นรายบุคคล	81
6	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การทดลอง	82
7	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบวัดความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน	82
8	แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังทำการทดลอง เป็นรายบุคคล	85
9	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D	86
10	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย 5 ด้าน	86

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามรูปแบบ PAREBA 2D หน่วยฤดูหนาว	175
2	แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามรูปแบบ PAREBA 2D หน่วยกลางวันกลางคืน	188

ภาพผนวกที่

1	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยฤดูหนาว	243
2	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยกลางวันกลางคืน	244
3	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยข้าว	245
4	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยโรงเรียนของเรา	246
5	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยดอกไม้	247
6	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยคมนาคม	248
7	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยวันมาฆบูชา	249
8	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยควายไทย	250
9	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยสุพรรณที่รัก	251
10	กิจกรรมในแผนการสอนหน่วยครอบครัวของฉัน	252

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย จนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลาหลายปีมาแล้วแต่ระบอบประชาธิปไตย และความเป็นอยู่ของพลเมืองไทย ต้องประสบปัญหาอุปสรรคเรื่อยมา การพัฒนาพลเมืองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยเรียกได้ว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่พฤติกรรมที่แสดงออกของสังคม ทำให้คนในสังคมก้าวข้ามความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไป ความรู้สึกของพลเมืองไทยที่มีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยได้ถูกบิดเบือนเปลี่ยนแปลงไป จนพลเมืองในสังคมไทย ไม่เห็นคุณค่า และไม่เข้าใจว่าการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ตนจะต้องมีบทบาทอย่างไร รวมทั้งไม่รู้สิทธิหน้าที่ของตนว่ามีมากน้อยเพียงใด ดังที่ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) กล่าวไว้ว่า

> . . .การปกครองในระบอบประชาธิปไตยไม่เพียงแต่จะต้องมีกติกาหรือรัฐธรรมนูญที่จะกำหนดระบบที่ใช้ในการปกครองประเทศภายใต้หลักการดังที่ได้กล่าวมาเท่านั้น สิ่งที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าก็คือ คน หรือประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศที่มีความแตกต่างหลากหลายภายใต้หลักสิทธิเสรีภาพ และหลักความเสมอภาค จะต้องมีความเป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตย ที่เป็นการปกครองโดยประชาชน หรือการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเอง จึงจะประสบความสำเร็จได้. . .

นอกจากนี้ ทักษะความเป็นพลเมือง ยังสำคัญในยุคปัจจุบันนี้ที่เข้าสู่ยุคของศตวรรษที่ 21 เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ได้กำหนดสาระวิชาหลัก และทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นเอาไว้ และที่ขาดไม่ได้คือความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียน มีความรู้ตระหนักและมั่นใจในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การที่เด็กมีความรู้หรือทักษะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะเกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการกระทำหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงวิถีแห่งประชาธิปไตย (เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, 2555)

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อีกทั้งปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพราะฉะนั้นความเป็นพลเมืองในส่วนของการอยู่ร่วมกัน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นมีคุณลักษณะของเด็กไทยที่สำคัญในประชาคมอาเซียน ในส่วนของด้านทักษะกระบวนการ นั่นคือทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะประกอบไปด้วย 1. เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 2. มีภาวะผู้นำและ 3. เคารพและยอมรับความหลากลายทางวัฒนธรรม เพราะพลเมืองอาเซียนอาจมีความหลากหลายในทางสังคม ความเชื่อ และวิถีชีวิต แต่ด้วยแนวโน้มอนาคตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาเดียวกัน ในฐานะเป็นพลเมืองของภูมิภาคนั้น จำเป็นต้องร่วมกันแสวงหาจุดร่วมและสร้างสรรค์ให้เป็นคุณลักษณะประจำของพลเมืองอาเซียน ซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง (แพรภัทร ยอดแก้ว, 2555)

ในมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยยังได้ระบุไว้ ในเรื่องของแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนว่าคุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการนั้น การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เพื่อให้ก้าวทันกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคที่ความรู้และเทคโนโลยีเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ว่า คนไทยยุคใหม่ต้องได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติรู้ทัน มีปัญญารู้คิดมีสมรรถนะและมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และ เป็นพลเมืองดีของโลก ซึ่งสอดรับกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

การวางรากฐานความเป็นพลเมืองนั้นต้องเริ่มจากเด็กปฐมวัย เพราะ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยสามขวบ เด็กจะเรียนรู้กระบวนการที่สำคัญและจำเป็น และจะทำให้เด็กเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตัวในสังคมที่ถูกต้อง คือการปรับตัวให้บุคคลอื่นยอมรับ เพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลรอบตัวได้ ซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นกระบวนการปรับตัวทางสังคม (Socialization process) เด็กเรียนรู้ที่จะร่วมมือกับผู้อื่นในลักษณะกลุ่ม รู้จักการเป็นสมาชิกของกลุ่ม รู้จักปฏิเสธ การรับ การสื่อสาร หรือการใช้ภาษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ซึ่งส่วนมากเด็กจะเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การเล่นและการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะลดตนเองจากการเป็นศูนย์กลางไปสู่การปฏิบัติที่ยอมรับคนอื่นมากขึ้น แต่การมีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นยังอยู่ในช่วงเวลาสั้น ๆ ดังนั้นการชี้แนะระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม การจัดกิจกรรมกลุ่มการชวนเล่นแบบมีข้อตกลง จะช่วยพัฒนาการด้านสังคมให้เด็ก ไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3 – 6 ปี และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กปฐมวัย (บุบผา เรืองรอง, 2555)

จากสภาพปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาปฐมวัย จึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย และผู้วิจัยเล็งเห็นว่า เด็กที่มีความเป็นพลเมืองควรมีองค์ประกอบคือเด็กจะต้องมีวินัย เข้าใจและยอมรับความหลากหลาย เคารพสิทธิรับฟังผู้อื่น มีส่วนร่วมในการอยู่ร่วมกันในสังคม และเด็กควรมีความพอประมาณในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบเหล่านี้มาการจัดประสบการณ์ในด้านการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ทำให้เด็กปฐมวัยรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้ สามารถใช้ชีวิตในวิถีชีวิตประจำวัน รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิป้องกันในการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างสังคมให้เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 16 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ระยะเวลาในการทำวิจัย คือ12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 45 นาที

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 ตัวจัดกระทำ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

2.2 ตัวแปรตามคือ ความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้คือ

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ครู ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาระดับปฐมวัยและหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

นิยามศัพท์

แนวคิด **PAREBA 2D** หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์ ที่นำ 5 องค์ประกอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มาประกอบกันเป็นชื่อแนวคิด PAREBA 2D โดยมีตัวประกอบทั้งหมดดังนี้

1.การมีส่วนร่วม (Participation)	PA
2. การเคารพสิทธิ (Respect)	RE
3. ความพอประมาณ (Balance)	BA
4. ความหลากหลาย (Diversity)	D
5. ความมีวินัย (Discipline)	D

โดยในแต่ละตัวประกอบ ผู้วิจัยได้มาจากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ขั้นตอนการสอนของแนวคิด PAREBA 2D นั้น จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยจัดกิจกรรม ตามหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน ในแต่ละหน่วย จัดกิจกรรม ทั้งหมด 3 วัน รวมทั้งสิ้น 3 กิจกรรม โดยเมื่อจบการจัดกิจกรรม ตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กจะได้รับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย ใน 5 ตัวประกอบ โดยในแต่หน่วยการเรียนรู้ จะใช้กิจกรรมการสอน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการสอนตามแนวคิด PAREBA 2D ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	กิจกรรม	จัดกิจกรรมในวันที่
ด้านความมีวินัย	กิจกรรมการเล่นนิทาน บทบาทสมมุติ ข่าว	วันที่ 1
ความพอประมาณ	กิจกรรมการเล่นนิทาน บทบาทสมมุติ ข่าว	วันที่ 1
ความหลากหลาย	เกมการแต่งกาย ร้องเพลง บัตรคำ สนทนา ตอบคำถาม และกิจกรรมบูรณาการต่าง ๆ	วันที่ 2
การมีส่วนร่วม	กิจกรรมศิลปะ การประดิษฐ์ชิ้นงาน และกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม	วันที่ 3
การเคารพสิทธิ	กิจกรรมศิลปะ การประดิษฐ์ชิ้นงาน และ กิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่ม	วันที่ 3

ซึ่งในแต่ละการสอนของหน่วยการเรียนรู้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในแต่ละวัน เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับตัวบ่งชี้ของแนวคิด PAREBA 2D

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

PAREBA 2D หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ บทบาทสมมุติ ข่าว นิทาน เกม การแต่งกาย กิจกรรมศิลปะ การประดิษฐ์ ที่มีความหลากหลาย เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยยึดหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนมาเป็นหัวเรื่องในการจัดประสบการณ์ และนำแนวคิด PAREBA 2D มาเป็นฐานความคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ที่สะท้อนให้เห็นถึง ความรู้ความเข้าใจ ในความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย 5 ด้าน ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การวางแผนร่วมกัน การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และการตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

เคารพสิทธิ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งทางกาย ทางวาจา และการแสดงพฤติกรรม

ความพอประมาณ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุลในเรื่องของ การกิน การแต่งกาย และการใช้สิ่งของ

ความหลากหลาย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ที่แสดงออกถึงการเข้าใจ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ฐานะ และศาสนา

ความมีวินัย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการเคารพกติกาข้อตกลงของกลุ่ม การตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 16 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 16 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ความหมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับความหมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ความหมายของความเป็นพลเมืองที่จะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยนั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของพลเมืองไว้มีดังนี้

ฤชุตา เทพยากุล (2554) ให้ความหมายถึงความเป็นพลเมืองไว้ว่า ความเป็นพลเมือง (citizenship) หมายถึง ฐานะของความเป็นพลเมือง ที่เป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมืองหรือรัฐ มีสิทธิ และความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดโดยกฎหมายในฐานะที่เป็นพลเมืองมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะภายใต้กฎหมายกฎเกณฑ์ทางสังคมและศีลธรรมการศึกษาความเป็นพลเมืองเป็นกระบวนการช่วยให้เยาวชนเรียนรู้ถึงการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีความรู้และแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้น วิชานี้ศึกษาได้ทั้งรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ที่บ้าน ในสังคมชุมชนที่อาศัยอยู่ และรูปแบบที่เป็นทางการได้แก่ ในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และที่ทำงานหลักของการศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง ได้มาจากหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ที่ต้องการพลเมืองที่กระตือรือร้น มีความรู้และปรารถนาที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อตัวเองครอบครัว และชุมชนหลักการเหล่านี้ช่วยเติมเต็ม ความสมบูรณ์ในกระบวนการทางการเมือง

กิตติศักดิ์ ปรกติ (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่าพลเมืองว่า คำว่า พลเมือง ในความหมายของสมาชิกชุมชนทางการเมือง ซึ่งมีสิทธิ และหน้าที่ในฐานะสมาชิกชุมชนการเมือง หมายถึงชนชั้นพ่อค้าวานิชช่างฝีมือ และผู้ทำมาหากินอยู่ในเขตเมือง ซึ่งเป็นเขตอยู่อาศัยและประกอบกิจการอันมีกำแพงล้อมรอบอย่างมั่นคง และเป็นผู้มีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระจากอำนาจปกครองของมูลนายและขุนนางซึ่งรอบครองดินแดนหรือแว่นแคว้น อันเป็นที่ตั้งของเมืองเหล่านั้น เรียกได้ว่าพลเมืองหมายถึงชาวเมือง และสถานะของพลเมืองหรือชาวเมืองนี้ จึงพิเศษกว่าชาวบ้านชาวชนบท หรือคนทั่วไป แม้จะอยู่รวมกันเป็นหมู่พวกแต่ไม่ได้อยู่ในเมืองชาวเมืองต่างจากชาวบ้านตรงที่บรรดาชาวเมือง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีสิทธิในการมีอำนาจปกครองตนเองเป็นเอกเทศ มีลักษณะเป็นเทศบาลที่เป็นอิสระไม่มีนายเหนือหัว หรือต้องตกอยู่ใต้อาณัติหรืออำนาจปกครองของขุนนางหรือเจ้าศักดินาซึ่งเป็นเจ้าที่ดินในท้องถิ่นนั้น

ฟ้าดาว คงนคร (2555) ให้ความหมายของพลเมืองไว้ว่า คำว่าพลเมือง จะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่าง ๆ ของตนรวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเป็นพลเมือง มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ต่างจากคำว่า ประชาชน ที่กลายเป็นผู้รับคำสั่งทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดาได้กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได้

สมพร ใช้บางยาง (2556) กล่าวไว้ว่า คำว่า พลเมือง สื่อถึงประชาชนที่มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม รู้ร้อนรู้หนาวกับปัญหาของชุมชน ของสังคม ของประเทศชาติ รู้สิทธิรู้หน้าที่ และเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม

ความหมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตราชสถาน (2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า พลเมือง วิถี และ ประชาธิปไตยไว้ดังนี้ พลเมืองหมายถึง ประชาชน ราษฎร ชาวประเทศ วิถี หมายถึง สาย แนว ถนน ทาง ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติ ปวงชนเป็นใหญ่

ดังนั้น คำว่า พลเมืองในวิถีชีวิตประชาธิปไตย จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตย ในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อ สังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและเป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงตามหลักการทางประชาธิปไตย

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2556) กล่าวไว้ว่า ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มี อิสรภาพ ควบคู่กับ ความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญตามลำดับดังนี้ คือ

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ความหมายเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
ความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในประชาคมอาเซียน
ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21
คุณลักษณะและองค์ประกอบของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

หลักการการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย
หลักการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวคิด PAREBA 2D

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ
งานวิจัยต่างประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง ประเทศที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอาจมีการให้น้ำหนักคุณสมบัติของ ความเป็นพลเมืองที่แตกต่างกัน

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า (2552) ให้ความหมายเกี่ยวกับพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย คือ ผู้มีศักดิ์ศรีมีความเท่าเทียมกับผู้อื่นไม่ปรารถนาไปครอบงำใคร และไม่ต้องการให้ใครมาครอบงำบงการหรืออุปถัมภ์ พลเมืองมิใช่ไพร่หรือราษฎรแต่พลเมืองจะเป็นผู้ที่สนใจการปกครองตนเอง หรือมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง สนใจต่อส่วนรวมและเข้าใจว่าการเมืองเป็นการสร้างคุณธรรม คุณค่าเพื่อให้ผู้อื่นและเสียสละเพื่อส่วนรวมด้วยดังนั้นในสังคมต่าง ๆ จึงต้องมุ่งหวังสร้างความเป็นพลเมืองที่มีคุณธรรมเพื่อส่วนรวม ควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง เคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (2555) ได้กล่าวถึงความหมายของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การพัฒนาศักยภาพประชาชนให้เป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีความรู้ดีมีความรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีคุณลักษณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าความหมายของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง บุคคลที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม มีอิสรภาพควบคู่กับ ความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพ

นอกจากนี้ยังมีความหมายของคำลักษณะที่คล้ายกับคำว่าพลเมืองดังเช่นคำว่า พลเมืองศึกษา พลโลกศึกษา และการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง มีความหมายดังต่อไปนี้

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (2555) ได้กล่าวถึงความหมายของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การพัฒนาศักยภาพประชาชนให้เป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ มีความรู้ดีมีความรับผิดชอบ ตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีคุณลักษณะและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พลเมืองศึกษา ว่าคือจัดการศึกษาและการประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองของประเทศ มีความภูมิใจในความเป็นพลเมืองของตนมีความสนใจที่จะปกครองตนเองมีสิทธิมีเสียงสนใจต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย รวมทั้งการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาลรัฐธรรมนูญกฎหมายระบบการเมืองการปกครองสิทธิ ความรับผิดชอบของพลเมืองระบบการบริหารจัดการสาธารณะและระบบตุลาการ

สาระการเรียนรู้ความเป็นพลเมือง หมายความว่า เนื้อหาวิชาและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น สังคมศึกษาศาสนาวัฒนธรรมกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีเพื่อพัฒนา (สั่งสอนอบรมบ่มนิสัย) ให้เป็นพลเมืองดี

พลโลกศึกษา หมายความว่าพลเมืองศึกษาสมัยใหม่ที่เป็นการจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนา (สั่งสอนอบรม บ่มนิสัย) ผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ และเป็นพลโลกที่ดีของสังคมโลกเข้าใจ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศและเป็นสมาชิกที่ดีของโลก มีความสนใจที่จะปกครองตนเองมีสิทธิมีเสียงสนใจต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองในระดับท้องถิ่นระดับประเทศระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมถึงเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมืองรัฐบาลและระบบสถาบันต่าง ๆ ประวัติศาสตร์และรัฐธรรมนูญเอกลักษณ์ของชาติระบบนิติบัญญัติและกฎหมายสิทธิมนุษยชนของการเมืองทางเศรษฐกิจและทางสังคมของพลเมืองหลักการและกระบวนการประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของพลเมืองในกิจการสาธารณะและประเด็นเกี่ยวกับพลเมืองศึกษาและพลโลกศึกษา วิถีทัศน์สากล และการยอมรับค่านิยมพื้นฐานของสังคมในแต่ละประเทศ

พลเมืองและพลโลกศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมการพลเมืองและพลโลกที่ดีมีความรับผิดชอบ พลเมืองและพลโลกศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ

1. ด้านการสั่งสอนอบรมบ่มนิสัยเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบทางสังคมทางศีลธรรมและทางจริยธรรมคุณธรรม

2. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชนและการรับใช้สังคม

3. ด้านการมีความรู้ทางการเมือง (political literacy) เศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์ (2555) ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไว้ว่า ความหมายของการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองนั้น เริ่มจากเมื่อการเรียนรู้ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยปราศจากการจัดระบบความคิด นั้นไม่อาจเอื้อต่อการสร้างความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น (active citizen) การศึกษาในฐานะกลไกเพาะบ่มลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองจึงต้องทำหน้าที่ดังกล่าวเพื่อผลักดันความสำเร็จของการสร้างความเข้มแข็งของการเมืองภาคพลเมือง ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แนวคิดการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างพลเมืองดังกล่าวมีมานับแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ด้วยตระหนักว่าประชาธิปไตยจะพัฒนาได้ประชาชนต้องมีการศึกษา และมีความรู้เป็นพื้นฐานแผนการศึกษาแห่งชาติมีการพัฒนาปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมตามสถานการณ์บ้านเมืองและความต้องการสร้างพลเมืองของยุคสมัยเสมอมา

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองหมายถึงการศึกษาที่มุ่งปลูกฝังให้ประชาชนของรัฐมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นต่อการปกครองรู้จักสิทธิหน้าที่และการปกป้องสิทธิของบุคคลและประโยชน์สาธารณะมีความรู้มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพและอยู่บนข้อเท็จจริงและเหตุผลและรวมถึงการมีทักษะในการเป็นพลเมือง

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองหมายถึงการสร้างบุคคลให้มีความรู้เรื่องระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตยและมีทักษะในการมีส่วนร่วมทางสังคมและทางเศรษฐกิจและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคือการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ตระหนักและมั่นใจในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทักษะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการกระทำหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงวิถีแห่งประชาธิปไตย

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า คำว่าพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีความหมายที่คล้ายคลึงกับคำว่าพลเมืองศึกษา พลโลกศึกษา การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองซึ่งความหมายไปในทำนองเดียวกัน คือเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อนสร้างพฤติกรรมความเป็นพลเมือง เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศและเป็นสมาชิกที่ดีของโลก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุ (2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ว่าเป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่มีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบเคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่างเคารพกติกา ความเป็นพลเมือง เป็นสภาวะของการเป็นพลเมืองของสังคม ของประชาชน ของชาติ ที่มีทฤษฎีเรื่องของสัญญาของสังคมที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่ประชาชน ความเป็นพลเมืองคือการมีสิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นพลเมืองที่ต้องมีคุณสมบัติ ที่จะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย ซึ่งรวมการมีอิสรภาพการพึ่งตัวเองได้ การมีสิทธิ การเคารพสิทธิ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมืองไม่ใช้ความรุนแรง และมีจิตสาธารณะ

ธิติมา เมตตา (2555) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า ความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้น โดยอาจแยกกล่าวถึงความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้ 3 ประการ

1) ด้านสังคม การเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจะทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสันติสุข เพราะคนในสังคมจะช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อย และร่วมกันพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า หลีกเลี่ยงความขัดแย้งในสังคม พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่ดีจะปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่พลเมืองที่ประพฤติไม่ดี ในด้านการเสียสละต่างๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

2) ด้านเศรษฐกิจ พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จะประกอบสัมมาอาชีพ ดำรงชีวิตตามหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัด และออมทรัพย์ไว้ใช้ในยามจำเป็น เช่น ยามป่วยไข้ ฉุกเฉิน เป็นต้น และอาจนำทรัพย์ที่ออมไว้มาลงทุนทำธุรกิจเพื่อหาเลี้ยงชีพ รวมทั้งนำทรัพย์ที่ออมไว้มาทำให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3) ด้านการเมืองการปกครอง พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจะเป็นผู้ที่เคารพกฎหมาย รู้จักสิทธิและหน้าที่ขอตน รวมทั้งไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้นจะรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบว่าพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สังคมและประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า หากมีการดำเนินการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ประเทศไทยจะมีพลเมืองมากพอจนถึงจุดที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ประชาธิปไตยของประเทศไทยจะเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชนอย่างแท้จริง สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมพลเมือง (Civil Society) สังคมจะเข้มแข็ง ปัญหาการเมือง ปัญหาสังคม ปัญหาศีลธรรม ปัญหาเยาวชน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาเศรษฐกิจ จะแก้ไขได้ทั้งสิ้น ไม่มีระบอบการปกครองอื่นใดนอกจากระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ไม่มีระบอบอื่นใดนอกจากระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคกัน ที่ผ่านมาประชาธิปไตยของประเทศไทยล้มเหลวเพราะไม่เคยสร้างสร้างประชาธิปไตยที่คน การสร้าง พลเมือง หรือเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองจึงเป็นหนทางในการพัฒนาประชาธิปไตยที่รากฐาน ต้องเริ่มดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยมีประชาธิปไตยที่มั่นคง และเป็นประชาธิปไตยที่เป็นการปกครองโดยประชาชนของประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ฟ้าดาว คงนคร (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้น ถ้าสมาชิกในสังคมประชาธิปไตยรู้จักความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ย่อมเกิดผลดีต่อสังคมและประเทศดังนี้

1. ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคง เพราะการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และมีเหตุผลในงานหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนถึงระดับประเทศ ตลอดจนเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถได้ร่วมกันทำงาน ย่อมส่งผลให้การทำงานและผลงานนั้นมีประสิทธิภาพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ เพราะเมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกันย่อมมีความผูกพัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานทั้งปวงให้บรรลุเป้าหมายได้

3. สังคมมีความเป็นระเบียบ สงบเรียบร้อย เพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบกติกาของสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ

4. สังคมมีความเป็นธรรม สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย ทำให้สมาชิกทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

5. สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกัน โดยยึดหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อกันตามวิถีประชาธิปไตย

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพอจะสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้นแต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย ต้องมีพลเมืองของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบเคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่างเคารพกติกาต้องพัฒนาศักยภาพประชาชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ หากมีการดำเนินการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองอย่างจริงจังนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ในเวลาไม่ช้าประเทศไทยจะมีพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในประชาคมอาเซียน

นอกจากนี้ความสำคัญของความเป็นพลเมืองนั้น ยังมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เนื่องจากในปี 2558 ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียน ดังนั้นจึงขอยกความสำคัญของการสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนไว้ดังนี้

แพรภัทร ยอดแก้ว (2555) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพราะฉะนั้นความเป็นพลเมืองในส่วนของการอยู่ร่วมกัน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย

การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นมีคุณลักษณะของเด็กไทยที่สำคัญในประชาคมอาเซียนในส่วนของด้านทักษะกระบวนการ ในด้านนี้หัวข้อหลักคือ ทักษะพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมในหัวข้อนี้ จะประกอบไปด้วย

1. เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
2. มีภาวะผู้นำ
3. เคารพและยอมรับความหลากลายทางวัฒนธรรม

เพราะพลเมืองอาเซียนอาจมีความหลากหลายในทางสังคม ความเชื่อ และวิถีชีวิต แต่ด้วยแนวโน้มอนาคตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาเดียวกัน ในฐานะเป็นพลเมืองของภูมิภาคนั้นจำเป็นต้องร่วมกันแสวงหาจุดร่วมและสร้างสรรค์ให้เป็นคุณลักษณะประจำของพลเมืองอาเซียน ซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง

การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากชาวประเทศอาเซียนขาดความตระหนักร่วมกันในการเป็นหนึ่งเดียวทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ความมั่นคง และด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาคมอาเซียนทั้งสามเสาหลักมีความสำคัญต่อแบบแผนการสร้างความร่วมมือกันระหว่างประเทศ หากเป็นในอดีตเรื่องนี้อาจจะเป็นเรื่องในความรับผิดชอบของรัฐบาล ประชาชนไม่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ในเมื่ออาเซียนเกิดการรวมตัวกันและมีวัตถุประสงค์ตามกฎบัตรอาเซียน ที่ประกาศให้มีผลบังคับใช้ในเดือนธันวาคม 2551/2008 กฎบัตรนั้นจึงเป็นดุจรัฐธรรมนูญร่วมของอาเซียน ที่รัฐสมาชิกทั้งหลายต้องยึดถือ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และปฏิบัติตาม เมื่อเป็นดังนี้แล้วทุกเรื่องที่เกิด ทุกอย่างที่ทำจะมีผลกระทบต่อประชาชนพลเมืองไทยและพลเมืองอีก 9 ประเทศของอาเซียนโดยตรง ทั้งการเมือง และความมั่นคง ทั้งการเศรษฐกิจ และทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะหากมีอะไรที่กำหนดแล้วว่าจะทำ ก็ต้องทำเหมือนกันทั้งหมด มีผลกระทบเท่ากันในทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียน หากลงนามสร้างสันติภาพร่วมกันพลเมืองทั้งหลายก็ต้องช่วยกันสร้างสันติภาพระหว่างกัน หากตกลงว่าจะเปิดพรมแดนไปมาหาสู่หรือค้าขายกันอย่างเสรีไม่มีอุปสรรค ทั้งด้านภาษี และกระบวนงานด่านศุลกากรอาเซียนบอกว่าให้สะดวกรวดเร็วก็จะต้องทำให้ได้สะดวกรวดเร็วเสมอเหมือนเท่าเทียมกันทั้งหมด เมื่ออาเซียนตกลงให้เปิดเขตการค้าเสรีก็ต้องเปิดเสรีพร้อมกันทั้งหมด หากอาเซียนตกลงว่าจะต้องจรรโลงรักษาความแตกต่างหลากหลายทางภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมในอาเซียนให้เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของอาเซียนร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกชาติทุกกลุ่มวัฒนธรรมธรรมในท้องถิ่นต่างๆของอาเซียนก็จะต้องมีจิตสำนึกร่วมอัตลักษณ์เดียวกันให้ได้

ความตกลงของอาเซียนผ่านการลงนามของผู้นำในระดับต่างๆล้วนมีผลกระทบต่อพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งและควรมีการหาแนวทางในการสร้างเสริมอย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียน

การสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมกันทำ เพราะภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมล้วนได้รับผลจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแนวทางการสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนอาจสรุปเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นพลเมืองอาเซียนซึ่งทัศนคตินั้นมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบเชิงความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Component) จะต้องสร้างความรู้สึกที่ดีในการเป็นพลเมืองอาเซียนลดความรู้สึกชิงชัง ขัดแย้ง และความเคียดแค้นกับเรื่องราวในอดีตต่าง ๆ ระหว่างกัน แต่ส่งเสริมความพึงพอใจความภาคภูมิใจในการเป็นพลเมืองอาเซียนซึ่งจะต้องร่วมกันสร้างสรรค์ภูมิภาคนี้ด้วยกัน

2. องค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component) จะต้องสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็นรวมทั้งคุณค่าในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนในฐานะพลเมืองอาเซียนให้แก่ชาวอาเซียนโดยทั่วกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. องค์ประกอบเชิงพฤติกรรม (Behavioral Component) จะต้องมีการสร้างแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองอาเซียนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การแสดงออกถึงความเอื้ออาทรกัน การแสดงออกถึงการยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและการเคารพซึ่งกันและกัน เป็นต้น

การสร้างกระบวนการในการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองซึ่งจะต้องอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ 3 เสาของประชาคมอาเซียน ดังนี้

1. กระบวนการทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนส่งเสริมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในขณะเดียวกันก็สร้างสรรค์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียนในด้านเศรษฐกิจเพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายด้านเศรษฐกิจด้วย เช่น ความเชี่ยวชาญทางด้านอาชีพและความตระหนักรู้ในการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นต้น

2. กระบวนการทางการเมืองและความมั่นคง ที่สนับสนุนส่งเสริมประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC) โดยมุ่งสร้างสรรค์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียนในด้านนี้ของประชาชนในแต่ละประเทศ เช่น รักความสงบ แก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เคารพกฎกติการะหว่างกัน และรักษาสภาพแวดล้อม เป็นต้น

3. กระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมที่สนับสนุนส่งเสริมประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) ซึ่งจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองอาเซียนที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน เช่นความรับผิดชอบต่อสังคม ความเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลและสังคม ความมีน้ำใจเอื้ออาทร และความสามัคคี

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า พลเมืองอาเซียนอาจมีความหลากหลายในทางสังคม ความเชื่อ และวิถีชีวิตแต่ด้วยแนวโน้มอนาคตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาเดียวกัน ในฐานะเป็นพลเมืองของภูมิภาคนั้นจำเป็นต้องร่วมกันแสวงหาจุดร่วม และสร้างสรรค์ให้เป็นคุณลักษณะประจำของพลเมืองอาเซียนซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างแท้จริง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในศตวรรษที่ 21

ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาหรือการพัฒนาคนต้องปรับเปลี่ยนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่าศตวรรษ 21 นี้ ผู้เรียนต้องมีความรู้ ใฝ่รู้ อยากเรียนรู้ รู้วิธีการเรียนรู้ โดยมีอยู่ด้วยกัน 2 ทักษะ คือ

1. ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills)
2. ทักษะการใช้ชีวิต (Life skills)

ในส่วนสาระวิชาและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การรอบรู้สาระวิชามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อความสำเร็จของนักเรียนสาระวิชาหลัก การปกครองและความเป็นพลเมืองที่ดี แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนต้องส่งเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูง ด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษ ที่ 21

ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ตระหนักและมั่นใจในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทักษะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการกระทำหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงวิถีแห่งประชาธิปไตย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2556) กล่าวไว้ว่า สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองและพลโลกในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

1. สามารถที่จะเห็นและเข้าแก้ปัญหาในฐานะของสมาชิกของสังคมโลก
2. สามารถร่วมทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณสร้างสรรค์และเป็นระบบ
4. เต็มใจที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี
5. เต็มใจที่จะเปลี่ยนวิถีชีวิตและพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6. มีจริยธรรมคุณธรรม
7. มีความรู้ทั่วไปเพื่อดารงชีวิตและมีความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ
8. มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
9. มีทักษะทางเทคโนโลยีสื่อและสารสนเทศ
10. มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

และยังกล่าวถึงพลเมืองไทยในศตวรรษที่ 21 ว่ามีลักษณะดังนี้

1. คนไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

2. คนไทยใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองรักการอ่านและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

3. คนไทยใฝ่ดีมีคุณธรรมพื้นฐานมีจิตสานึกและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมีจิตสาธารณะมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

4. คนไทยคิดเป็นทำเป็นแก้ปัญหาได้มีทักษะการคิดและปฏิบัติคิดแก้ปัญหาคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความสามารถในการสื่อสาร

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีคุณสมบัติสำคัญ 6 ประการมีดังนี้

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้
2. เคารพความแตกต่าง
3. เคารพกติกากฎหมาย
4. เคารพสิทธิของผู้อื่น
5. เคารพหลักความเสมอภาค
6. รับผิดชอบต่อสังคม

ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าความรู้ด้านการเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีความสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพราะมีการนำวิชาพลเมืองไปใส่ไว้ในสาระวิชาหลักของเด็กไทย เพราะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เด็กมีความรู้ตระหนักและมั่นใจในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยทักษะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เกิดทัศนคติและแรงจูงใจในการกระทำหรือมีพฤติกรรมที่แสดงถึงวิถีแห่งประชาธิปไตย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณลักษณะและองค์ประกอบของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและองค์ประกอบของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2556) กล่าวไว้ว่าพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้นต้องประกอบไปด้วย ลักษณะ 6 ประการดังต่อไปนี้คือ

1. มีอิสรภาพที่ควบคู่กับความรับผิดชอบ
2. เคารพสิทธิผู้อื่น
3. เคารพความแตกต่าง
4. เคารพหลักความเสมอภาค
5. เคารพกติกา
6. มีส่วนร่วมแก้ปัญหาโดยเริ่มต้นที่ตนเอง ซึ่งจะได้กล่าวเป็นลำดับไปดังนี้

1. มีอิสรภาพที่ควบคู่กับความรับผิดชอบระบอบประชาธิปไตย คือระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดของประเทศ ประชาชนในประเทศจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงเป็นเจ้าของชีวิต และมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ทำนองเดียวกับเจ้าของบ้านมีสิทธิเสรีภาพในบ้านของตน ระบอบประชาธิปไตย จึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมี อิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็น ไทย คือเป็นอิสระชน ที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตนอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือภายใต้ ระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด เด็กจะกลายเป็น ผู้ใหญ่ และเป็นพลเมืองหรือสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้อย่างแท้จริง เมื่อสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และโดยที่ประชาธิปไตยมิใช่ระบอบการปกครอง ตามอำเภอใจ หรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำ โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม อิสรภาพของพลเมืองจึงมิใช่อิสรภาพตามอำเภอใจ หากเป็นอิสรภาพที่ควบคู่กับความรับผิดชอบ คือรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม

2. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมี สิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น หรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพที่กระทบกระทั่งกันจนกระทั่งไม่อาจที่จะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกต่อไปได้ ประชาธิปไตยก็จะกลายเป็นอนาธิปไตยเพราะทุกคนเอาแต่สิทธิเสรีภาพของตนเองเป็นใหญ่สุดท้าย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประเทศชาติย่อมจะไปไม่รอด การใช้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมี ขอบเขต คือใช้สิทธิเสรีภาพได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิด สิทธิเสรีภาพ ของผู้อื่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 28 วรรคหนึ่งจึงบัญญัติว่า บุคคลย่อมใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

3. เคารพความแตกต่างเมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมี เสรีภาพ ในประเทศของตนเองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพ และยอมรับ ความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ ความแตกต่าง นำมาซึ่ง ความแตกแยก พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงต้อง ยอมรับ และ เคารพ ความแตกต่างของกัน และกัน เพื่อให้สามารถ อยู่ร่วมกันได้ ถึงแม้จะแตกต่างกัน และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่ เห็นแตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วย แต่จะต้องยอมรับว่า คนอื่นมีสิทธิที่จะแตกต่างหรือมี ความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากเราได้ และต้องยอมรับโดยไม่จำเป็นที่จะต้อง เข้าใจ ว่าทำไมถึงเชื่อหรือ เห็นแตกต่างไป และไม่ต้องพยายามไปบังคับให้คนอื่นมาคิดเหมือนเรา พลเมืองจึงคุยเรื่องการเมืองกัน ในบ้านถึงแม้จะเลือกพรรคการเมืองคนละพรรค หรือมีความคิดเห็นทางการเมืองคนละข้างกันก็ตาม

4. เคารพหลักความเสมอภาค อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนจึงเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน เมื่อเป็นเจ้าของร่วมกัน ทุกคนจึงมีส่วนในประเทศ อย่างเท่า ๆ กัน ดังนั้น ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นใคร ไม่ว่าจะร่ำรวย หรือยากจน ไม่ว่าจะจบ ปริญญาหรือจบ ป. 4 ไม่ว่าจะมีอาชีพอะไร ไม่ว่าจะเป็นเจ้านายหรือเป็นลูกน้อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเพียงความแตกต่าง โดยทุกคนล้วนแต่ เท่าเทียมกัน ในฐานะที่เป็น เจ้าของประเทศ ดังนั้น พลเมืองจึงต้อง เคารพหลักความเสมอภาค และจะต้อง เห็นคนเท่าเทียมกัน คือเห็นคนเป็น แนวระนาบ เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น และเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนล้วนมี ศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศ อย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัย แต่จะเป็นไปอย่าง เท่าเทียม ซึ่งจะแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากสังคมแบบ อำนาจนิยม ในระบอบ เผด็จการ หรือสังคม ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งโครงสร้างสังคมจะเป็น แนวดิ่งที่ประชาชนไม่เสมอภาค ไม่เท่าเทียม ไม่ใช่อิสระชน และมองเห็นคนเป็นแนวดิ่ง มีคนที่อยู่สูงกว่า และมีคนที่อยู่ต่ำกว่า โดยจะยอม คนที่อยู่สูงกว่า แต่จะเหยียด คนที่อยู่ต่ำกว่า ซึ่งมิใช่ลักษณะของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5. เคารพกติกา ประชาธิปไตยต้องใช้ กติกา หรือ กฎหมาย ในการปกครอง หรือ ใช้กำลัง โดยทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กติกานั้น แต่ถึงแม้จะมีกฎหมาย หรือมีกติกา แต่หากว่าประชาชนไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตาม กติกาก็หามีประโยชน์อันใดไม่ ระบอบประชาธิปไตยจึงจะประสบความสำเร็จได้ต่อเมื่อมี พลเมืองที่ เคารพกติกา และ ยอมรับผล ของการละเมิดกติกา พลเมืองจึงต้องเคารพกติกา ถ้ามีปัญหาหรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ต้องใช้วิถีทางประชาธิปไตยและใช้กติกาในการแก้ไขไม่เล่นนอกกติกา และไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

6. มีส่วนร่วมแก้ปัญหาโดยเริ่มต้นที่ตนเอง สังคมหรือประเทศชาติ ที่สังคมแย่ลงไปทุกวันนี้เป็นเพราะ การกระทำ ของคน ในทางกลับกันสังคมก็ย่อมจะดีขึ้นได้ด้วย การกระทำ ของคนในสังคม พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นผู้ที่ตระหนักว่าตนเองเป็น สมาชิกคนหนึ่งของสังคม และรับผิดชอบต่อการกระทำของตน พลเมืองจึงไม่ใช่คนที่ใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจ ทำให้สังคมเสื่อม หรือเลวร้ายลงไป หากเป็นผู้ที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยตระหนักอยู่เสมอว่าการกระทำใดๆ ของตนเองย่อมมีผลต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองจึงมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานั้นโดยเริ่มต้นที่ตนเอง หรือลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เอาแต่เรียกร้องคนอื่น หรือเรียกร้องรัฐบาลให้แก้ปัญหา โดยตนเองก็ก่อปัญหานั้นต่อไป พลเมืองจึงแก้ปัญหาด้วยการ ไม่ก่อปัญหา นั่นหมายความว่า ปัญหาจะได้รับการแก้ไขตั้งแต่ยังไม่เกิดด้วยซ้ำไป

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2556) กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของพลเมืองในสังคมนั้นระบอบประชาธิปไตย เป็นคำกล่าวชาวเยอรมันว่าพลเมืองนั้น ต้องมีส่วนร่วมในทางการเมือง มีจิตวิญญาณสาธารณะ และความรับผิดชอบทางสังคม ซึ่งการที่พลเมืองจะแสดงออกถึงบทบาทเหล่านี้ได้ต้องมีการศึกษา มีความรู้มีความเข้าใจทางการเมือง มีความเสมอภาค รักในความยุติธรรม มีเสรีภาพในการแสดงออกเพื่อประโยชน์ของปัจเจก และส่วนรวม และแน่นอนการมีอยู่ของเสียงส่วนใหญ่ก็เพื่อคุ้มครองสิทธิของเสียงส่วนน้อยคือไม่ละเลยเสียงข้างน้อย คุณลักษณะดังกล่าวของพลเมืองก็เพื่อผดุงระบบประชาธิปไตยไม่ให้หันกลับไปหาระบอบอื่นที่อยู่ด้านตรงข้าม ที่สังคมเยอรมันได้เผชิญมาแล้วในสงครามโลกครั้งที่ 2 กล่าวโดยสรุปแล้วลักษณะพลเมืองในระบบประชาธิปไตยที่เป็นสากลนั้นได้มีการทำการศึกษาวิจัยจากนักวิชาการทุกทวีปมารวมตัวกัน เพื่อเตรียมตัวเข้าศตวรรษที่ 21 และได้มีการพิมพ์เผยแพร่ไปทั่วโลกโดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1. การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาและมีความสามารถที่จะมองเห็นและเข้าใจในสังคมของตนและสังคมโลกเฉกเช่นสมาชิกของสังคมโลก

2. มีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในบทบาทส่วนตนและต่อสังคม

3. มีความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับและอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. มีความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

5. มีความเต็มใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยท่าทีที่เป็นสันติไม่ใช้ความรุนแรง

6. มีความเต็มใจที่จะใช้ชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

7. มีความสามารถที่จะเข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน

8. มีความเต็มใจและมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติ

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยและการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยนั้นจะต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

รักความเป็นธรรมและความเสมอภาค (Adhere to equality and justice) ยึดถือความยุติธรรมให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในฐานะที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่มีการกีดกันเนื่องจากความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุสภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

ใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Use freedom based on social responsibility) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีเสรีภาพได้มากตราบเท่าที่ไม่ละเมิดผู้อื่น หมายความว่า บุคคลพึงใช้เสรีภาพด้วยความยินดีที่จะให้ผู้อื่นมีเสรีภาพได้เช่นเดียวกับตน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กล่าวคือบุคคลย่อมใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ โดยที่เสรีภาพนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้อื่น ระบอบประชาธิปไตย ไม่สามารถให้บุคคลใช้เสรีภาพโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมได้

เคารพกฎหมายและกฎกติกา (Respect law and rule) ทุกสังคมต้องมีกฎหมายและกฎกติกา บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพกฎหมายและกฎกติกาเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยที่บุคคลในระบอบประชาธิปไตยทุกคนจะต้องสนใจ และช่วยกันผลักดันให้กฎหมายและกฎกติกาต่าง ๆ ของสังคมมีความเป็นธรรมสำหรับทุกคนด้วย

ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ (Use right without neglecting duty) ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่บุคคลได้รับการรับรองสิทธิต่างๆมากมายในฐานะมนุษย์ และในฐานะอื่น ๆ นอกจากนั้นบุคคลในระบอบประชาธิปไตย ก็ย่อมมีสิทธิที่จะให้ด้วยสิทธิที่จะให้นี้ก็คือหน้าที่นั่นเอง เช่น หน้าที่ในการเลือกตั้งหน้าที่ในการเสียภาษี หน้าที่ในการศึกษาเล่าเรียน เป็นต้นบุคคลในระบอบประชาธิปไตยจะมีสิทธิต่างๆได้ก็ต้องทำหน้าที่ด้วย เป็นต้นว่าบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับบริการจากรัฐบุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่ต้องเสียภาษีด้วยบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบายที่ดีของรัฐบาลบุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณที่ดีด้วยระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดีหากบุคคลเรียกร้องสิทธิโดยไม่ต้องทำหน้าที่

มีภราดรภาพ และเคารพความแตกต่าง (Adhere to fraternity and respect for differences) การที่บุคคลในระบอบประชาธิปไตยมีความเสมอภาคกันอาจทำให้บุคคลในสังคมขัดแย้งแตกแยกกัน เพราะบุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีความแตกต่างกันในทางความคิดเห็นหรืออื่นๆ ได้ แต่ความแตกต่างเหล่านี้ต้องไม่เป็นเหตุให้บุคคลโกรธ เกลียด ทะเลาะขัดแย้ง ทำร้าย หรือสังหารบุคคลอื่นได้บุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องมีขันติธรรม (tolerance) กล่าวคือบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องอดทนต่อความแตกต่างของกันและกันได้

เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม (Consider public interests) เนื่องจากบุคคลไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกได้ จึงต้องอยู่ร่วมกันในสังคมบุคคลจึงต้องถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญด้วยเพราะหากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวมสังคมก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และในกรณีที่มีความขัดกันในผลประโยชน์ (conflict of interests) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องสามารถแยกประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนได้ ทั้งยังพึงเล็งเห็นให้ได้ว่าแท้ที่จริงประโยชน์ของส่วนรวมก็เป็นประโยชน์ของบุคคลนั้นเองด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participate in politics) ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย เพราะการเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ดังนั้นบุคคลในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่เพียงพอต่อการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย เป็นต้นว่าบุคคลในระบอบประชาธิปไตยพึงรู้และเข้าใจว่าการเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตของตนและคนอื่นๆในสังคมอย่างไรรู้และเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเมืองการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศรู้และเข้าใจขอบเขตภารกิจและอำนาจหน้าที่ของตัวแทนที่เลือกเข้าไปรู้นโยบายของพรรคการเมืองรวมถึงพฤติกรรม และกลไกการควบคุมตรวจสอบบุคลากรทางการเมืองด้วย นอกจากนี้พลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยยังสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้หลายทาง

คิดอย่างมีวิจารณญาณ (Think critically) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับข้อมูลที่เพียงพอเพื่อคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ดี มีทักษะในการตรวจสอบ การตีความ การสะท้อนความคิดอันนำไปสู่การสร้างความคิดเห็นของตนเองเรียนรู้ที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนและพร้อมที่จะทบทวนแก้ไขความคิดเห็นของตน ตลอดจนรู้จักตัดสินใจเลือกบุคคลหรือตัดสินประเด็นทางการเมืองได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ฟ้าดาว คงนคร (2555) กล่าวไว้ว่าการเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีลักษณะของสังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมืองที่ดี คุณสมบัติของสมาชิกในสังคมจะต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานดังนี้

คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เช่น ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบมีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม ส่วนคุณสมบัติเฉพาะคืออย่างที่สังคมต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มากเพราะเป็นพื้นฐานของสังคมไทยการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด แต่การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องสร้างพลเมืองให้สามารถปกครองตนเองได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2554) ได้ให้มาตรฐานคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	**มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2554 กระทรวงศึกษาธิการ (ประกอบด้วย 15 มาตรฐาน)**
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก	ด้านคุณภาพผู้เรียน (6 มาตรฐาน) และ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา (2 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้นด้านมาตรการส่งเสริม (1 มาตรฐาน) มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบายจุดเน้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วรากรณ์ สามโกเศศ (2554) ได้กล่าวไว้ว่าคุณสมบัติของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถสรุปคุณสมบัติได้ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. มีอิสรภาพ (liberty) และพึ่งตนเองได้ (independent) ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์

2. เคารพสิทธิผู้อื่นไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 28 ที่บัญญัติว่าบุคคลย่อมใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น

3. เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟัง และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง

4. เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนเท่าเทียมกันมองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวดิ่ง

5. เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช้กำลัง และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย

6. รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า (2552) กล่าวว่าวัฒนธรรมพลเมืองมีด้วยกัน 8 ข้อดังนี้

1. มีจิตใจสนับสนุนการปกครองแบบประชาธิปไตย
2. มีความเชื่อในศักดิ์ศรีของมนุษย์ และเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น
3. เคารพกติกาประชาธิปไตย ยึดถือเสียงส่วนมาก แต่ไม่ละเลยเสียงส่วนน้อย
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ติดตามข่าวสารบ้านเมือง
5. มีความสำนึกในหน้าที่ และเชื่อมั่นในตนเอง
6. มองโลกในแง่ดี และไว้วางใจผู้อื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

8. ต้องไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ เช่นการมอบสิทธิทางการเมืองการปกครองไว้แต่ที่ผู้นำ การใช้อำนาจเด็ดขาด การยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ และไม่ยอมรับความเสมอภาคของบุคคล

สมพร ใช้บางยาง (2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งมีอยู่ 8 ประการ ได้แก่

1. สนใจและให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น หมายถึงการมีจิตสาธารณะ มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตนและยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม

2. มีบทบาทหน้าที่ทำงานในชุมชน หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นยอมรับและปฏิบัติตนตามกฎข้อบังคับของสังคมเพื่อจะได้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข รวมทั้งปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรมยึดมั่นในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม

3. ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา หมายถึงเคารพในสิทธิและการตัดสินใจของผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีเหตุผลและมีการประนีประนอมกันในทางความคิดรู้จักใช้ปัญญาและเหตุผลในการแก้ปัญหายึดถือหลักความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของสมาชิก

4. ซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง การกระทำที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมาไม่ยึดเอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนทั้งยังหมายถึงการกระทำดีและถูกต้องตามหน้าที่ต่อผู้อื่นการยอมรับการกระทำของตนเองหรือการทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง

5. สามัคคี หมายถึง ใช้เสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิเสียงข้างน้อยรู้จักแก้ปัญหาโดยสันติวิธี รู้จักการใช้เหตุและผลเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกัน

6. ละอาย เกรงกลัวต่อความชั่ว หมายถึงการยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือเพราะทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

7. กล้าและเชื่อมั่นหมายถึง ความกล้าหาญทางจริยธรรมและเชื่อมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งกล้าปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นการกระทำที่แสดงออกในทางที่ถูกที่ควรโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลใด ๆ ความกล้านี้ไม่ใช่การอวดดีแต่เป็นการแสดงออกอย่างมีเหตุผล

8. ส่งเสริมคนดีเป็นข้อสุดท้ายที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า ในบ้านเมืองนั้นมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมดการทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดีหากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดี ให้คนดีปกครองบ้านเมือง และคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้

ผู้วิจัยมองว่า ในคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น คุณลักษณะที่สำคัญอีกประการนึ่ง คือความพอประมาณ ความพอประมาณในที่นี้หมายถึงความเป็นกลางทางความคิดไม่สุดโต่งละไม่ต่ำสุด เป็นเรื่องของการปฏิบัติตนไม่มากไม่น้อยกินอยู่แบบพอดี การเป็นกลางทางความคิด ไม่ฝักใฝ่ในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนั้นยังรวมถึงการใช้ชีวิตทุกสิ่งอย่างด้วย ในภาวะสถานการณ์บ้านเมืองในเวลานี้ บุคคลควรมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับความพอประมาณ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดผ่านหนึ่งจนลืมมองไปถึงความเป็นจริง ไม่ฟังเสียงคนรอบข้างเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำได้อยู่ร่วมกับพลเมืองคนอื่น อย่างมีความสุขโดยมีผู้ให้ความหมายของความพอประมาณไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของชาติ (2554) ได้ให้ความหมายว่า ความพอประมาณ หมายถึงความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเองสังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสไว้ว่า “. . .ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่ามีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือยไม่หรูหราก็ได้แต่ว่าพอแม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือยแต่ถ้าทำให้มีความสุขถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำสมควรที่จะปฏิบัติอันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจหรือระบบพอเพียงคนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจมีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่งไม่โลภอย่างมากคนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพพูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง. . .”พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศุภชัย เมืองรักษ์ (ม.ป.ป) ได้กล่าวไว้ว่า ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึง ความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือนหรือตัวอาคารไว้ สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป

ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

เกษม วัฒนชัย (ม.ป.ป) ได้กล่าวถึงความพอประมาณว่า อยู่ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในซึ่ง ความพอประมาณประกอบด้วย

1. พอดีพอเหมาะต่อความจำเป็น
2. พอควรแก่อัตภาพ
3. ไม่มากเกิน
4. ไม่น้อยเกิน

โครงการเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ (2555) ได้กล่าวถึง เศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ห่วง คือทางสายกลาง ประกอบไปด้วย ดังนี้

ห่วงที่ 1 คือ พอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือว่าน้อยจนเกินไปโดยต้องไม่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นให้เดือดร้อน ผู้วิจัยเล็งเห็นเห็นความสำคัญของความพอประมาณ ในการเป็นพลเมือง ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จึงจำเป็นต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วย

ห่วงที่ 2 คือ มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ห่วงที่ 3 คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

จากข้อมูลผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะของความพอประมาณไว้ว่า ความพอประมาณ หมายถึง ความเป็นกลางทางความคิดไม่สุดโต่งละไม่ต่ำสุด เป็นเรื่องของการปฏิบัติตนไม่มากไม่น้อยอยู่แบบพอดี การเป็นกลางทางความคิด พอประมาณในทุกอย่างต้องไม่เบียดเบียนตนเอง หรือผู้อื่นให้เดือดร้อน ความสำคัญของความพอประมาณ ในการเป็นพลเมือง ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จึงจำเป็นต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่นด้วย สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพิจารณาว่า ความพอประมาณที่ควรส่งเสริม สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเป็นเรื่องการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเป็นกลาง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่ควรส่งเสริมในเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

ความมีวินัย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการเคารพกติกาข้อตกลงของกลุ่ม การตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย

ความหลากหลาย หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการเข้าใจ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ฐานะ และศาสนา

เคารพสิทธิ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งทางกาย ทางวาจา และการแสดงพฤติกรรม

การมีส่วนร่วม หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การวางแผนร่วมกัน การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และการตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความพอประมาณ หมายถึงความรู้ความเข้าใจ คำพูดหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุลในเรื่องของ การกิน การแต่งกาย และการใช้สิ่งของ

การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ (2555) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยไว้ว่า เรื่องความเป็นพลเมือง ความเป็นพลเมืองมักหมายถึงการอยู่ร่วมกับความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่าง หรือศาสนา หรือชาติพันธุ์ที่แตกต่าง ด้วยเหตุที่โลกไร้พรมแดนทำให้ชาติพันธุ์และความเห็นต่างมากมายปรากฏตัวขึ้นในทุกภูมิภาคและชายแดนของทุกประเทศ

สำหรับเด็กเล็กตั้งแต่เด็กอนุบาลถึงชั้นประถม ความเป็นพลเมืองคือ เด็กเล็กไม่มีปัญหาเรื่องชาติพันธุ์และความเห็นต่างทางการเมือง แต่เด็กเล็กเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมที่แตกต่างและผลการเรียนที่แตกต่างเสมอ

กระบวนทัศน์ใหม่ของเรื่องนี้คือเรื่องความแตกต่างและการอยู่ร่วมกับความแตกต่าง วิธีทำงานของครูควรต่างออกไป เด็กชอบรังแกเพื่อนเป็นเพียงเด็กที่อยู่ระหว่างการพัฒนาทักษะสังคม ครู เด็กปัสสาวะราด ไม่ทำการบ้าน หรือขโมย เหล่านี้เป็นเพียงเด็กที่มีปัญหากับการปรับตัวทั้งหมดนี้ คือความแตกต่างซึ่งเป็นเรื่องปกติ วิธีที่ทำคือเปลี่ยนแปลงวิธีการเรียนการสอน จัดการศึกษาใหม่ ให้นักเรียนชั้นเด็กเล็กได้เรียนรู้เป็นกลุ่มด้วยกระบวนการที่เรียกว่า active learning คือครูเลิกสอน แต่จ่ายโจทย์ปัญหาให้นักเรียนได้ทำงานเป็นทีม โดยมีเงื่อนไขว่าสมาชิกของทีมมีเด็ก ที่แตกต่างหลากหลาย ระหว่างการทำงานเป็นทีมโดยมีครูคอยโค้ช จะเปิดโอกาสให้เด็ก เรียนรู้จักเพื่อนในทีมที่แตกต่าง และพัฒนาไปด้วยกัน เพื่อการอยู่ร่วมกัน ไม่ว่าความแตกต่างนั้นจะเป็นศาสนา ชาติพันธุ์ ความร่ำรวยหรือยากจน เก่งหรือไม่เก่ง ขยันหรือขี้เกียจ ขี้อายหรือขี้ประจบ นิสัยดีหรือไม่ดี อยู่นิ่งหรือไม่นิ่ง เรียนรู้ช้าหรือเรียนรู้เร็ว พิการหรือไม่พิการ นำมาอยู่ในทีมเดียวกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเข้าสู่การศึกษาในศตวรรษใหม่ ขั้นแรกคือเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ เด็กเล็กก็มีอะไรที่เรียกว่าความแตกต่าง มีอะไรที่เรียกว่าความเป็นพลเมือง และมีอะไรที่เรียกว่าการอยู่ร่วมกับความแตกต่างเช่นเดียวกับผู้ใหญ่เรื่องพฤติกรรมเด็กนี้ เป็นหน้าที่ที่ต้องทำร่วมกันระหว่างครูและโรงเรียน

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ส่งความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัยนั้น ควรส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยระดับครอบครัวเป็นอันดับที่ 1 เพราะการส่งเสริมในระดับนี้จะเป็นระดับที่ทำได้ง่ายที่สุดเพราะสมาชิกในครอบครัวสนิทสนมมักคุ้นกันเป็นอย่างดี ซึ่งปฏิบัติได้ดังนี้

1. พ่อแม่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก
2. พ่อแม่ให้ความเคารพในหลักเหตุผล ให้ความยุติธรรมแก่ลูก

ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยระดับโรงเรียน ในโรงเรียนครูจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี โดยการปฏิบัติดังนี้

1. ครูต้องเป็นตัวแบบที่ดีของความเป็นประชาธิปไตยให้ปรากฏแก่เด็กและบุคลากรในโรงเรียนทั้งในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน

2. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยการปฏิบัติ เน้นให้เด็กเคารพกันทั้งทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่นและเคารพต่อกฎ ระเบียบของสังคม วัฒนธรรมและประเพณี ครูต้องเน้นให้เด็กรู้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติคนอื่นด้วย เพราะในขณะที่เรามีสิทธิ คนอื่นก็มีเช่นกัน ดังนั้นทุกคนจึงมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่จะทาอะไรเพื่อส่วนรวมได้ ซึ่งครูสามารถปลูกฝังให้กับเด็กตั้งแต่การทากิจกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่เป็นภารกิจที่เด็กต้องปฏิบัติทุกวัน อาทิ การต่อแถวเรียงลำดับรับของ การขออนุญาตครูก่อนที่จะพูด

3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับผิดชอบและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเล่นการทำงาน ครูต้องปลูกฝังให้เด็กมีความสามัคคี กลมเกลียวกัน โดยนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน อยู่ร่วมกัน ครูต้องให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการรวมกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยจะต้องอยู่รวมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกันหลายๆ คน ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีความสามัคคีนั้น ครูต้องเน้นกระบวนการกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการจัดชั้นเรียน การทำกิจกรรมเมื่อมีการมอบหมายงานแล้วก็ควรให้มีผู้รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ

4. ส่งเสริมให้เด็กใช้สติปัญญาในการดำเนินงานและแก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น พูดจาโต้ตอบด้วยเหตุผล

ส่งเสริมปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในในวิถีประชาธิปไตยระดับชุมชนและท้องถิ่น เช่น

1. ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของชุมชนและท้องถิ่น

2. ให้ความช่วยเหลือ เสียสละ ทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อให้เกิดความรัก สามัคคีในชุมชนและท้องถิ่น

คณะอนุกรรมการ ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี (2553) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กว่าปฐมวัยไว้ว่า ในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ของประเทศไทย ให้เป็นพลเมือง โดยจะต้องดำเนินการ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งในระบบและนอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในสถานศึกษา นั้นต้องเร่งให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษาตั้งแต่ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนโดยเน้นการเป็นผู้สอนและการเป็นผู้ปฏิบัติความเป็นพลเมืองเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนแทนการสอนให้รู้ให้จำแบบดั้งเดิม

ปรับและทบทวนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองที่เน้นความรู้ในเรื่องรัฐธรรมนูญและการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เหลือเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนสำหรับเนื้อหาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ให้นำมาสอนเฉพาะมาตราสำคัญที่เป็นพื้นฐานเท่านั้น และมีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมในเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองและความเป็นประชาธิปไตยให้กับเด็กโดยจัดให้เหมาะสมกับระดับชั้น และช่วงวัยของนักเรียนเน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้เด็กเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง อย่างเช่น การรับฟังผู้อื่น การเคารพผู้อื่นว่าเสมอกับตนเองการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหา และเชื่อมโยงตนเองกับปัญหาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น โดยแยกแยะข้อเท็จจริงที่เป็นวัตถุวิสัยกับความคิดเห็นที่เป็นอัตวิสัย มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสังคมผ่านการลงมือทำโครงการ / กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อให้เด็กได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นพลเมืองซึ่งสามารถจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นปฐมวัย

ในระดับปฐมวัยควรฝึกฝนการเคารพกติกาแบบง่ายๆที่ปฏิบัติอยู่แล้วในห้องเรียน เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การแบ่งปัน รอคอย ขอโทษ ให้อภัย รวมถึงไม่ใช้ความรุนแรงเมื่อเกิดความขัดใจ ความขัดแย้ง และเริ่มฝึกฝนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อเพื่อนๆ ต่อห้องเรียนแบบง่ายๆ สนุกสนานเพื่อสร้างต้นทุนการเป็นพลเมืองให้กับเด็กปฐมวัย โดยครูและผู้ปกครองต้องเป็นตัวแบบที่สะท้อนทัศนคติวิธีคิด การแสดงออกทางพฤติกรรม และการพูดคุยเจรจาเป็นหลัก หรือไม่เน้นการอบรมสั่งสอนแต่เน้นเรื่องวิถีชีวิต และการถ่ายทอดทางจิตวิญญาณ

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยพอจะสรุปการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไว้ว่า พลเมืองต้องได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับเด็กปฐมวัย ความเป็นพลเมืองในเด็กเล็กไม่มีปัญหาเรื่องชาติพันธุ์และความเห็นต่างทางการเมือง แต่เด็กเล็กเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมที่แตกต่าง และผลการเรียนที่แตกต่าง ในการส่งเสริมในกิจกรรมควรเน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้เด็กเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหา และเชื่อมโยงตนเองกับปัญหาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวมและมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น ในระดับปฐมวัยควรฝึกฝนการเคารพกติกาแบบง่ายๆที่ปฏิบัติอยู่แล้วในห้องเรียน เช่นการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม การแบ่งปัน รอคอย ขอโทษ และการให้อภัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

หลักการการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับหลักการการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

คณะอนุกรรมการ ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี (2553) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเอาไว้ว่า จะไม่เน้นการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการสั่ง หรือหน้าที่ตามที่รัฐบาลกำหนด การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยายแต่ผู้สอน ต้องพัฒนาการสอนในรูปกิจกรรม และการลงมือปฏิบัติหรือการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงที่มีนัยสำคัญมากนั้นคือเราทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและการคลี่คลายแก้ไขปัญหา สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวผู้สอนจะเป็นวิทยากรกระบวนการที่มีหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์จริงในวิถีชีวิต ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตยจนก้าวลึกไปถึงการมีจิตสำนึกมีจิตวิญญาณประชาธิปไตย สำหรับการดำเนินงาน เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและสังคมประชาธิปไตยนั้นหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดูแล การจัดการศึกษาของชาติในทุกระดับทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางโดยเชื่อมประสานและอำนวยการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนเข้ามาทำงานร่วมกันภายใต้ยุทธวิธีที่หลากหลายแต่มียุทธศาสตร์เดียวกัน

วรากรณ์ สามโกเศศ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า หลักการสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองนั้น หน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาของชาติในทุกระดับทั้งในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางโดยเชื่อมประสานและอำนวยการ ให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนเข้ามาทำงานร่วมกันภายใต้ยุทธวิธีที่หลากหลาย แต่มียุทธศาสตร์เดียวกันในเรื่องยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองนั้นประกอบด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน

1. เร่งให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน โดยเน้นการเป็นผู้สอนและการเป็นผู้ปฏิบัติ "ความเป็นพลเมือง"เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน แทนการสอนให้รู้ ให้จำแบบดั้งเดิม

2. ปรับและทบทวนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองที่เน้นความรู้ ในเรื่อง รัฐธรรมนูญ และการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

3. พัฒนากระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมในเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง และความเป็นประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนเน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง การรับฟังผู้อื่นการเคารพผู้อื่นว่าเสมอกับตนเองการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาและเชื่อมโยงตนเองกับปัญหาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น โดยแยกแยะข้อเท็จจริง มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวมมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสังคมผ่านการลงมือทำโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองซึ่งสามารถจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของนักเรียนได้ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ครอบครัว และชุมชน

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องสร้างหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ โดยมีทั้งหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและการศึกษาเรื่องการเมืองในหัวข้อหรือวิชาต่างๆเช่น รัฐธรรมนูญ นิติรัฐ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การเมืองภาคพลเมือง และระบบการเลือกตั้ง ให้ประชาชนสามารถเลือกเรียนได้

2. เสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและการอบรม พลเมืองและประชาธิปไตยในชุมชนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเพื่อฝึกฝนการเป็นพลเมืองที่เคารพผู้อื่น เคารพกติกาและการร่วมกันวิเคราะห์ แก้ปัญหาของท้องถิ่นและชุมชนด้วยการลงมือทำ

3. จัดทำคู่มือการเลี้ยงลูกให้เป็นพลเมืองเพื่อเผยแพร่ความรู้และวิธีการในการเลี้ยงลูกให้เป็นพลเมือง และการสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชน การสร้าง พลเมืองจำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักในสังคม สร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวในวงกว้าง

1. ใช้สื่อมวลชน ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุสื่อสิ่งพิมพ์อินเตอร์เน็ตในการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวในเรื่องพลเมืองและคุณสมบัติของความเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนช่วยกันสร้าง พลเมือง และพัฒนาตนเองให้เป็น พลเมือง ที่เคารพผู้อื่น เคารพกติกาและร่วมกันแก้ปัญหาของสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

2. รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีรายการโทรทัศน์ในเรื่อง พลเมืองสำหรับเยาวชนและมีรายการ พลเมือง สำหรับผู้ใหญ่ให้เกิดการตระหนักรู้และการพัฒนาตนเอง

3. จัดให้มีรายการโทรทัศน์สำหรับครูในการเรียนรู้ทักษะ เทคนิควิธีการในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

4. ประสานความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพสื่อสารมวลชน เพิ่มกลไกการดำเนินงานสื่อสารการตลาดเพื่อสังคมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการสร้างพลเมือง รณรงค์ให้คนไทยมีความเป็นพลเมือง

5. ปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการรวมถึงของหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชนหน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาของชาติต้องสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองร่วมกับหน่วยงานอื่นๆของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชน

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองนั้นจะให้ความสำคัญที่ความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าการศึกษา จึงไม่ใช่การสอนด้วยการบรรยายแต่ผู้สอนต้องพัฒนาการสอนในรูปกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ ทำงานร่วมกันในกลุ่ม หรือการเรียนการสอนผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ภายใต้ยุทธวิธีที่หลากหลาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2552) ได้กล่าวไว้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนการสอนความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. บทบาทของผู้สอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการเอื้ออำนวยให้เด็กและเยาวชนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนจึงต้องมีทัศนคติ และพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตยด้วย ได้แก่

1.1 เคารพในความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน

1.2 ยอมรับในความแตกต่างที่หลากหลายของผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา และอารมณ์

1.3 รู้จักประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

1.4 ใช้เหตุผลและปัญญาในการแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง

รวมทั้งควรได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมเด็กที่จำเป็นต้องแก้ไขหรือพัฒนาคุณลักษณะประชาธิปไตยในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ หรือในการดำเนินชีวิตทั้งใน/นอกห้องเรียนและในโรงเรียนด้วย เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการประชาธิปไตยให้ผู้เรียน หรือนำมาใช้ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตประชาธิปไตย มีเจตคติ ค่านิยม และศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.1 การเล่นเกม และการสังเกตการเล่นตามกฎกติกา

2.2 การฟังนิทานและร่วมแสดงความคิดเห็น

2.3 การแสดงบทบาทสมมติ และร่วมอภิปราย

2.4 การวาดภาพ การเล่าเรื่องจากภาพ การเขียนบรรยายโดยเสรี

2.5 การสร้างแผนผังความคิด การจัดนิทรรศการ การประกวดผลงาน

2.6 การสำรวจสภาพปัจจุบันของห้องเรียน โรงเรียน ตลาด ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ

2.7 การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การศึกษาแหล่งเรียนรู้ การทำโครงงาน

2.8 การศึกษาเอกสารและตอบประเด็นคำถาม การวิพากษ์ การวิจารณ์ข่าวสารข้อมูล

2.9 การฝึกปฏิบัติ ฝึกการวิเคราะห์จากสถานการณ์ต่างๆ

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยนั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะที่จะนำไปสู่การมีทัศนคติ ค่านิยม เจตคติที่ดีต่อวิถีประชาธิปไตย โดยผู้สอนให้โอกาสและเวลากับผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม ได้แก่

3.1 ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์จริงด้วยการตั้งประเด็นคำถามที่เหมาะสม

3.2 สังเกตและเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้เหตุผลและเคารพในความแตกต่าง

3.3 ฝึกฝนการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการฟังและการสื่อสารอย่างสันติ

3.4 แสดงความเชื่อและความคิดเห็นอย่างเสรี โดยผู้สอนมีบทบาทในการเชื่อมโยงทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตอย่างเท่าเทียมกันตามวิถีประชาธิปไตย

3.5 ฝึกฝนและเห็นคุณค่าของการปฏิบัติตามกฎกติกา ระเบียบของสังคม โดยเริ่มตั้งแต่กฎกติกาของเกม กฎกติกาของครอบครัว กฎระเบียบของโรงเรียน ข้อบังคับของชุมชน กฎหมายของบ้านเมือง รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.6 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตย และเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยนั้น ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมประชาธิปไตยในสังคมอย่างจริงจัง ได้แก่

- การทำงานเป็นกลุ่มที่เน้นบทบาทของผู้นำ และบทบาทของสมาชิกกลุ่มตามวิถีประชาธิปไตย

- ได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่วนรวมของครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นของตนตามสถานการณ์จริง

- ได้สำรวจ เผชิญปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของครอบครัว ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

- ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับต่างๆ เช่น รณรงค์การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ เป็นต้น ได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อมการบำเพ็ญ ประโยชน์ในกิจการสาธารณะ เป็นต้น

- ฝึกฝนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ เช่น การแบ่งปัน การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และดำรงตนเป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

4. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียน เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง การติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันสนใจเรียนรู้ทั้งเรื่องของไทย

4.1 ฝึกฝนทักษะในกิจกรรมที่เป็นผลให้ผู้เรียนรับรู้ศักยภาพของตนเอง ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ เพื่อการพัฒนาตน

4.2 มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนตรวจสอบและประเมินพฤติกรรมของตนเองและเพื่อนๆ

4.3 มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.4 ฝึกฝนทักษะวิเคราะห์ข่าวสารบ้านเมือง การวิพากษ์วิจารณ์โดยใช้เหตุผลและข้อเท็จจริง ที่ถูกต้อง

5. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เน้นเรื่องระบอบการปกครองประชาธิปไตย การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติในสังคมไทยนั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ ตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพ และเข้าใจเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ตลอดจนติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับบ้านเมือง ติดตามและตรวจสอบการบริหารประเทศของภาครัฐ โดยเริ่มที่สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองในฐานะผู้บริหารบ้านที่มุ่งสร้างความอยู่รอดปลอดภัย และความสงบสุขในครอบครัว

5.1 บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่จะบริหารโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

5.2 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารในระดับชาติ ที่สามารถบริหารท้องถิ่น/ประเทศให้เจริญรุ่งเรือง มีความมั่นคงและมั่งคั่ง

5.3 วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองทั้งของไทยและต่างประเทศด้วยข้อเท็จจริงและเหตุผล

ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเลือกคนดี มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง เห็นคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย และพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารดูแลประเทศและพัฒนาสังคมให้มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

สิริวรรณ ศรีพหล (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้น มีการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง พลโลกมีอยู่หลายแนวทาง ที่สำคัญได้แก่แนวทางพลโลกศึกษา (Global Education) ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเตรียมเยาวชนของสังคมให้เป็นพลเมืองดีของสังคมโลก โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองของโลกที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ พัฒนาผู้เรียนให้มีแนวคิด และเจตคติที่ถูกต้องในเรื่องการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติในแง่ความสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกัน และกันรวมทั้งการฝึกฝนให้มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล และความสามารถ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้จากความรู้ความเข้าใจเจตคติ และทักษะดังกล่าวจะนำเยาวชนไปสู่การเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ ดังนั้นพลโลกศึกษาจึงมีส่วนขยายจุดหมายการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดี ให้กว้างไกลออกไปเป็นพลโลก การจัดการเรียนการสอนตามแนวพลโลกศึกษา มีทั้งแนวทางการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และนอกห้องเรียนเป็นต้นว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปราย ทั้งในลักษณะการอภิปรายกลุ่มใหญ่ หรือการอภิปรายกลุ่มย่อย เช่นการระดมสมองเป็นต้น นอกจากนั้นยังอาจใช้วิธีการสืบสวนสอบสวนการใช้สถานการณ์จำลอง การแสดงบทบาทสมมุติ และยังอาจจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรร่วมด้วย เช่นการจัดเป็นชุมนุมต่างๆการไปทัศนศึกษา การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวพลโลกศึกษาแล้วการจัดการเรียนตามแนวพุทธธรรมยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งโดยนำหลักธรรม และพุทธวิธีทางการสอนแบบต่าง ๆ มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติรวมทั้งการนำกระบวนการทางการคิดแบบโยนิโสมนสิการ มาฝึกฝนให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดเพื่อการพัฒนาลักษณะความเป็นพลโลกได้อีกด้วย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวผู้สอนสามารถนาแนวทางเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองนั้นต้องเป็นการจัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิด มีความสัมพันธ์และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันรวมทั้งการฝึกฝนให้มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้จากความรู้ความเข้าใจเจตคติและทักษะดังกล่าวจะนำเยาวชนไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ทฤษฎีการศึกษา ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่วงปฐมวัยนั้นเป็นวัยที่เด็กเริ่มต้นพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นวัยที่รับรู้และซึมซับประสบการณ์ ที่จะก่อให้เกิดความรู้ และยังเป็นความจำที่แปรเป็นจิตใต้สำนึกของเด็กเมื่อเติบโตขึ้นอีกด้วย

Piaget (1969) กล่าวว่าการจัดประสบการณ์ให้เด็กนั้น เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในภาวะสมดุล ฝึกทำกิจกรรมตามลำพังและการรวมกลุ่ม เด็กจึงได้เรียนรู้จากกันและกัน ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้น่าจะทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ดีกว่าการเรียน รู้จากครู เด็กได้มีประสบการณ์ตรง มีอิสระทางความคิด การแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกันจะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็ว กว่าครูเป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง

John Dewey (1959) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมากในการฝึกให้เด็กได้คิดแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาร่วมด้วย เนื่องจากเด็กปฐมวัยกำลังมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการเรียนการสอน และประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเป็นประสบการณ์ตรง เด็กลงมือปฏิบัติเอง การจัดประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจึงสำคัญมาก

Erikson (1963) เชื่อว่าวัยเด็กเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีช่วยให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเอง มองโลกในแง่ดีและรู้จักไว้เนื้อเชื่อใจผู้อื่น ในช่วงวัยก่อนเรียน หรือวัยเล่น (อายุ 4-7 ปี) ซึ่ง เป็นขั้นของความคิดริเริ่มและการตัดสินใจ หรือความรู้สึกผิด เชื่อว่าเด็กวัยนี้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดีและมีความสามารถในการทำสิ่ง ต่างๆ โดยผู้ใหญ่มีหน้าที่สนับสนุนให้เด็กได้พยายามแสดงความสามารถใหม่ๆ ในด้านสังคมเด็กเรียนรู้ในการเข้าสังคมจากการเล่นกับเพื่อน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และเลียนแบบผู้อื่นเช่นพ่อแม่ หรือบุคคลใกล้ชิด ซึ่งพ่อแม่และผู้ใหญ่ต้องเป็นต้นแบบที่ดีกับเด็ก เพื่อให้เด็กเรียนรู้ทักษะทางสังคม มีลักษณะนิสัยที่ดี รวมทั้งรู้สิ่งที่ถูกและผิด การปลูกฝังจริยธรรมโดยมีพ่อแม่ผู้ใหญ่เป็นต้นแบบที่ดี จะทำให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดี ในด้านสติปัญญาเด็กวัยนี้อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบตัว มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ และชอบถามในสิ่งที่

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตนเองสงสัยใคร่รู้ ผู้ใหญ่ต้องให้โอกาสใน การพูดกระทำสิ่งต่างๆ จะทำให้เด็กมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และจินตนาการ เด็กจะสนุกในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ กล้าแสดงออก

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาศึกษา (2546) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กล่าวไว้ว่า หลักการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3 – 5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

หลักการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 - 5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือ ทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับ ผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมโดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

โดยมี หลักการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือ ในลักษณะต่าง ๆ

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและ แผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและ การเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยโดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

Erikson (1963) กล่าวว่า บุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาได้ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์แต่ละช่วงอายุ ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่ จะมีบุคลิกภาพและพร้อมที่จะพัฒนาขั้นต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ Erikson ได้แบ่งระยะพัฒนาทางสังคมไว้ 8 ระยะ ในช่วงปฐมวัยมี 3 ระยะดังนี้

1. ระยะความรู้สึกเชื่อมั่น (The Sense of Trust) อายุของระยะนี้อยู่ระหว่างหลังคลอดจนถึงอายุ 1 ปี ระยะนี้ถ้าเด็กมีความสบายและได้รับความรักความอบอุ่นจากแม่ในยามที่เขาต้องการ เด็กจะมีการปรับตัวที่ดี สามารถพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจขึ้นได้ และในทางตรงข้าม ถ้าเด็กขาดความสุขทางกาย ขาดความรักอบอุ่น ก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุม อารมณ์ตนเอง มีความกลัวและขาดความไว้วางใจผู้อื่น

2. ระยะต้องการทำหรือค้นหาด้วยตนเอง (The Sense of Autonomy) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 1 – 3 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มฝึกการขับถ่าย ถ้าเด็กปฏิบัติได้ดีก็จะสามารถผ่านขั้นนี้ไปได้ด้วยดี เด็กจะเรียนรู้ในการรักษาความตั้งใจของตนเองและทำความตั้งใจให้เป็นจริง 3. ระยะการคิดริเริ่ม (The Sense of Initiative) อายุของเด็กระยะนี้อยู่ระหว่าง 3 – 6 ปี เด็กจะพยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง และสามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ เด็กสามารถพัฒนาความร่วมมือและการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีได้ระยะนี้หากเด็ก เกิดความกลัว เด็กจะยึดผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งตลอดเวลา ทำให้ความคิดจินตนาการและการพัฒนาทักษะทางสังคมถูกจำกัดไปด้วย

นิติธร ปิลวาสน์ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย เน้นความสามารถของเด็กในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและ สิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กเกิดความตระหนักรู้ทางสังคมควรเริ่มจากเรื่องราว ที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องราวที่ไกลตัวออกไป และควรเน้นการเรียนรู้จากสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ การเรียนรู้ความสัมพันธ์กับบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชน และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พัฒนาการทางสังคมในระดับปฐมวัย (Social Development) เป็นการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น มีทักษะในการปรับตัวอยู่ในสังคม รวมทั้งความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ความตระหนักรู้ทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาความเข้าใจขั้นพื้นฐานด้านความรู้สึก ความต้องการ และความปรารถนา ความคาดหวัง และเป็นทัศนคติที่บริสุทธิ์ ในการมองความเป็นมนุษย์ การแบ่งปันความคิด ความคาดหวัง ความต้องการ โดยผ่านกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และกระบวนการคิด อันจะนำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมาย นั่นคือ การสร้างความเข้าใจในตนเอง และการยอมรับตนเอง ตลอดจนการยอมรับและเข้าใจ ความคิด ความต้องการ และลักษณะต่างๆของบุคคลอื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับเพื่อนในสังคมได้

การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยมีความตระหนักรู้ทางสังคมมีประโยชน์ต่อเด็ก ดังนี้

1. เด็กเพิ่มความตระหนักในความต้องการของตนเองและของแต่ละบุคคล และเข้าใจความต้องการเหล่านั้นโดยผ่านการประสานและร่วมมือจากบ้าน โรงเรียน และชุมชน

2. ทำให้เด็กตระหนักรู้ว่าทุกคนในโลกนี้มีความต้องการคล้ายคลึงกัน

3. ได้พัฒนาความคิด จินตนาการ และความสามารถของตนเอง

4. ได้พัฒนาความตระหนักรู้และยอมรับความสามารถของผู้อื่น พัฒนาความรู้ ความคิด และความรู้สึกของผู้อื่น

5. สังคม ชุมชน และครอบครัวได้เห็นคุณค่าของการพัฒนาเด็ก ทั้งในด้านความรับผิดชอบ การเลือกและการตัดสินใจ ตลอดจนการสร้างทัศนคติและพฤติกรรมที่เหมาะสม

6. ทำให้เด็กรู้บทบาทและหน้าที่ของการอยู่ร่วมกันในสังคม

7. พัฒนาความตระหนักรู้ด้านความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ภาษา กฎหมาย ลักษณะนิสัยและเงื่อนไขต่างๆ ของสังคม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

8. พัฒนาความสามารถในการคิดและรับผิดชอบในความเห็นของตน

9. สร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคม ครูจะใช้ยุทธวิธีโครงสร้างแบบเปิด คือ ทดสอบความคิดรวบยอดทางสังคม โดยผ่านกิจกรรมที่เด็กสนใจ เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมที่ประกอบไปด้วยสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กจะมีอิสระในการใช้ความคิด ความรู้สึกและการตอบสนองต่อกัน เพื่อสร้างพฤติกรรมของเด็กได้ในขณะที่มีการเรียนรู้ความคิดรวบยอดทางสังคม เด็กจะได้พัฒนาทัศนคติในทางบวก ได้ตั้งความหวังให้กับตนเองและมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ดังนั้น ครูจึงใช้กิจกรรมที่เด็กมีโอกาสวางแผน มีการบูรณาการทักษะเนื้อหาเข้าไปในวิชาที่เรียน เช่น ทักษะการใช้เหตุผล ความรับผิดชอบ ความมีมนุษย์สัมพันธ์ และความสามารถในการตัดสินใจ โครงสร้างการสอนแบบเปิดเป็นการสอนความสัมพันธ์ และสัมพันธภาพระหว่างกัน รวมทั้งการช่วยให้เด็กเข้าใจความเป็นอยู่และเชื่อมโยงชีวิตครอบครัว และสังคมในชุมชน ในช่วงแรกของการสอน เด็กจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีความหลากหลายของกลุ่ม เช่น ความแตกต่างของแต่ละบุคคล เขาจะสามารถตระหนักและเข้าใจได้ว่า ลักษณะของสังคมมีความแตกต่างกัน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจในข้อจำกัดเหล่านั้น ทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจซึ่งกันและกัน อันนำไปสู่ความตระหนักรู้ทางสังคม โดยใช้วัสดุการสอนที่หลากหลาย เร้าให้เด็กสนใจในเนื้อหา ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด และพัฒนาสติปัญญา และพัฒนาอารมณ์ ส่งเสริมการคิดและจินตนาการ ผ่านการเรียนรู้ด้วยสาระและประสบการณ์ที่มีความหมายโดยใช้คำถาม สะท้อนความคิด และการแสดงออกของแต่ละบุคคล เริ่มกิจกรรมด้วยการให้มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้ใช้ความคิดและมีการสื่อสารถ่ายทอดความคิด เรียนรู้แบบร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน

สำหรับเนื้อหาและกิจกรรมการสอนเพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคม เนื้อหาและกิจกรรมที่นำมาสอนในการส่งเสริมความตระหนักรู้ทางสังคมมีหลากหลาย วิธี เช่น สภาวะการเปลี่ยนแปลงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สภาวะสังคมโลกในปัจจุบัน เป็นกระบวนการโลกาภิวัตน์ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพากันและกันมากขึ้น การส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกทักษะ และความคิดรวบยอดทางสังคม ควรพัฒนาตั้งแต่อายุ 5 – 8 ปี เด็กในช่วงนี้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มองทุกอย่างตามที่เขาได้เห็นและรับรู้ ไม่สามารถเข้าใจความต้องการของคนอื่นจากการปฏิสัมพันธ์ได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรม เนื้อหาที่ส่งเสริมให้เด็กได้กระทำร่วมกันจึงส่งผลต่อความเข้าใจตนเองและผู้อื่น เนื้อหาของความตระหนักรู้ทางสังคมควรมีอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับเด็กและลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละกลุ่ม ตลอดจนการได้แสดงออกจาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประสบการณ์การเรียนรู้อย่างแท้จริง เหมาะสมกับกิจกรรมที่ต้องทำเป็นกลุ่มร่วมกัน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน อาจใช้สื่อหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้าช่วย ในการจัดประสบการณ์เด็กควรได้รับการส่งเสริมในลักษณะของการสร้างทัศนคติและ ความรู้สึกต่อผู้อื่น ซึ่งมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเน้นการยอมรับความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของแต่ละคน นอกจากจัดกิจกรรมให้กับเด็กในห้องเรียนแล้ว เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น จากการร่วมอภิปรายในชุมชน นอกจากนี้เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับความตระหนักรู้ทางสังคมประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์กับบ้าน หมายถึง สถานที่ที่สมาชิกภายในครอบครัวอาศัยอยู่ สมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กัน ทุกคนมีหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติตนในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว การรู้จักช่วยเหลือกัน จะทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2. ความสัมพันธ์กับโรงเรียน หมายถึง สถานที่ที่เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองทุกด้าน สถานที่ต่างๆ ภายในโรงเรียนควรได้รับการดูแลรักษา และเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบ และปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานที่ รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้มีบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดี

3. ความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันมีกิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันทำ เพื่อให้ชุมชนน่าอยู่น่าอาศัย เช่น การรักษาความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การอนุรักษ์สาธารณะสมบัติ ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกในชุมชนควรรับผิดชอบร่วมกัน การปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน ทำให้สถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน มีความปลอดภัย และมีความสงบสุขเกิดขึ้นภายในชุมชน รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน และรู้จักอาชีพความสำคัญ ตลอดจนความแตกต่างของแต่ละอาชีพภายในชุมชน

4. ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา มีทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต เวลาและฤดูกาลที่มีความแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลมีผลกระทบต่อคน สัตว์และพืช การช่วยกันบำรุงรักษา ไม่ทำลาย จะทำให้เกิดภาวะสมดุลของสิ่งมีชีวิตและความเป็นอยู่

5. ความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นแบบเหมาะสมและปฏิบัติสืบทอดกันมา การที่กลุ่มชนแต่ละเชื้อชาติจะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดจากการที่เขาได้มีปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารกัน โดยเฉพาะการเล่นหรือการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์เป็นการทำให้เด็กแต่ละเชื้อชาติ แต่ละท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ นำไปสู่การอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในส่วนของกิจกรรมที่นำมาจัดเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาด้านสังคมซึ่ง จะนำไปสู่ความตระหนักรู้ทางสังคมนั้น

6. บทบาทสมมติ (Role - Playing) เป็นการสมมติบทบาทและจัดสภาพการณ์ให้เด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ จากสภาพการณ์ที่สมมติขึ้น ซึ่งอาจเตรียมการณ์มาก่อนที่จะแสดง หรือไม่ได้เตรียมมาก่อน ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติจะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงบทบาทตาม ความรู้สึกนึกคิดของเด็กผู้แสดง ผู้ดู และมีการสรุปผลของการแสดงบทบาทนั้นด้วย จากความรู้สึก อารมณ์ และเหตุผลของบุคคล ที่ตนสวมบทบาท บทบาทสมมติบางครั้งเป็นวิธีการให้ผู้แสดงมีบทบาทในการแก้ปัญหา การตัดสินใจภายใต้สภาพการณ์ที่สมมติ โดยอาศัยเทคนิคต่าง ๆ ในการแสดงบทบาทสมมตินั้น ๆ

7. สถานการณ์จำลอง (Simulations) เป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่ครูนำสถานการณ์จำลองมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองที่จำลองสถานการณ์จริงมาใช้ และประกอบความเข้าใจในบทเรียน เพื่อช่วยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียน ร่วมกันคิดและแก้ปัญหาจากสถานการณ์นั้นๆ เด็กจะรู้จักคิด วิจารณ์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกล้าเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ

8. เกมจำลองสถานการณ์ (Simulation Games) เป็นกิจกรรมการสอนอีกแบบหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเพราะ เป็นวิธีที่ช่วยให้เด็กเรียนโดยการกระทำ ต้องแสดงบทบาท เลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง ในขณะที่เรียนโดยความพยายามใช้สิ่งที่เรียนในห้องเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

9. กรณีศึกษา (Case Study) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนอีกวิธีหนึ่ง ที่ช่วยในการดำเนินการสอนให้ได้ผลดี ทำให้การสอนมีชีวิตชีวา สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็ก ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. กิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ (Interactive Talking Activity) เป็นกิจกรรมที่จะในช่วงสนทนายามเช้า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่กำหนดให้เด็กนั่งล้อมวงเพื่อสนทนาถึงประเด็นหรือเรื่อง เกี่ยวกับความตระหนักรู้ทางสังคมที่ต้องเรียน โดยเด็กจะต้องฟัง พูด สังเกต คิดแล้วนำประเด็นมาสนทนาต่อเนื่องทีละคนเป็นวงกลม ซึ่งจะวนจากทางซ้ายหรือขวาและสิ้นสุดแต่ละประเด็นเมื่อครบเป็นวงกลม เช่น การพัฒนาความตระหนักรู้ทางสังคมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนการรักษาสาธารณ สมบัติ เรื่อง การรักษาอาคารเรียน เด็กอาจดูภาพอาคารเรียนลักษณะต่างๆ สนทนา บอกประโยชน์และวิธี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การดูแลรักษาอาคารเรียน ครูอาจนำเด็กไปดูอาคารเรียนแต่ละอาคาร แล้วให้เด็กเปรียบเทียบความสะอาดแต่ละอาคาร จากนั้นให้เด็กวาดภาพอาคารที่เด็กได้เห็น แล้วออกมานำเสนอผลงาน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีความตระหนักรู้ทางสังคม ครูควรนำประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขณะนั้นมาเป็นหัวเรื่องเพื่อให้ เด็กตระหนักถึงความสำคัญที่จำเป็นในการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และควรให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันหาวิธีการแก้ปัญหา โดยการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่กว้างขึ้น และควรให้เด็กได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์จริง เช่น การพาเด็กไปดูแม่น้ำลำคลองที่มีคนทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ การพาเด็กไปสำรวจขยะตามท้องถนน เป็นต้น ทั้งนี้การที่เด็กได้พบเห็นปัญหาจากสถานการณ์จริงจะนำไปสู่การสร้าง ความ ตระหนักรู้ทางสังคมในประเด็นอื่น ๆ ที่ซับซ้อนต่อไป

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก ให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (2546) ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพัฒนาการทางสังคมว่า เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข โดยมีแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมจากการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่น และทำงานร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน จากกิจกรรมที่เด็กร่วมกันทำเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดและยอมรับความคิดของผู้อื่นจากการทำกิจกรรม การสนทนาและ อภิปรายร่วมกับเพื่อน ทั้งนี้สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว

เช่น ครอบครัว โรงเรียน สถาบันต่างๆ ทางสังคม ชุมชน ล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้านสังคมของเด็ก โดยเฉพาะการพัฒนาพฤติกรรมความตระหนักรู้ทางสังคม ด้วยการให้ประสบการณ์ทางสังคมที่เหมาะสม เนื่องจากบุคคลจะมีความตระหนักรู้ทางสังคมได้ต้องเกิดจากความเข้าใจ รับรู้ทางสังคม และสิ่งต่างๆ รอบตัว อันก่อให้เกิดความคิดรวบยอดทางสังคมที่นำไปสู่ความตระหนักรู้ทางสังคมความตระหนักรู้ทางสังคมจะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจคนในสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ บุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมจะมีความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่ เกิดขึ้นในสังคม สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงข้าม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื่องจากบุคคลที่มีความบกพร่องในด้านความตระหนักรู้ทางสังคม พฤติกรรมอาจไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วๆ ไป แต่จะขาดทักษะการเข้าใจทางสังคม ทักษะความรู้สึกไวต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร ทำให้ขาดการไตร่ตรองพิจารณารอบคอบก่อนแสดงพฤติกรรม รวมทั้งไม่สามารถเข้าใจปฏิกิริยาการแสดงออกหรือพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่าง ถูกต้อง

แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความตั้งใจที่ดีในการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ บุคคลที่ไม่สามารถรับรู้หรือขาดความตระหนักรู้ทางสังคม จะไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ขาดทักษะและไหวพริบ (Tact) ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรม อย่างเหมาะสม ในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม และบุคคลที่ขาดความตระหนักรู้ทางสังคมจะกระทำสิ่งต่างๆ โดยขาดการยั้งคิดอันเป็นผลให้เกิดปัญหาในสังคมตามมาอีกมากมาย

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3 - 5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือ ทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และ ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับ ผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดีและคนเก่งของสังคม และสอดคล้องกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมโดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หลักการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงตัวเด็กแต่ละคนซึ่งมีความสนใจแตกต่างกัน จึงควรให้มีกิจกรรมหลายประเภทให้เหมาะสมกับวัย ตรงตามความสามารถ และความต้องการของเด็ก และจัดให้มีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กได้ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเอง กิจกรรมที่จัดมีความสมดุล คือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่เคลื่อนไหว และสงบ ที่เด็กริเริ่ม และครูริเริ่ม ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม ควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก ควรเน้นสื่อของจริง ได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ และผู้ใหญ่ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิธีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เมาะสม

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

นันทิยา น้อยจันทร์ (2548) ได้กล่าวว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3 – 6 ปี นั้น แสดงออกทางพฤติกรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะมีลักษณะพฤติกรรมทางสังคมซึ่งประกอบไปด้วย ความดื้อรั้น ความก้าวร้าว การทะเลาะวิวาท การร่วมมือ การยอมรับจากสังคม การเป็นผู้นำ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวันนี้มีพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมที่เป็นทางลบ เช่น ความดื้อรั้น การทะเลาะวิวาท ความก้าวร้าวทั้งนี้เนื่องจากเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง และพบมากในเด็กช่วง 3 – 4 ปี และเริ่มปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นร่วมมือกับผู้อื่น แสดงความเป็นมิตรสูง เคารพกฎกติกาของกลุ่มเพื่อน รู้จักเสียสละและต้องการการยอมรับจากสังคมซึ่งอาจจะแสดงออกในรูปของการเป็นผู้นำ หรือเป็นผู้ปฏิบัติตามที่ดีภายในกลุ่มเพื่อนหรือสังคม ในช่วงอายุ 5 – 6 ปี ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ผู้ใหญ่ ควรดูแลและให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งส่งเสริมยกย่องชมเชยพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การรู้จักแบ่งปัน การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้นเด็กอายุระหว่าง 3 – 6 ปี เริ่มรู้จักคบเพื่อนและเล่นกับเพื่อนได้ดีขึ้น เด็กเริ่มรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ การปรับตัวของเด็ก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จะเร็วหรือช้าก็อยู่กับการอบรมเลี้ยงดูด้วย เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูมาอย่างอิสระจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากกว่าเด็กที่ถูกเข้มงวดตลอดเวลา สังคมของเด็กวัยนี้จะขยายจากครอบครัวไปสู่สังคมภายนอกบ้าน (โรงเรียน) การปรับตัวของเด็กต่อสังคมภายนอกขึ้นอยู่กับสัมพันธ์ภายในครอบครัวว่าเป็นแบบใด เช่น เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่เป็นประชาธิปไตย จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่เป็นสังคมนอกบ้านได้ดีกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ใช้อำนาจบังคับ

เช่นอายุ 3 ขวบ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นยังไม่แน่นอนแล้วแต่อารมณ์ของเด็กเด็กวัยนี้บางคนก็ชอบเล่นคนเดียว หรือเล่นสมมุติมากกว่าที่จะเล่นกับคนอื่นๆ เช่น เล่นตุ๊กตา เล่นกับสัตว์ สิ่งของต่าง ๆ ขณะที่เล่นก็จะเป็นคนออกคำสั่ง ทำหรือพูดกับของเล่นนั้นๆ เหมือนกับสิ่งมีชีวิต

อายุ 4 ขวบ เด็กเริ่มเล่นกับเด็กอื่นๆ มักจะเป็นเพศเดียวกันกับตนเองมากกว่าต่างเพศ แต่จะเล่นกันไม่นานเพราะมีเรื่องขัดใจกันเสมอ เมื่อโกรธกันแล้ว ไม่นานเด็กก็จะร่วมเล่นกันได้อีก

อายุ 5 ขวบ เล่นกับเพื่อนได้โดยไม่เลือกเพศ และสามารถฝึกกติกาง่าย ๆ ในการเล่นได้ เช่น เล่นเกมต่าง ๆ เพื่อความเพลิดเพลินหรือเล่นเพื่อเสริมทักษะในการเรียนได้

อายุ 6 ขวบ ชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันเป็นหมู่ หมู่ละ 2 – 3 คน การเล่นบางครั้งจะมีการแยกเพศกันบ้างในระยะปลาย ๆ ของวัยนี้ เด็กเริ่มจะรู้จักประพฤติตนตามความต้องการของสังคม เช่น การยอมรับฟังเพื่อน ๆ ให้ความช่วยเหลือ ส่วนมากเด็กพวกนี้มักจะเป็นเด็กเฉลียวฉลาดกว่าเด็กที่มีลักษณะเกเรและชอบรังแกเพื่อน

การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านสังคมของเด็กปฐมวัยนั้นเด็กวัยนี้เป็นวัยแห่งการสร้างบุคลิกภาพ ตลอดจนสร้างความมั่นใจศรัทธาทั้งต่อตนเองและผู้เกี่ยวข้องรอบข้าง คุณลักษณะประจำตัวเฉพาะของบุคคลที่พึงประสงค์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อต้องอยู่ร่วมกัน เล่นร่วมกันและทำงานร่วมกัน เป็นสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะจัดให้ควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีลำดับพัฒนาการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติเพื่อตนเองตามคำสั่ง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อตนเองได้โดยต้องมีคนชี้นำออกคำสั่งจึงจะปฏิบัติ ทั้งนี้กิจกรรมต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องกับตัวเด็กเองเป็นส่วนใหญ่องค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขนิสัย การปฏิบัติตนเกี่ยวกับสุขนิสัยหมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจส่วนตัวได้ทุกชนิดหรือรู้จักทำสิ่งต่างๆ ให้กับตนเองโดยไม่ต้องเป็นภาระแก่ผู้อื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. การเลือกปฏิบัติเพื่อตนเอง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง องค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การรู้จักตนเองและปฏิบัติขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม และการรู้จักแบ่งปันซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การรู้จักตนเองและปฏิบัติตามขีดความสามารถได้อย่างเหมาะสม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความเข้าใจตนเอง และรู้จักว่าตนเองทำงานอะไรบ้างอีกทั้งยังปรับปรุงและพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นได้

2.2 การรู้จักแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกโดยไม่หวงของ ไม่ปฏิเสธเมื่อเพื่อนขอของเล่นหรือขนม รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่นตามโอกาสอันสมควร

3. การปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของกลุ่ม พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามกฎ และระเบียบของกลุ่มองค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติงานตามที่กลุ่มมอบหมายซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติตนได้ตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่กลุ่มของตน มอบหมายให้ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานต่างๆ ผู้ปฏิบัติต้องตั้งใจ เต็มใจ และปฏิบัติได้เสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้

4. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลงานของกลุ่ม พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆเพื่อผลสำเร็จของกลุ่มองค์ประกอบที่ใช้วัด ได้แก่ การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. การปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามกฎและระเบียบของสังคมเพื่อให้ตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตัวชี้บ่งที่ใช้วัด ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง/โรงเรียน และความเป็นประชาธิปไตย

6. การเลือกปฏิบัติเพื่อผลดีของสังคมพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการเลือกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความเป็นระเบียบของสังคมแล้วให้ตนเองอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยถึงสรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นกิจกรรมกลุ่ม ให้เด็กช่วยเหลือกัน มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง การปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของกลุ่ม เมื่อต้องอยู่ร่วมกัน เล่นร่วมกัน และทำงานร่วมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เป็นสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะจัดให้ควรมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสม

สรุปในส่วนของการจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ควรมีลักษณะการจัดกิจกรรม ที่ครูนั้นต้องจัดการเรียนการสอนด้วยการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การคัดเลือกกิจกรรมและสื่อวัสดุที่เหมาะสมนำมาใช้พัฒนาความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย การให้เด็กได้ช่วยเหลือและ อยู่ร่วมกัน การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสในการวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยและการตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติได้ ซึ่งการใช้คำถามจะเป็นการฝึกให้เด็กคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการกระทำที่ส่งผลต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและขยายกว้างออกไปก็จะช่วยให้เด็กมีความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลักการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวคิด PAREBA 2D

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัยโดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

ในแนวคิด PAREBA 2D หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์ ที่นำ 5 องค์ประกอบมาประกอบกันเป็นชื่อแนวคิด PAREBA 2D โดยมีองค์ประกอบทั้งหมดดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) PA
2. การเคารพสิทธิ (Respect) RE
3. ความพอประมาณ (Balance) BA
4. ความหลากหลาย (Diversity) D
5. ความมีวินัย (Discipline) D

โดยในแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้มาจากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ขั้นตอนการสอนของแนวคิด PAREBA 2D นั้น จะส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยจัดกิจกรรม ตามหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน ในแต่ละหน่วย จัดกิจกรรม ทั้งหมด 3 วัน รวมทั้งสิ้น 3 กิจกรรม โดยเมื่อจบการจัดกิจกรรม ตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กจะได้รับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย ใน 5 องค์ประกอบ

สำหรับองค์ประกอบการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามแนวคิด PAREBA 2D นั้น เด็กปฐมวัยจะต้องมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ตัว มีด้วยกันดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วม (Participation)

จากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของนักวิชาการที่กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ว่า

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การมีส่วนร่วม หมายถึง บุคคลที่สามารถ ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ต้องเริ่มต้นที่ตนเอง และต้องลงมือทำด้วยตนเอง มีการแก้ปัญหาโดยการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม มีการวางแผนร่วมกันในการทำงาน หรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในกลุ่ม และเมื่อเกิดปัญหา สามารถร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และมีความตั้งใจในการร่วมกันทำงานในกลุ่ม และรู้ว่า การกระทำใดๆ ของตนเอง ย่อมมีผลต่อสังคมและส่วนรวม เพราะพลเมืองในสังคมส่วนรวมนั้น จะมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมเหล่านี้จะส่งเสริมให้เกิดความคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในสังคม มีความเต็มใจและมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มหรือในสังคมแห่งวิถีประชาธิปไตย

องค์ประกอบที่ 2 การเคารพสิทธิ (Respect)

จากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของนักวิชาการที่กล่าวถึง การเคารพสิทธิของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ว่า

การเคารพสิทธิ หมายถึง พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมี สิทธิเสรีภาพ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเห็นความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด ย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิเสรีภาพที่กระทบกระทั่งกัน จนกระทั่งไม่อาจที่จะอยู่ร่วมกันได้

ดังนั้นการเคารพสิทธิของบุคคลอื่น ต้องไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งทางกาย ทางวาจา การแสดงพฤติกรรมต่างๆ และต้องประกอบไปด้วย ลักษณะอีกประการหนึ่งคือการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น เคารพในความคิดเห็นผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา เพราะในระบอบประชาธิปไตย พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นพลเมืองที่ต้องมีคุณสมบัติที่จะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย ซึ่งรวมถึงการมีสิทธิในสังคม และการเคารพสิทธิในสังคม มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมืองไม่ใช้ความรุนแรง และมีจิตสาธารณะ ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 28 วรรคหนึ่งจึงบัญญัติไว้ว่าบุคคลย่อมใช้สิทธิเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบที่ 3 ความพอประมาณ (Balance)

จากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของนักวิชาการที่กล่าวถึงความพอประมาณของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยมองว่า ในคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น คุณลักษณะที่สำคัญอีกประการนึ่ง คือความพอประมาณ ความพอประมาณในที่นี้หมายถึงความเป็นกลางทางความคิดไม่สุดโต่งละไม่ต่ำสุด เป็นเรื่องของการปฏิบัติตนไม่มากไม่น้อยกินอยู่แบบพอดี การเป็นกลางทางความคิด ไม่ฝักใฝ่ในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง นอกจากนั้นยังรวมถึงการใช้ชีวิตทุกสิ่งอย่างด้วย ในภาวะสถานการณ์บ้านเมืองในเวลานี้ บุคคลควรมีทักษะที่เกี่ยวข้องกับความพอประมาณ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดผ่านหนึ่งจนลืมมองไปถึงความเป็นจริง ไม่ฟังเสียงคนรอบข้างเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำได้อยู่ร่วมกับพลเมืองคนอื่น อย่างมีความสุขโดยผู้วิจัยได้สรุปความหมายของความพอประมาณไว้มีดังนี้

ความพอประมาณคือ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความพอดีต่อความจำเป็น การแต่งกายที่เหมาะสมกับกับฐานะของตนเอง และการใช้สิ่งของที่ไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุล และอยู่ในสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป ความพอประมาณนั้น ควรต้องมีความพอเพียง ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ดังที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสไว้ว่า

> “. . .ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่ามีกินมีอยู่ไม่ฟุ่มเฟือยไม่หรูหรา ความพอประมาณคือ ไม่สุดโต่งไม่โลภ อย่างมากคนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น. ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพพูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง. . .”พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะ บุคคลต่างๆ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบที่ 4 ความหลากหลาย (Diversity)

จากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของนักวิชาการที่กล่าวถึง ความหลากหลายของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ว่า

ความหลากหลาย หมายถึง พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ต้องเข้าใจ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความภูมิใจในการเป็นพลเมืองของประเทศ ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพราะฉะนั้นความเป็นพลเมืองในส่วนของการอยู่ร่วมกัน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตย เพราะพลเมืองอาเซียนอาจมีความหลากหลายในทางสังคม ความเชื่อ และวิถีชีวิต แต่ด้วยแนวโน้มอนาคตที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกา จำเป็นต้องร่วมกันแสวงหาจุดร่วมและสร้างสรรค์ให้เป็นคุณลักษณะประจำของพลเมืองอาเซียนซึ่งจะต้องส่งเสริมและพัฒนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะ เมื่ออาเซียนตกลงให้เปิดเขตการค้าเสรี ความแตกต่างหลากหลายทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมในอาเซียน จะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม เพราะอาเซียนต้องร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกัน ทุกชาติ ทุกกลุ่มวัฒนธรรมธรรมในท้องถิ่นต่าง ๆ

ระบอบประชาธิปไตยนั้นจึงให้เสรีภาพในสังคม เพราะฉะนั้น ความหลากหลายของประชาชน จึงแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา เพศ ฐานะ ร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา และอารมณ์ ดังนั้นต้องเข้าใจ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างได้ เพื่อมิให้ความแตกต่าง นำมาซึ่งความแตกแยก พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงต้อง ยอมรับ และเคารพ ความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถ อยู่ร่วมกันได้ ถึงจะแตกต่างกัน ต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง ถึงแม้จะไม่เห็นด้วย แต่จะต้องยอมรับว่า ผู้อื่นมีสิทธิที่จะแตกต่าง หรือมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้อื่นได้ และต้องยอมรับ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าใจว่าเพราะอะไรถึงเชื่อ หรือเห็นแตกต่างไป และต้องไม่ต้องพยายามไปบังคับให้ผู้อื่นมาคิดเหมือนตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

องค์ประกอบที่ 5 ความมีวินัย (Discipline)

จากการการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยผู้วิจัยได้นำหลักการของนักวิชาการที่กล่าวถึง ความมีวินัยของความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งสามารถสรุปออกมาได้ว่า

ความมีวินัย หมายถึง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงของสังคม หรือกฎเกณฑ์ข้อตกลงของการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นการอยู่ร่วมกันต้องการเคารพกติกาข้อตกลงของกลุ่ม มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย เพราะจะช่วยให้สังคมการอยู่ร่วมกันมีความความสุข มีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจสาธารณะภายใต้กฎเกณฑ์ทางสังคม และศีลธรรมการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้กระทำลงไป มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ มีความรู้ และแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองอย่างกระตือรือร้น ความมีวินัยนั้นเป็นกระบวนการช่วยให้เยาวชนเรียนรู้ถึงการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ ในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัยโดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบและพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบ RASB ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย พบว่า ลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความเคารพซึ่งกันและกัน ด้านความร่วมมือร่วมใจ และด้านความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา โมเดลลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยมีความเหมาะสมพอดีกับข้อมูล เชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละด้านมีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน รูปแบบการเรียนการสอนแบบ RASB เพื่อพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 4 หลักการ ได้แก่ หลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ หลักการเรียนรู้จากการ มีปฏิสัมพันธ์ หลักการประเมินค่า และหลักการปฏิบัติ และขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน 4 ขั้น คือ ขั้นรับประสบการณ์ ขั้นร่วมวิเคราะห์ ขั้นคิดคัดสรร และขั้นสร้างนิสัย ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยระดับจิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรรณิการ์ วุฒพงษ์วรโชค (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคม การบรรลุตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนต้นในภาคตะวันตก การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนวัยเด็กตอนต้น 2. ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนของนักเรียนวัยเด็กตอนต้น 3. ศึกษาการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนต้น 4.ศึกษาพฤติกรรมพลเมืองดีของนักเรียนวัยเด็กตอนต้น 5. เปรียบเทียบความแตกต่างของการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนต้นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการสนับสนุนทางสังคมต่างกัน 6.เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมพลเมืองดีของนักเรียนวัยเด็กตอนต้นที่บรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมือง 7. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดีของนักเรียนวัยเด็กตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นได้รับการอบรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนในระดับมาก 2. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง 3.นักเรียนวัยเด็กตอนต้นบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการในระดับสูง 4. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นมีพฤติกรรมพลเมืองดีในระดับสูง 5. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันจะบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 6. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนต่างกันจะบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างยิ่งที่ระดับ .001 7. นักเรียนวัยเด็กตอนต้นที่บรรลุงานตามขั้นพัฒนาการต่างกันจะมีพฤติกรรมพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนับสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01n 8. การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนต้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพลเมืองดีในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างยิ่งที่ระดับ .001

นภัส ศรีเจริญประมง (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องของผลของการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน ตามแนวคิดของ Johnsun and Johnsun ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กอนุบาล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามแนวคิดของJohnsun and Johnsun ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กอนุบาล ในด้านการเล่นร่วมกับบุคคลอื่น ด้านการเคารพในเหตุผล และด้านการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ผลการวิจัย พบว่า 1.หลังการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามแนวคิดของ Johnsun and Johnsun คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังการทดลองของเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าเด็กอนุบาลกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.หลังการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามแนวคิดของ Johnsun and Johnsun คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังการทดลองของเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิทธิศักดิ์ ไววิชา (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างคือครูผู้รับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนประถมศึกษาปีการศึกษา2542 จำนวน 194 คนเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนและใช้เกณฑ์การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach 0.91 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าสถิติร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของSheffe method ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยอยู่ในระดับ “มาก”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 2) ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกันมีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีพฤติกรรมด้านสามัคคีธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านคารวะธรรมและปัญญาธรรมไม่แตกต่างกัน

โสภณ ปิยธรรมคุณ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่ผลการวิจัยพบว่า มีกิจกรรมที่ปฏิบัติมากสามกิจกรรมคือ การปกครองตนเอง การเสริมสร้างระเบียบวิจัยและการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ที่ปฏิบัติปานกลางสี่กิจกรรมคือ การจัดห้องสมุดโรงเรียน การจัดสหกรณ์นักเรียน การตรวจสุขภาพนักเรียน การจัดศูนย์ประชาสัมพันธ์ และปฏิบัติน้อยสี่กิจกรรมคือ การจัดอาหารกลางวัน การส่งเสริมกีฬานักเรียน การจัดเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์และการจัดกิจกรรมบุคคลดีเด่น ส่วนเรื่องปัญหานั้น พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาระดับน้อย มีเพียงสองกิจกรรมเท่านั้นที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ กิจกรรมการปกครองตนเองและกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งตีพิมพ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือการจัดและปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามประชาธิปไตยในสถานศึกษา ประชากรมีทั้งหมด 120 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูที่ได้รับมอบหมาย เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษา และค้นคว้าตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัยโดยมีนักวิชาการ กล่าวไว้ตามลำดับดังนี้

Amlesslie (1976) ได้วิจัยเรื่อง “Citizenship Education and Political Socialization ofFilipino School Children in Provincial Setting” จุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาชนบทของประเทศฟิลิปปินส์ กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 300 คนจากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในเมืองDumaguete City ซึ่งเรียนอยู่ระดับ 2 ระดับ 4 และระดับ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบจำนวน 36 ข้อเป็นคำถามที่ใช้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาหน้าที่พลเมืองของรัฐเป็นเกณฑ์ ซึ่งได้แก่เนื้อหาความรู้ค่านิยมและทัศนคติผลการวิจัยพบว่าผลการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองตามหลักสูตรยังไม่ดีพอไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะให้ค่านิยมที่ดีต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตยและวัฒนธรรมฟิลิปปินส์อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนในระดับต้นมีทัศนคติตามคาดหวังไว้ได้ดีกว่านักเรียนในระดับสูงแสดงว่าครึ่งหนึ่งของความมุ่งหมายเกี่ยวกับเนื้อหาได้ผลตามระดับชั้น กล่าวคือในด้านค่านิยมและทัศนคตินักเรียนในระดับ 2 ได้ผลสำเร็จ 90 เปอร์เซ็นต์ส่วนนักเรียนระดับ 6 ได้ผลสำเร็จ 60 เปอร์เซ็นต์แสดงให้เห็นว่าในการพัฒนาค่านิยมและทัศนคติของเด็กหลักสูตรมีผลน้อยมากนอกจากนี้จากการสังเกตตัวแปรอิสระพบว่าเพศของนักเรียนไม่ได้มีผลต่อทัศนคติและค่านิยมของเด็กในระดับต่างๆและนักเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์มีผลการเรียนอย่างไม่แตกต่างกันในทางสถิติ

Friedman (1973) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมด้านประชาธิปไตยศึกษาเฉพาะทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่โตกว่าจะมีโอกาสรับรู้และเรียนรู้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากกว่าและดีกว่าเด็กเล็ก และพบว่าบ้านและโรงเรียนจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเด็กให้ร่วมมือทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยได้มาก

Hiessman (1969) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสหรัฐอเมริกาเพื่อฝึกอบรมนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้เป็นพลเมืองดีตามวิถีทางประชาธิปไตย พบว่า วิธีการให้เด็กเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดี ตามวิถีทางประชาธิปไตย โดยใช้กิจกรรมต่าง ๆ เข้าช่วย เช่นสโมสรโครงการสภานักเรียน คณะกรรมการนักเรียนและสถานการณ์อื่น ๆ ที่ต้องการความเป็นประชาธิปไตย มีการยอมรับนับถือและร่วมมือกัน นักเรียนจะเรียนรู้บางอย่างจากสิ่งเหล่านี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยการเรียนที่จะฝึกให้มีความรับผิดชอบและตระหนักว่า พลเมืองดีต้องการการยอมรับในหน้าที่และพันธะระหว่างกันและกัน การยอมรับนับถือผู้อื่น ความซาบซึ้งในบริการที่หน่วยงานทางสังคมจัการใช้กระบวนการกลุ่มและโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน สิ่งเหล่านี้จะถูกนำมาพัฒนาทักษะประชาธิปไตยให้กับนักเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง จำนวน 16 คน อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

2. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

3. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

4. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการจัดสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรัชญาการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก สาระสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย ที่เกี่ยวกับหลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร คุณลักษณะตามวัย โครงสร้างหลักสูตร การจัดชั้นหรือกลุ่มและสาระที่ควรรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

1.2 ศึกษากิจกรรมสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ที่ใช้กับเด็กปฐมวัย นำมาปรับให้เหมาะสมโดยเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในแต่ละแผนการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

1.3 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D จำนวน 30 แผนโดยให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยนำมาบูรณาการในกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ วิธีการ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 5 - 6 ปี ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตาม แนวคิด PAREBA 2D เท่ากับ +1 ถือว่าใช้ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือเด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาล 2 ข โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 14 คน

1.6 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2. การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจ

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย และศึกษาจากผู้มีประสบการณ์สอนระดับปฐมวัย โดยการสอบถามครูที่สอนอยู่ระดับปฐมวัย

2.3 สร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบวัดความเข้าใจก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังการจัดการเรียนรู้ ที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบโดยใช้รูปภาพ โดยมีภาพโจทย์จำนวน 1 ภาพและภาพประกอบตัวเลือก 3 ตัวเลือก

2.4 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ว่ามีความครอบคลุมเนื้อหาด้านความเป็นพลเมือง รวมถึงความชัดเจนของรูปภาพและการใช้คำถาม ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ +1 ถือว่าใช้ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.5 ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาล 2 ข โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำนวน 14 คน

2.6 ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

3. การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย กำหนดจุดมุ่งหมายในการสังเกตพฤติกรรมเนื้อหา เกณฑ์ในการสังเกตคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

3.2 สร้างตารางวิเคราะห์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะทั้ง 5 ด้าน คือ ความมีวินัย ความหลากหลาย การเคารพสิทธิ การมีส่วนร่วม และความพอประมาณ ว่าในแต่ละด้านมีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะทั้ง 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

1. ความมีวินัย	2. ความหลากหลาย	3. เคารพสิทธิ	4. การมีส่วนร่วม	5. ความพอประมาณ
- เคารพกติกา - ตรงต่อเวลา - มีความรับผิดชอบ	- เข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ - เข้าใจความแตกต่างในเรื่องฐานะ - เข้าใจความแตกต่างในเรื่องศาสนา	- รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น - ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา -ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม	- แสดงความคิดเห็น - วางแผนร่วมตัดสินใจ - ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม	- การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน - การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย - การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ

3.3 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย โดยนำผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีทั้ง 5 ด้าน มาเป็นหลัก โดยใช้แบบการประเมินด้วยวิธีการสังเกตแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ โดยใส่คะแนนในช่องที่ตรงกับสภาพจริงมากที่สุด มีระดับคะแนน 3 ระดับคือ 2 คะแนน 1 คะแนน และ 0 คะแนน

3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ดังกล่าวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมีค่าเท่ากับ +1 ถือว่าใช้ได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย คือเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ชั้นอนุบาล 2 ข โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำนวน 14 คน

3.6 นำแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

4. การสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

4.2 สร้างแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบบันทึกโดยใช้การเขียนหรือจดตามสภาพจริงของเด็ก

4.3 นำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกปรากฏว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ผ่าน ถือว่าใช้ได้

4.4 ผู้วิจัยนำแบบแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปส่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียน ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุมัติให้ทำการวิจัยที่โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ห้องอนุบาล 2 ก

3. ระยะก่อนทดลองผู้วิจัยทำการทดสอบเด็กก่อนการทดลอง (Pretest) โดยนำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 ข้อไปทดสอบกับเด็กปฐมวัยจำนวน 16 คนโดยผู้วิจัยดำเนินการทดสอบด้วยตนเอง

4. นำแบบทดสอบที่ได้ไปตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์

5. ระยะทดลองผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก จำนวน 16 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน คือวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ เป็นเวลา 40 นาที ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์เวลา 9.20 – 10.00 น. โดยการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยโดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียน

6. ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เก็บข้อมูลก่อนละหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PAREBA 2D และแบบสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เก็บข้อมูล 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้งผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังตารางที่ 4

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 4 หน่วยการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

สัปดาห์ที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรม / ชื่อหน่วยการเรียนรู้
(1)	3 มกราคม 2557	Pretest
(2)	6 - 10 มกราคม 2557	ฤดูหนาว
(3)	13 - 17 มกราคม 2557	กลางวันกลางคืน
(4)	20 - 24 มกราคม 2557	ข้าว
(5)	27 - 31 มกราคม 2557	โรงเรียนของเรา
(6)	3 - 7 กุมภาพันธ์ 2557	ดอกไม้
(7)	10 - 14 กุมภาพันธ์ 2557	วันมาฆบูชา
(8)	17 - 21กุมภาพันธ์ 2557	คมนาคม
(9)	24 - 28 กุมภาพันธ์ 2557	ควายไทย
(10)	3 - 7 มีนาคม 2557	สุพรรณที่รัก
(11)	10 - 14 มีนาคม 2557	ครอบครัวของฉัน
(12)	17 มีนาคม 2557	Posttest

7. เมื่อสิ้นสุดการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามรูปแบบ PAREBA 2D แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย (Posttest) ด้วยแบบทดสอบชุดเดิมตามวิธีการ ที่ใช้ทดสอบในครั้งแรก

8. นำแบบวัดความความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่เก็บในแต่ละสัปดาห์ ไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ดังนี้

1.1 หาค่าเฉลี่ย (μ)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเรียบเรียงเชิงพรรณนา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังทดลอง

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยระหว่างการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 5 แสดงคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การทำการทดลองเป็นรายบุคคล

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน	ผลการเปรียบเทียบ
1	7	15	8	เพิ่ม
2	7	15	8	เพิ่ม
3	6	15	9	เพิ่ม
4	6	15	9	เพิ่ม
5	6	15	9	เพิ่ม
6	5	15	10	เพิ่ม
7	3	14	11	เพิ่ม
8	4	15	11	เพิ่ม
9	8	15	7	เพิ่ม
10	5	15	10	เพิ่ม
11	8	14	6	เพิ่ม
12	3	15	12	เพิ่ม
13	7	15	8	เพิ่ม
14	6	15	9	เพิ่ม
15	3	15	12	เพิ่ม
16	6	15	9	เพิ่ม

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยจากการเปรียบเทียบคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า มีความแตกต่างกัน โดยมีคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

(N=16)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการทดลอง	15	5.62	0.34
หลังการทดลอง	15	14.87	0.06

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองเท่ากับ 5.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 14.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 คะแนน จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 ด้าน

(N=16)

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย	การทดลอง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ด้านความมีวินัย	ก่อนการทดลอง	3	1.12	0.71
	หลังการทดลอง	3	3	0
ด้านความหลากหลาย	ก่อนการทดลอง	3	0.93	0.57
	หลังการทดลอง	3	3	0
ด้านเคารพสิทธิ	ก่อนการทดลอง	3	1.25	0.77
	หลังการทดลอง	3	2.93	0.25
ด้านการมีส่วนร่วม	ก่อนการทดลอง	3	1.0	0.63
	หลังการทดลอง	3	3	0
ด้านความพอประมาณ	ก่อนการทดลอง	3	1.25	0.57
	หลังการทดลอง	3	2.93	0.25

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีวินัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 1.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.71 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 คะแนน ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีวินัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีวินัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความหลากหลาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 0.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 คะแนน ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความหลากหลายก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ย ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยด้านความหลากหลาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านเคารพสิทธิ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 1.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 2.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 คะแนน ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพสิทธิก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพสิทธิ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วม ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 1.0 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 คะแนน ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยด้านความมีส่วนร่วมก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีส่วนร่วม ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 1.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 2.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 คะแนน ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง

ตารางที่ 8 แสดงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง ทำการทดลองเป็นรายบุคคล

(N=16)

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	ผลต่างของคะแนน	ผลการเปรียบเทียบ
1	2.99	9.66	6.67	เพิ่ม
2	3.32	9.66	6.34	เพิ่ม
3	2.31	8.99	6.68	เพิ่ม
4	3.31	8.98	5.67	เพิ่ม
5	2.31	10	7.69	เพิ่ม
6	2.31	9.66	7.35	เพิ่ม
7	2.65	9.66	7.01	เพิ่ม
8	1.98	8.98	7	เพิ่ม
9	1.32	8.66	7.34	เพิ่ม
10	2.65	9.32	6.67	เพิ่ม
11	1.99	10	8.01	เพิ่ม
12	2.31	9.32	7.01	เพิ่ม
13	2.64	10	7.36	เพิ่ม
14	1.65	10	8.35	เพิ่ม
15	1.98	9.66	7.68	เพิ่ม
16	2.32	10	7.68	เพิ่ม

จากตารางที่ 8 พบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย จากการเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยมีคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็ก ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

(N=16)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	μ	σ
ก่อนการทดลอง	10	2.37	0.11
หลังการทดลอง	10	9.53	0.08

จากตารางที่ 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 2.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 9.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.08 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลองพบว่า มีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ทั้ง 5 ด้าน

(N=16)

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย	การทดลอง	คะแนนเต็ม	μ	σ
ด้านความมีวินัย	ก่อนการทดลอง	2	0.47	0.26
	หลังการทดลอง	2	1.85	0.21
ด้านความหลากหลาย	ก่อนการทดลอง	2	0.53	0.34
	หลังการทดลอง	2	1.97	0.08
ด้านเคารพสิทธิ	ก่อนการทดลอง	2	0.33	0.24
	หลังการทดลอง	2	1.89	0.02
ด้านการมีส่วนร่วม	ก่อนการทดลอง	2	0.41	0.24
	หลังการทดลอง	2	1.91	0.15
ด้านความพอประมาณ	ก่อนการทดลอง	2	0.57	0.25
	หลังการทดลอง	2	1.89	0.16

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากตารางที่ 10 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีวินัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 0.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความมีวินัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ด้านความมีวินัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความหลากหลาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 0.53 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.97 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความหลากหลายก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ด้านความหลากหลาย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพสิทธิที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลอง เท่ากับ 0.33 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.02 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพสิทธิก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ด้านการเคารพสิทธิ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 0.41 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.24 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.91 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.15 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วม ก่อนการทดลองและหลัง การทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วม ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ก่อนการทดลองเท่ากับ 0.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 1.89 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณ ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ด้านความพอประมาณ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามรูปแบบ PAREBA 2D หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยระหว่างการทำกิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินตามแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D จำนวน 30 แผน เป็นเวลา 12 สัปดาห์ ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2557 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งในแต่ละครั้งที่จัดกิจกรรมตามการจัดประสบการณ์ ผู้วิจัยได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมในการทำกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย จัดการแบ่งการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 5 ด้าน

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤติกรรมความมีวินัย

- สัปดาห์ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ฤดูหนาว

ในสัปดาห์ที่ 1 ในด้านของความมีวินัยครูใช้กิจกรรมนิทานมดกับจิ้งหรีด ในการสอนเรื่องความมีวินัย เมื่อเริ่มเล่านิทานเรื่องมดกับจิ้งหรีดให้เด็กฟัง พร้อมดูภาพประกอบ ครูพูดคุยถึงมดมีวินัยอย่างไรบ้างในช่วงก่อนจะเข้าฤดูหนาว โดยครู ใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ คิดว่ามดต้องทำอะไรบ้าง มดจึงได้มีอาหารกินในฤดูหนาว
- ถ้าเด็กๆ เป็นมด ก่อนถึงฤดูหนาวๆ เด็กๆ จะปฏิบัติตัวอย่างไร
- เด็กๆ อยากเป็นมดหรือไม่ เพราะอะไร

เมื่อเล่าจบครูพูดคุยกับเด็กว่าทำมดจึงมีอาหารกินในฤดูหนาว เพราะเหตุใดพร้อมทั้งสรุปว่าความมีวินัย ของมดจะได้รับประโยชน์อย่างไร แล้วสรุปขอเสียของการใช้ชีวิตแบบจิ้งหรีด

เด็กหญิงแตงโม ได้ตอบว่า “มดตัวเล็กนิดเดียวทำรังใหญ่มากเลย”

และเด็กชายพุ ได้พูดว่า “มดต้องขนไข่ครับ”

จากการตอบคำถามเด็กยังไม่สามารถเข้าใจความมีวินัยของมดได้ และยังตอบคำถามที่ไม่ตรงกับเนื้อหาที่ครูถาม

และการสังเกตในการทำกิจวัตรประจำวันพบว่า เด็กวิ่งกันมาเข้าแถวไม่เข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเด็ก ๆ จะแย่งกันไปหยิบอาหารอย่างไม่มีระเบียบ ไม่เคารพกติกาที่ครูได้ตกลงกันไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ กลางวันกลางคืน

ในสัปดาห์ที่ 2 ครูพูดคุยถึงความมีวินัยในการปฏิบัติตน ในช่วงเวลากลางวันและกลางคืน โดยครู ใช้ คำถามดังนี้

- เด็กๆ เมื่อเราตื่นนอนในตอนเช้าแล้ว เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร?

- เมื่อเด็กๆ มาโรงเรียนในตอนเช้า เมื่อถึงเวลาเคารพธงชาติแล้ว เด็กๆ ควรทำอย่างไร ?

- เมื่อเราทานข้างกลางวันเรียบร้อยแล้ว เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร?

- เมื่อถึงเวลากลางคืน เด็กๆ จะปฏิบัติตัวอย่างไร ก่อนเข้านอน?

เด็กหญิงตาล ได้ตอบว่า “หนูตื่นนอนพร้อมแม่ แม่ต้องไปขายข้าวตอนเช้า หนูช่วยแม่เก็บของเลยมาเข้าแถวไม่ทันค่ะครู”

เมื่อพูดคุยเรื่องกลางวันกลางคืนแล้ว ครูจึงเริ่มเล่านิทานเรื่องนิทานหิ่งห้อยกับดวงดาว การสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 2 นี้ เมื่อครูเริ่มกิจกรรม เล่านิทานเรื่องนิทานหิ่งห้อยกับดวงดาว ครูยังต้องชี้แจงข้อตกลงที่จะต้องปฏิบัติในห้องเรียนอยู่ตลอดเวลา เด็กจำกติกาได้แต่ไม่ปฏิบัติตาม ยังส่งเสียงดังในห้องเรียน วิ่งเล่นในห้องเรียน เริ่มมีการพูดคุยโต้ตอบกันของครูและเด็ก

ในการทำกิจวัตรประจำวันพบว่าเด็กยังไม่มีความตรงต่อเวลา เมื่อหมดเวลาทำงานเด็กเอางานที่ทำไม่เสร็จไปซ่อนครู เพื่อที่จะไม่ให้ครูเห็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ข้าว

ในสัปดาห์ที่ 3 ก่อนเล่านิทานครูบอกถึงกติกาที่เด็กๆ จะต้องทำปฏิบัติตาม ระหว่างการฟังนิทาน ให้เด็ก เกิดความมีวินัย และปฏิบัติตามข้อตกลง เด็กๆ จะต้องไม่คุยกัน และไม่ส่งเสียงดัง ระหว่างการฟังนิทาน ถ้าครูได้ยินเด็กๆ คุยกัน และไม่ตั้งใจฟัง ครูจะหยุดเล่านิทานทันที เด็กๆ จะเกิดความมีวินัยในตนเอง เคารพกติกาที่เป็นไปตามข้อตกลงที่ตกลงกันไว้ ก่อนที่ครูวางกติกาไว้ก่อนจะเล่านิทาน เมื่อครูเล่านิทาน เรื่อง ต้นข้าวหนีไป ให้เด็กฟังพร้อมดูให้ดูรูปภาพประกอบ

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 3 เด็กเริ่มที่จะสนใจฟังครูเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เมื่อครูเล่านิทานต้นข้าวหนีไป ให้เด็กฟังมีการโต้ตอบกับครูมากขึ้น เด็กเริ่มมีความมีวินัยในการเรียนมากขึ้น นั่งเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ยังมีเด็กบางคนลุกออกจากที่นั่ง เดินไปเดินมาอยู่ แต่เมื่อครู ว่ากล่าวตักเตือน เด็กจึงหยุดทำพฤติกรรม

ในการทำกิจวัตรประจำวันพบว่า เด็กแอบในห้องน้ำไม่ยอมไปเข้าแถว เนื่องจากแต่งตัวผิด ครูได้ว่ากล่าวตักเตือนเด็กและให้ออกมาเข้าแถวพร้อมเพื่อน เด็ก ๆ ยังส่งเสียงดังในห้องเรียนอยู่ เด็กที่เคยนำงานไปซ่อน วันนี้นำงานมาส่งและเสร็จตามเวลาที่ครูกำหนด มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น ในช่วงเช้าพบเห็นเด็กบางคนช่วยกันกวาดถูห้อง และนำขยะไปทิ้ง

- สัปดาห์ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนของเรา

ในสัปดาห์ที่ 4 ครูเล่านิทาน เรื่อง หน้าที่เด็กดี ให้เด็กฟังพร้อมให้ดูภาพประกอบในนิทานเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของเด็กชายมานะ ที่มีความมีวินัย เมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนของชายมานะ ว่าเด็กชายมานะ มีพฤติกรรมอย่างไร เพื่อน ๆ และคุณครู จึงรักและเอ็นดูเด็กชายมานะ โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กชายมานะประพฤติตนอย่างไรบ้าง
- เด็กๆ จะนำพฤติกรรมของเด็กชายมานะมาเลียนแบบได้อย่างไรบ้าง
- ข้อดีของการปฏิบัติตนของเด็กชายมานะ มีอะไรบ้าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กหญิงอุ้มได้ตอบว่า “มานะเป็นคนดีเหมือนหนูเลยค่ะครู”
เด็กชายเปา พูดต่อ ว่า “ผมเป็นคนดีกว่าอุ้มอีก”
และเด็กหญิงอุ้ม บอกว่า “เปาเธอเคยแกล้งเพื่อนตั้งหลายที แต่เราไม่เคยเลยนะ”

ครูถามถึงการปฏิบัติตนของของเด็กชายทะนง ว่าเด็กชายทะนง มีพฤติกรรมอย่างไร เพื่อน ๆ และคุณครู จึงเกิดความเบื่อหน่ายกับพฤติกรรมของเด็กชายทะนง โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กชายทะนงประพฤติตนอย่างไรบ้าง
- ข้อเสียของการปฏิบัติตนของเด็กชายทะนง มีอะไรบ้าง

เด็กหญิงเอ๋ ตอบว่า “ทะนงเป็นเด็กไม่ดี ครูเลยไม่รักค่ะ”

และเด็ก ๆ ต่างแย่งกันบอกว่า “หนูก็มีความมีวินัยเหมือนมานะ, หนูเป็นเด็กดี”

และในการตอบคำถามวันนี้ เด็กเริ่มเข้าใจในส่วนของความมีวินัยมากขึ้น รู้จักประโยชน์และโทษของความมีวินัย เด็กในห้องตั้งใจฟังนิทานที่ครูสอน ไม่คุยกันในห้อง ส่วนเด็กบางคนที่ยังคุยกัน ครูว่ากล่าวตักเตือนก้อหยุดคุย และไม่เถียงครู

ในการทำกิจวัตรประจำวันพบว่า วันนี้ตอนเช้าเด็ก ๆ ออกไปเข้าแถวครบทุกคน แต่ยังไม่ตรงเวลา บางคนยังมาสายอยู่ การบ้านยังส่งไม่ครบทุกคน วันนี้เด็ก ๆ มีความเป็นระเบียบขึ้น คุยกันในแถวและในห้องเรียนน้อยลง แต่ยังไม่มาก

- สัปดาห์ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้

ในสัปดาห์ที่ 5 ครูเล่านิทาน เรื่อง ดอกไม้มงกุฎน้อยของ ดอกแพสซิฟลอรา ให้เด็กฟังจนจบ ก่อนเล่านิทานครูบอกถึงกติกาที่เด็กๆ จะต้องทำปฏิบัติตาม ระหว่างการฟังนิทาน คือเด็กๆ จะต้องไม่คุยกัน และไม่ส่งเสียงดังระหว่างการฟังนิทาน ถ้าครูได้ยินเด็กๆ คุยกัน และไม่ตั้งใจฟัง ครูจะหยุดเล่านิทานทันที เด็กๆ จะเกิดความมีวินัยในตนเอง เคารพกติกาที่เป็นไปตามข้อตกลงที่ตกลงกันไว้ ก่อนที่ครูวางกติกาไว้ก่อนจะเล่านิทาน และเริ่มกิจกรรมโดยครูเล่านิทาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 5 นั้นเมื่อครูเริ่มจะเล่านิทาน เด็กวิ่งมานั่งเป็นวงกลมด้วยตนเองหัวหน้าชั้นมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้น บอกทำความเคารพครู และเตือนให้เพื่อนนั่งลงให้เรียบร้อย เมื่อครูเล่านิทานเด็กในห้องตั้งใจฟังกันมากขึ้นกว่าสัปดาห์ที่แล้ว แต่ยังส่งเสียงดังตอนที่ครูเล่านิทาน

เด็กหญิงบิวได้เตือนเพื่อน ๆ ว่า “อย่าส่งเสียงดังสิพวกเธอทุกคน ”

ในการทำกิจวัตรประจำวันพบว่า วันนี้เด็ก ๆ วิ่งออกมาเอาอุปกรณ์มาทำดอกไม้ และในการทำกิจกรรม ครูมอบหมายงานให้ทำให้ทันตามเวลาที่กำหนดแต่ยังมีเด็ก ๆ ที่ทำงานไม่เสร็จตามเวลา

- สัปดาห์ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ คมนาคม

ในสัปดาห์ที่ 6 ครูเล่านิทานเรื่อง การเดินทางของลูกยาง ในนิทาน ลูกยางต้องออกเดินทางไปไกล เพราะคนตัดต้นยางหมดป่า ทำให้ลูกยางไม่มีที่อยู่ ก่อนเล่านิทานครูบอกถึงกติกาในการเล่านิทาน ที่เด็กๆ จะต้องทำปฏิบัติตาม ระหว่างการฟังนิทาน เมื่อครูเล่านิทานเรื่องการเดินทางของลูกยางและถามคำถามดังนี้

- ทำไม ลูกยางจึงต้องเดินทางไกล ?

เด็กชาย ออม ได้ตอบว่า เพราะ “คนตัดไม้ทำลายป่า ทำให้ลูกยางไม่มีที่อยู่”

เด็กชาย โจ้ ตอบว่า “คนไม่รู้จักพอ มาตัดต้นไม้”

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 6 เมื่อครูเล่านิทานเด็กที่ชอบคุยกันเสียงดังในห้องทุกครั้งวันนี้ดูตั้งใจที่จะฟังมากขึ้น และไม่ชวนเพื่อน ๆ ในห้องคุย วันนี้ไม่พบพฤติกรรมก้าวร้าวครู และสัปดาห์นี้เด็กไม่เถียงครู

และการทำกิจกรรมจรวดแข่งขันครูให้เด็ก ๆ ช่วยกันพับจรวด เมื่อหมดเวลาทุกกลุ่มวางมือลงจากจรวด แต่พบเด็กบางกลุ่ม แอบเอาจรวดออกมาพับต่อ เมื่อครูว่ากล่าวตักเตือนจึงหยุดพฤติกรรมนั้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการทำกิจวัตรประจำวัน เด็ก ๆ เข้าแถวตามลำดับได้โดยไม่ต้องชี้นำ เด็ก ๆ เข้าแถวเคารพธงชาติได้ตรงต่อเวลาทุกคน แต่ยังมีเด็ก ๆ ที่พูดคุยกันในแถว วิ่งเล่นในห้องเรียน และส่งเสียงดังเวลาครูสอนหนังสือในวิชาภาษาไทย และทำงานที่ครูให้ไปทำจนเสร็จ

- สัปดาห์ที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ วันมาฆบูชา

ในสัปดาห์ที่ 7 ครูใช้กิจกรรม ไหว้พระ ทำบุญ ในการสอนเรื่องความมีวินัย ครูเล่าถึงการปฏิบัติตนในการไปไหว้พระ ทำบุญ ว่าเด็ก ๆ ต้องเดินไปอย่างเป็นระเบียบ และไม่ส่งเสียงดัง ใครที่ไม่ปฏิบัติตามกติกาที่ครูสั่งไว้ จะไม่ได้เข้าไปไหว้พระทำบุญกับเพื่อน ๆ เมื่อพูดถึงกติกาในการไปไหว้พระทำบุญแล้ว ให้เด็กๆ ค่อยๆ เดินไปเป็นแถว เพื่อไปที่วัดอย่างเรียบร้อย

เมื่อไปถึงที่วัดแล้วให้เด็กๆ นำดอกบัวที่ตนเองพับขึ้นมา นำมาไหว้พระและทำบุญในวัด เมื่อเด็กๆ ในห้องไหว้พระทำบุญ เรียบร้อยแล้ว ให้เด็กๆ ตั้งแถวให้เป็นระเบียบเพื่อเดินทางกลับห้องเรียน และมาถึงห้องเรียนแล้ว ให้เด็กๆ นั่งลงเป็นวงกลมอย่างเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 7 เด็กๆ มีความมีวินัยดีในการเข้าแถว และเดินเป็นแถวไปอย่างเป็นระเบียบ เมื่อถึงวัดแล้ว เด็ก ๆ ถอดรองเท้าวางเป็นระเบียบ ตามข้อตกลงของครู และรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้ดี เมื่อถึงวัดเด็กทุกคนนั่งอยู่กับที่ไม่ลุกไปไหน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน เด็ก ๆ มีวินัยดีขึ้น เด็ก ๆ ต่อแถวรับงานเอกสารที่จะต้องทำและเมื่อหมดเวลา เด็ก ๆ ก็นำงานมาส่งครู ตามที่ครูได้มอบหมายไป ส่วนคนไหนที่ไม่มาโรงเรียน ครูให้ตามงานที่เด็ก ๆ ไม่ได้ทำให้เสร็จ แต่ยังมีเด็ก 2 คนที่ไม่ยอมตามงานของตนเองให้เรียบร้อย

- สัปดาห์ที่ 8 หน่วยการเรียนรู้ ควายไทย

ในสัปดาห์ที่ 8 ครูเล่านิทานเรื่อง กล่องวิเศษกับควาย ในการสอนเรื่องความมีวินัย ครูทบทวนกติกาในการฟังนิทานร่วมกัน

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 8 เมื่อครูเริ่มเล่านิทานกล่องวิเศษกับควาย เด็กเคารพกติกาเรื่องของการไม่ส่งเสียงดังในห้องเรียนได้อย่างดีมาก เด็ก ๆ วันนี้ไม่พูดคุยในระหว่างเรียน เด็กในห้องมีการว่ากล่าวตักเตือนกันเมื่อเพื่อนแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน เด็กส่งงานที่ครูมอบหมายให้ครบทุกคน รวมทั้งการบ้านก็ส่งครบหมดทุกคน เด็ก ๆ ไม่พูดคำหยาบ และ มีเด็กบางคน มีความรับผิดชอบคือการนำแก้วน้ำของเพื่อนที่ตนเองทำเปื้อนไปล้างให้เพื่อน

- สัปดาห์ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ สุพรรณที่รัก

ในสัปดาห์ที่ 9 ครูใช้กิจกรรม เยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ในการสอนเรื่องความมีวินัย เริ่มต้นกิจกรรมด้วยการร้องเพลงเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ เมื่อร้องจบครูพูดคุยเกี่ยวกับรายละเอียดในเพลงเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ว่า 11 ข้อที่เด็กๆ จะต้องปฏิบัตินั้นมีอะไรบ้าง และครูจะเน้นในข้อที่เกี่ยวกับความมีวินัยเช่น ข้อที่ 8 เป็นคนตรงต่อเวลา ครูถามเด็กๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าถึงเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว เด็กๆ ควรทำอย่างไร
- เราได้ประโยชน์อย่างไรถ้าเราเป็นเด็กที่ตรงต่อเวลา

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 9 ในการตอบคำถาม เด็กสามารถตอบคำถามที่สื่อถึงความเข้าใจในด้านของความมีวินัยของเด็กได้ เช่น เด็กหญิงอุ้มพูดว่า

“ถ้าเราตรงเวลาตอนเข้าแถว เราจะไม่ต้องไปแทรกแถว มันจะเป็นระเบียบค่ะครู”

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เด็กๆ คุ้นเคย เพราะเรานำเพลงที่เด็กฟังทุกวันตอนเช้าก่อนเข้าแถวคือเพลง เยาวชนคนดีศรีสุพรรณ เด็กสามารถร้องเพลงนี้ได้ทุกคน ซึ่งเนื้อหาของเพลงจะแทรกความมีวินัยไว้ในเพลงด้วย ในการทำกิจกรรม เด็กสามารถตอบคำถามครูได้ตรงประเด็น และมีระเบียบวินัยในการร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ตอนเช้าเมื่อเพลงขึ้น เด็ก ๆ ทุกคนไปเข้าแถวได้ตรงตามเวลาเด็ก ๆ มีความรับผิดชอบคือนำการบ้านมาส่งที่โต๊ะอย่างเป็นระเบียบ เมื่อถึงในชั่วโมงเรียนเด็ก ๆ ในห้องไม่วิ่งเล่นกัน ตั้งในฟังนิทานที่ครูเล่า ตอบคำถามระหว่างการทำกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวของฉัน

ในสัปดาห์ที่ 10 ครูเล่านิทานเรื่อง คำกลอนครอบครัวกระต่ายหรรษา ครูทบทวนกติกาในการฟังนิทานร่วมกัน เมื่อเล่านิทานจบ ครูถามคำถามดังนี้

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 10 เมื่อครูเริ่มต้นเล่านิทานคำกลอนครอบครัวกระต่ายหรรษา เด็กเคารพกติกาที่ครูวางไว้ได้ทุกข้อ ตั้งใจฟังนิทานเป็นอย่างมาก มีวินัยในการฟังนิทานคำกลอนครอบครัวกระต่ายหรรษา

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น พบพฤติกรรมของเด็กชายแบง ที่เดินไปเหยียบดินสอของเพื่อนหัก เด็กชายแบงรับผิดชอบโดยการนำดินสอของตนเองไปคืนเพื่อน เด็ก ๆ มีระเบียบวินัย เข้าแถวตามลำดับ และมีความตรงต่อเวลามากในการส่งงานต่าง ๆ เคารพกติกาของครูที่ไม่ให้ส่งเสียงดัง ไม่วิ่งเล่นในห้อง และไม่คุยกันขณะที่ครูสอนหนังสือ มีความรับผิดชอบส่งการบ้านครบตามเวลาทุกคน ตอนเช้าเด็กช่วยกันกวาดถูห้อง และนำขยะไปทิ้งเอง โดยครูไม่ต้องชี้แนะเลย

สรุปพฤติกรรมความมีวินัย

ในสัปดาห์ที่ 1 - 2 เด็กยังไม่คุ้ยเคยกับกิจกรรมของแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เด็ก ๆ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในห้องเรียน ไม่มีความมีวินัย ครูยังต้องอธิบายกิจกรรมให้เด็ก ๆ ฟัง และอธิบายเกี่ยวกับกติกา กฎระเบียบข้อตกลงของกลุ่มในการอยู่ร่วมกัน การตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และทำงานที่ได้รับมอบหมาย เด็ก ๆ ในห้องยังไม่ให้ความสำคัญของกติกาในห้อง เด็ก ๆ คุยกันเสียงดังมากเวลาสอนหนังสือ ส่งงานไม่ตรงเวลา ไม่รับผิดชอบหน้าที่

สัปดาห์ที่ 3 - 4 ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D นั้นเด็ก ๆ ให้ห้องยังไม่มีความเป็นระเบียบ แต่จะมีเด็ก ๆ ในห้องบางคนเริ่มปรับตัวกับการจัดประสบการณ์ได้บ้างแล้ว คุยกันในห้องเรียนน้อยลงกว่าเดิมเล็กน้อย แต่เด็ก ๆ ยังไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเช่น ให้เด็ก ๆ เก็บขยะและทำความสะอาดห้อง ยังมีเด็ก ๆ ออกไปวิ่งเล่นไม่ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย และวินัยในการไปเข้าแถวให้ตรงเวลายังน้อยมาก เด็กบางคนยังมาโรงเรียนหลังจากที่เข้าแถวเสร็จแล้ว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 5 - 6 ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กเริ่มคุ้นเลยและซึมซับการทำกิจกรรมมากขึ้น โดยเมื่อครูเริ่มกิจกรรมการสอนเด็กจะเริ่มรู้ด้วยตนเองว่า จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างไรมีวินัยในการเรียนมากขึ้น เด็กจะเริ่มแยกแยะและรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่มีวินัยและเมื่อปฏิบัติแล้วจะส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่นควรเอาเป็นแบบอย่างได้จากการส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่สอดแทรกให้เด็ก รู้จักพฤติกรรมที่ขาดความเป็นพลเมืองที่ก่อให้เกิดปัญหาและพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในหน่วยการเรียนในแต่ละสัปดาห์ เด็กสามารถจำและปฏิบัติตามข้อตกลงในเรื่องการตรงต่อเวลา การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลง และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่และทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีขึ้น

สัปดาห์ที่ 7 - 8 เด็กมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มด้วยตนเอง โดยเมื่อถึงเวลาทำกิจกรรม เด็กทราบได้โดยทันทีว่าวันนี้เด็กต้องทำอย่างไรบ้าง มีงานที่มอบหมายอะไร มีกติกาว่าอย่างไรบ้าง จากการทำกิจกรรมครูสังเกตเห็นว่า เด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบข้อตกลงในเรื่อง การตรงต่อเวลา และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายดีขึ้น สังเกตได้จากระหว่างการทำกิจกรรมเด็กมีความตั้งใจและพูดคุยหรือเล่นกันน้อยลง พูดกันเฉพาะเวลาที่ต้องการปรึกษากันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำมากขึ้นทำให้เด็กทำกิจกรรมและงานเสร็จตรงต่อเวลา เด็ก ๆ ตั้งใจฟังไม่พูดคุยหรือเล่นกันให้ความร่วมมือและสนุกกับการทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กทำงานได้อย่างถูกต้องและเสร็จตรงเวลา ในช่วงสัปดาห์ นี้เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี โดยมีความเป็นพลเมืองด้านความมีวินัยมากขึ้นเด็กสามารถแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้ด้วยตนเอง เช่น จากที่เคยคุยหรือเล่นกันขณะเข้ากลุ่ม ทำกิจกรรมพฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนเป็นไม่คุยหรือเล่นกันแต่หันมาช่วยกันคิดทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่มโดยไม่ส่งเสียงดังเพราะเด็กได้ผ่านการเรียนรู้จากสัปดาห์ที่ผ่าน ๆ มาแล้วว่าหากคุยหรือเล่นกันขณะทำงานจะส่งผลให้ทำงานเสร็จไม่ทันเวลาและทำงานผิดพลาดได้ ครูสังเกตได้ว่ามีนักเรียนที่ไม่ค่อยจะตั้งใจเรียนเหลืออยู่เพียงประมาณ 5 - 6 คนซึ่งลดลงจากสัปดาห์ที่ผ่าน ๆ มาอย่างเห็นได้ชัด

สัปดาห์ที่ 9 - 10 การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง และทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้อยู่ในข้อตกลงได้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น เด็กมีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองมากขึ้นโดยสามารถเลือกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเองโดยที่ครูไม่ต้องคอยสั่งหรือบอกให้ทำทั้งในเรื่อง การเคารพกติกาข้อตกลงของกลุ่ม การตรงต่อเวลา และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤติกรรมความหลากหลาย

- สัปดาห์ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ฤดูหนาว

ในสัปดาห์ที่ 1 ครูใช้กิจกรรม การแต่งกายในฤดูหนาว ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ก่อนจัดกิจกรรมครูพูดคุยถึงฤดูหนาว ว่าฤดูหนาวมีอากาศเย็นสบาย ในหน้าหนาวควรใส่เสื้อผ้าหรือแต่งกายอย่างไรให้เหมาะสมกับฤดูหนาว

เด็กหญิงอุ้ม ตอบว่า “หน้าหนาวแม่บอกให้เสื้อเสื้อแขนยาวค่ะครู”

และต่อมาเป็นกิจกรรมการเล่นเกมการแต่งกายในฤดูหนาวครูอธิบายถึงกติกาในการเล่นเกมวันนี้ โดยครูจะให้อาสาสมัครออกมา 2 คน ผู้หญิง 1 คน และผู้ชาย 1 คน ให้เด็กในห้องช่วยกันหยิบเสื้อผ้ามาแต่งตัวให้เด็กทั้ง 2 คนให้ถูกต้องและเหมาะสม ให้เด็ก ๆ แต่ละคน ออกมาช่วยกันหยิบเสื้อผ้า เสื้อกันหนาวต่าง ๆ แต่งให้กับเพื่อนผู้หญิง และเพื่อนผู้ชาย อย่างสนุกสนาน เด็กเข้าใจความหลากหลายของเพศ ในการแต่งกายของเพศหญิงกับเพศชาย

และครูนำรูปฤดูกาลต่าง ๆ อย่างเช่นรูปหิมะตกหนา รูปฝนตก รูปฤดูร้อน และรูปของอากาศต่างๆ มาให้เด็กๆ ช่วยกันคิดว่า อากาศแบบในรูปจะต้องแต่งตัวอย่างไร และให้เด็กๆ ช่วยกันแต่งตัวตามฤดูกาลให้ถูกต้อง เมื่อจบกิจกรรมแล้ว ครู และเพื่อนช่วยกันสรุปว่าหน้าหนาวควรแต่งกายที่ทำให้ร่างกายอบอุ่น เช่น กางเกงขายาว เสื้อกันหนาว และอื่นๆ และดูการแต่งกายให้แต่ละเพศว่า ถูกต้องหรือไม่ และสุดท้าย ให้เด็ก ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นว่า เพื่อนแต่งกายแบบนี้ เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 1 ในการทำกิจกรรมเด็กยังไม่คุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศในกิจกรรมให้เด็ก ๆ ออกมาแต่งกายตามฤดูที่ครูยกตัวอย่างให้ เช่นฤดูหนาว ต้องใส่เสื้อผ้าหนา ๆ ผู้หญิงใส่กระโปรง ผู้ชายใส่กางเกง ในการทำกิจกรรมนั้น เด็กในห้องยังไม่รู้จักหมดทุกคน ทำให้เด็กในห้องนี้ ยังแยกเพศกันเล่นอยู่ เด็กในห้อง ทำความรู้จักกันไม่ทั่วถึงและยังไม่สนิทกัน แต่เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายของแต่ละเพศได้ดี

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ในช่วงพักกลางวัน ห้องเรียนจะมีลูกบอลในห้อง 3 ใบ เด็ก ๆ ยังไม่เล่นด้วยกัน ยังต่างคนต่างเล่น ไม่แบ่งกัน และในเวลาทำกิจกรรม เด็ก ๆ แบ่งกลุ่มคุยกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เด็ก ๆ ทะเลาะกัน พูดจาไม่สุภาพ และต่อว่าเพื่อนในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ กลางวันกลางคืน

ในสัปดาห์ที่ 2 ครูใช้กิจกรรม ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูเล่ารายละเอียดของเวลากลางวันและกลางคืนว่า เมื่อเวลากลางวัน เราจะเจอดวงอาทิตย์อยู่บนท้องฟ้าที่ให้แสงสว่างกับเรา ทำให้มองเห็นสิ่งต่างๆ ด้วยแสงสว่างของดวงอาทิตย์ ทำให้พืชเจริญเติบโต และสัตว์ต่างๆ ออกมาหากิน และเมื่อถึงเวลากลางคืน เด็กๆ จะพบเจอกับดวงจันทร์ซึ่งเวลากลางคืน เด็กๆ ต้องนอนหลับพักผ่อน แสงสว่างจากดวงอาทิตย์จะหายไปแต่จะมีดวงจันทร์ที่สวยงามบนท้องฟ้า กับดวงดาวมากมาย ในตอนกลางคืน

ครูเริ่มกิจกรรมโดย ให้เด็กผู้ชายเป็นพระอาทิตย์ และเด็กผู้หญิงเป็นดวงจันทร์ โดยที่ครู แจกหมวกรูปดวงอาทิตย์ให้เด็กผู้ชาย และหมวกรูปดวงจันทร์ให้กับเด็กผู้หญิง

เมื่อแจกหมวกครบแล้ว ครูให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม แยกตามเพศ และครูอธิบายถึงกติกาในการเล่นเกมวันนี้ โดยเมื่อครูร้องเพลงดวงอาทิตย์ ให้เด็กผู้ชายลุกขึ้นมาเต้นประกอบจังหวะเพลง และเมื่อครูร้องเพลง ดวงจันทร์ ให้เด็กผู้หญิงออกมาเต้นประกอบจังหวะเพลง

ครูสลับกันร้องเพลง ดวงอาทิตย์ และเพลง ดวงจันทร์ และผลัดกันลุกขึ้นมาเต้นกันอย่างสนุกสนานเด็กๆ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ และเล่นร่วมกันกับเพศตรงข้ามได้ และเมื่อจบกิจกรรมครูแจกรูปภาพของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ให้เด็กๆ แต่ละคน ระบายสีตามที่ตนเองชอบลงในใบงานให้เรียบร้อยสวยงาม

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมในหน่วยนี้มีการแบ่งเพศกันอย่างชัดเจนผู้ชายไม่คุยกับเพื่อนผู้หญิง เด็ก ๆ หัวเราะสนุกสนานในการทำกิจกรรม เริ่มเข้าใจความต่างระหว่างเพศมากขึ้นแต่ยังไม่ดีนัก มีการผลักกันและแกล้งกันในระหว่างการทำกิจกรรม

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น และเด็ก ๆ มาบอกครูว่าเพื่อนแกล้ง เด็กให้ห้องทะเลาะแย่งที่เหลาดินสอกัน จนเด็กผู้หญิงร้องให้ เพราะเด็กผู้ชายต่อว่าเด็กผู้หญิง ในสัปดาห์นี้ต้องให้เด็กปรับตัวอีกมาก ในการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ข้าว

ในสัปดาห์ที่ 3 ครูใช้กิจกรรม ปลูกข้าวแสนสนุก ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูเล่ารายละเอียดของประโยชน์ของข้าว และการเจริญเติบโตของข้าว ว่ามีกระบวนการอย่างไร เริ่มจากการหว่านเมล็ดข้าวลงในดิน และหมั่นรดน้ำทุกๆ วันต้นข้าวจะค่อยเจริญเติบโตเป็นต้นข้าว และชาวนาช่วยเก็บเกี่ยวข้าวมาให้เรากิน ครูสนทนาเกี่ยวกับอาชีพชาวนาที่ปลูกข้าว โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ รู้จักอาชีพชาวนาหรือไม่ และอาชีพชาวนาในความคิดของเด็ก ๆ เป็นอย่างไร

- คนที่เป็นชาวนา จำเป็นต้องมีฐานะที่ยากจนหรือไม่ เพราะอะไรเด็ก ๆ จึงคิดเช่นนั้น

- ถ้าไม่มีชาวนา เด็ก ๆ นำข้าวที่ไหนมารับประทาน

- เด็ก ๆ บอกประโยชน์ของอาชีพชาวนา ที่ทำประโยชน์ให้แก่เรา

เด็กชายโจโจ้พูดว่า “คนมีเงินเยอะ ๆ ไม่มีใครเป็นชาวนาหรอก”

เด็กหญิงออมก็พูดขึ้นมาว่า “แม่ของจ๋าเป็นชาวนาให้เงินจ๋ามาโรงเรียนแค่วันละ 5 บาท เองหนูได้เยอะกว่าจ๋าอีกหนูได้วันละ 20 บาท”

ในส่วนของการตอบคำถาม เด็ก ๆ ยังแบ่งฐานะของเพื่อนตามของที่เพื่อน ๆ นำมาเล่นที่โรงเรียน และค่าขนมของเพื่อน

และในการทำกิจกรรม ปลูกข้าวแสนสนุก ครูให้เด็กๆ ช่วยกันในแต่ละกลุ่ม ช่วยกันออกแบบ แปลงข้าวของตนเอง ให้สวยงาม และถูกต้อง เมื่อเด็ก ๆ ออกแบบแปลงข้าวของกลุ่มตนเองเสร็จแล้ว ให้เด็กๆ ช่วยกันนำข้าวลงไปปลูกในดิน และบอกให้เด็ก ๆ รอคอยวันที่ข้าวเจริญเติบโตขึ้นมา เด็ก ๆ จะได้รู้ว่า ชาวนาที่ปลูกข้าวให้เรากินนั้น มีความลำบากมากมายแค่ไหน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ครูสังเกตเห็นว่าในการรับประทานข้าวเด็กไม่นั่งรวมกับเพื่อนที่เป็นมุสลิม ทำให้เด็กที่เป็นมุสลิมดูแตกต่างไม่เข้ากับเพื่อน ๆ ในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนของเรา

ในสัปดาห์ที่ 4 ครูใช้กิจกรรม แต่งตัวมาโรงเรียน ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูให้เด็กๆ ไปสังเกตการณ์แต่งกาย โดยการแต่งกายในโรงเรียนจะเปลี่ยนแปลงไปตามวันในแต่ละอาทิตย์ โดยครูให้เด็กๆ สังเกตการณ์แต่งการตามวันดังนี้

- วันมาเรียนปรกติ ชุดนักเรียน เป็นอย่างไร ผู้หญิงนั้นต้องใส่อย่างไร และผู้ชายนั้นต้องใส่อย่างไร

- วันพระ ชุดใส่ปฏิบัติธรรมเป็นอย่างไร ผู้หญิงนั้นต้องใส่อย่างไร และผู้ชายนั้นต้องใส่อย่างไร

- วันเรียนพละ ชุดเป็นอย่างไร ผู้หญิงนั้นต้องใส่อย่างไร และผู้ชายนั้นต้องใส่อย่างไร

- วันอังคาร ใส่ชุดประจำโรงเรียน ผู้หญิงนั้นต้องใส่อย่างไร และผู้ชายนั้นต้องใส่อย่างไร

โดยมีเด็กช่วยกันตอบคำถามให้ห้อง เด็กหญิงจ๋าตอบว่า “ผู้หญิงใส่กระโปรงค่ะ แต่ผู้ชายใส่กางเกง”

และสุดท้ายครูให้เด็กๆ ช่วยกันวาดภาพชุดที่ต้องใส่มาเรียน ลงในกระดาษ พร้อมกับระบายสีให้สวยงาม

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมให้เด็ก ๆ วาดรูปการแต่งกายมาเรียนในแต่ละวันได้ถูกต้อง เด็ก ๆ เข้าใจการแต่งกายของเพศของเด็ก ๆ ได้ดี เด็ก ๆ เริ่มคุยกันกับเพื่อนต่างเพศ ในการทำกิจกรรม

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้นมีเด็กผู้ชาย ช่วยซ่อมรองเท้าให้เด็กผู้หญิงที่เชือกรองเท้าขาด ในวันนี้เด็ก ๆ นำลูกบอลออกไปเล่นด้วยกัน ในช่วงพักเที่ยงและเล่นรวมกันได้ดี ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้

ในสัปดาห์ที่ 5 ครูใช้กิจกรรม มารู้จักดอกไม้กันเถอะ ในการสอนเรื่องความหลากหลาย สนทนาเกี่ยวกับดอกไม้หลากหลายชนิดว่า เด็กๆ รู้จักดอกไม้ชนิดใดบ้าง

เด็กหญิงลูกตาลตอบว่า “บ้านหนูปลูกต้นแพงพวย มีหนอนบนต้นไม้ด้วยค่ะครู หนอนตัวใหญ่มาก ๆ หนูกลัวมาก ๆ เลยค่ะ”

และเมื่อพูดคุยเรื่องดอกไม้จบ ครูให้เด็กๆ แบ่งกลุ่มตามเพศของตนเอง โดยให้ผู้ชาย 1 กลุ่ม และผู้หญิง 1 กลุ่มเด็กๆ เข้าใจถึงความหลากหลายทางเพศของตนเอง ครูให้เด็ก ๆ เล่นเกมลมเพลมพัด โดยที่เมื่อครูร้องเพลงลมเพลมพัดจบแล้ว เด็ก ๆ เพศไหนที่ครูเรียกต้องออกมาเต้นเพลงดอกไม้ เมื่อเล่นเกมลมเพลมพัดจบแล้วให้เด็ก ๆ ในแต่ละเพศนั่งเป็นกลุ่มแยกตามเพศให้เรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 5 เด็ก ๆ เล่นรวมกันในห้อง ซึ่งเล่นกับเพื่อนต่างเพศได้ดี ผู้หญิงมาช่วยกลุ่มผู้ชาย เด็กผู้หญิงก็ได้ช่วยเด็กผู้ชายตอบคำถามเรื่องดอกไม้ และแบ่งดอกไม้ให้เพื่อน ๆ ในห้องดูด้วยกัน เมื่อจบกิจกรรมแล้ว ยังเห็นเด็ก ๆ บางคนนำดอกไม้ใส่กระเป๋ากลับบ้าน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น เด็กพูดคุยกันมากขึ้น ในตอนพักกลางวันจะสังเกตได้ว่า เด็ก เล่นร่วมกันและแบ่งบันของเล่นให้เพื่อน ๆ แต่จะมีแค่บางคนที่ยังหวงของเล่น ไม่ยอมแบ่งบัน ถ้าเพื่อนไม่มีของเล่นมา ก็จะไม่ยอมเล่นด้วย

สัปดาห์ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ คมนาคม

ในสัปดาห์ที่ 6 ครูใช้กิจกรรม ขับรถชมกรุง ในการสอนเรื่องความหลากหลาย เริ่มต้นกิจกรรม ครูสนทนาเกี่ยวกับการคมนาคมต่าง ๆ โดยครูใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ รู้จักการคมนาคมหรือไม่ การคมนาคมคืออะไรตามความเข้าใจของเด็ก ๆ

- เด็ก ๆ ว่าการที่เรานั่งรถ นั่งเรือ นั่งรถไฟ เดินทางไปในที่ต่าง ๆ เป็นการคมนาคมหรือไม่ เพราะอะไร

- เด็ก ๆ เคยเดินทางไปที่ไหนกันบ้างคะ แล้วเด็ก ๆ เดินทางอย่างไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กชายบาส ตอบว่า “พ่อขับรถเครื่องมาส่ง เวลามาโรงเรียนครับ”

เด็กหญิงอุ้มตอบว่า “หนูมารถกระบะค่ะครู หนูนั่งท้ายรถมากับพี่เอม”

ครูอธิบายถึงลักษณะของการคมนาคมว่าคือ การไปมาหาสู่กันในสถานที่ต่าง ๆ การคมนาคมแบ่งเป็น 3 อย่างคือ 1. การคมนาคมทางบก ได้แก่ ทางรถไฟ และทางรถยนต์ 2. การคมนาคมทางน้ำ ได้แก่ ทางเรือ 3. การคมนาคมทางอากาศ ได้แก่ ทางเครื่องบิน เมื่อสนทนาเรื่องคมนาคมแล้ว

ในการทำกิจกรรม ครูให้เด็ก ๆ แบ่งกลุ่มตามเพศของตนเอง โดยให้ผู้ชาย 1 กลุ่ม และผู้หญิง 1 กลุ่มเด็กๆ จะเข้าใจถึงความหลากหลายทางเพศของตนเอง ครูอธิบายถึงกติกาในการทำกิจกรรม ครูให้ต่อแถวกันเป็นรถไฟ ผู้ชาย 1 แถวและผู้หญิง 1 แถว โดยที่รถไฟห้ามแยกออกจากกัน ครูให้เด็ก ๆ ในแต่ละเพศเดินตามทางที่ครูได้กำหนดไว้ ห้ามแตกแถว หรือมือหลุดออก จากกัน โดยที่รถไฟของเพศไหน เดินไปถึงจุดมุ่งหมายก่อน ถือว่าชนะ

เมื่อเล่นกิจกรรมรถไฟจบแล้ว ครูให้เด็ก ๆ เล่นเกม งูกินหาง โดยให้ผู้ชายเล่นก่อนผู้ชายต่อแถวเป็นงู แล้วให้ผู้หญิงกินหาง เมื่อเล่นจบ ก็ให้ผู้หญิงเล่นบ้างสลับกัน

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 6 วันนี้เด็ก ๆ สนุกสนานกับการต่อแถวรถไฟกันเพื่อเดินไปชมโรงเรียน ผู้ชายและผู้หญิงเล่นรวมกันได้ดีมาก มีการพูดคุยกันระหว่างเพื่อนต่างเพศกันมากขึ้นกว่าเดิม ทำเพื่อนเจ็บก็มีการขอโทษกัน ผู้ชายเข้าใจว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่า

ผู้ชายในห้องพูดว่า “เราต่อให้พวกผู้หญิง เราให้ผู้หญิงหนีก่อน เดี๋ยวเราค่อยตามจับ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ในระหว่างรับประทานอาหาร เด็กเริ่มนั่งทานข้าวร่วมกันระหว่างเพศหญิงเพศชาย อิสลาม และเพื่อนๆ ที่อยู่ต่างฐานะกัน แสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มยอมรับถึงความแตกต่างของกันและกันได้ดี

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ วันมาฆบูชา

สัปดาห์ที่ 7 ครูใช้กิจกรรม นิทานคุณธรรมหมอนวิเศษ ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูซักถามเกี่ยวกับข้อมูลของวันมาฆบูชาโดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ รู้จักวันมาฆบูชาหรือไม่ วันนี้เป็นวันสำคัญอย่างไร
- เมื่อถึงวันมาฆบูชาเด็กๆ ควรปฏิบัติตัวอย่างไร
- พระต้องปฏิบัติตนอย่างไรในวันมาฆบูชาบ้าง

เด็กชายพุตอบว่า “ไปทำบุญ เอาข้าวไปให้พระครับ”

และเด็กชายเปาตอบว่า “บ้านเราเอาข้าวต้มมัดไปให้พระ”

ครูซักถามต่อเกี่ยวกับวันสำคัญของศาสนาอิสลาม ที่เป็นวันคล้ายกับวันมาฆบูชาของศาสนาพุทธ โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ รู้จักวันสำคัญของศาสนาอิสลามหรือไม่
- เด็กๆ เคยไปร่วมพิธีในวันสำคัญของศาสนาอิสลามหรือไม่

เด็กหญิงจ๋าตอบว่า “ครูค่ะ ออมเค้าเป็นอิสลามค่ะครู เขาชอบเอาหมวกมาใส่”

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 7 ช่วงเริ่มบทเรียน เด็กยังไม่เข้าใจคำว่าศาสนาเลย ต้องแนะแนวทางในการตอบคำถาม

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ในห้องจะมีเด็ก 1 คน ที่นับถือศาสนาอิสลาม คือออม เวลาทานข้าวบางทีออมจะได้อาหารที่ต่างจากเพื่อน ก็จะมีเด็ก ๆ คอยถามกันว่า

“ทำไมออมไม่กินเหมือนเราล่ะ”

แต่เด็ก ๆ ที่ต่างศาสนา ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ แต่เห็นการเล่นร่วมกันน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 8 หน่วยการเรียนรู้ ควายไทย

ในสัปดาห์ที่ 8 ครูใช้กิจกรรม ควายไทยกับชาวนา ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูนำรูปของควายมาให้เด็กๆ ดู ครูเล่ารายละเอียดของควาย ว่าควายมีลักษณะอย่างไรบ้าง เช่น ควายเป็นสัตว์มีสี่ขา เท้าเป็นกีบ ตัวใหญ่ มีผิวสีเทาถึงดำ มีเขาเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว ปลายเขาโค้งเป็นวงคล้ายพระจันทร์เสี้ยว ควายเอาไว้ช่วยชาวนาไถนาและลากเกวียน ครูสนทนาเกี่ยวกับอาชีพชาวนาที่ใช้ควายเป็นสัตว์ที่ช่วยไถนาและลากเกวียน โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ รู้จักอาชีพชาวนาหรือไม่ และอาชีพชาวนาในความคิดของเด็กๆ เป็นอย่างไร

- คนที่เป็นชาวนา จำเป็นต้องมีฐานะที่ยากจนหรือไม่ เพราะอะไรเด็กๆ จึงคิดเช่นนั้น

- ถ้าเพื่อนๆ ในห้องของเด็กๆ พ่อแม่ ประกอบอาชีพเลี้ยงควาย และทำนา เด็กๆ คิดอย่างไรกับเพื่อนบ้าง และเราควรปฏิบัติตนกับเพื่อนอย่างไร

- ควายเป็นสัตว์ที่ช่วยชาวนาเราทำงาน และควายมีประโยชน์อย่างไรบ้าง

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 8 เด็ก ๆ ในการเริ่มกิจกรรมครูพูดคุยซักถามเกี่ยวกับชาวนาและควายไทย เด็กในห้องช่วยกันตอบคำถามได้ดี และในกิจกรรมนี้เด็ก ๆ ในห้องไม่ดูถูกชาวนาแล้ว

เด็กชายเปาพูดว่า “ครั้งที่แล้วครูบอกผมว่าชาวนาทำข้าวให้ผมกิน ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น เห็นเด็ก ๆ ที่มีฐานะดีกว่าแบ่งขนมให้กับเพื่อน ๆ และเด็ก ๆ ที่ต่างฐานะกันก็สามารถเล่นร่วมกันได้ เด็กบางคนแบ่งของเล่นที่นำมาจากบ้านให้เพื่อน ๆ ในห้อง เด็กไม่ทะเลาะกัน และไม่แย่งของเล่นกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ สุพรรณที่รัก

สัปดาห์ที่ 9 ครูใช้กิจกรรม ศาสนาในจังหวัดสุพรรณ ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูสนทนาเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยครูใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ เคยปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง ที่แสดงถึงการนับถือศาสนา
- การไหว้พระทำบุญ นั้น ถือว่าเป็นการปฏิบัติ ตนในศาสนาอะไร เพราะอะไร

เด็กชายเปาตอบว่า “ศาสนาที่มีพระครับ ผมเคยไปแปะทองที่พระ”

เด็กหญิงบิวตอบว่า “หนูก้อเคยทำบุญค่ะครู พ่อกับแม่พาไปหาหลวงพ่อ”

ครูถามว่า เด็กๆ คนไหนบ้างที่นับถือ ศาสนาพุทธ และ คนไหนบ้างที่นับถือศาสนาอิสลาม และครู อธิบายถึงการอยู่ร่วมกันของแต่ละศาสนา เช่นครูอธิบายว่า เพื่อนๆที่ต่างศาสนากัน ยังเรียนอยู่ด้วยกันในห้องได้ ยังทำกิจกรรม หรือเล่นร่วมกันได้ เพราะฉะนั้นเด็กๆ ควรมีความสามัคคีกัน เพราะอย่างน้อยเราเองก็เป็นคนไทยด้วยกัน

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 9 เด็ก ๆ ตามคำถามได้ว่า ศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม แต่งต่างกันอย่างไรบ้าง

โดยอุ้มตอบว่า “คนอิสลามไม่ไหว้พระ แต่ฉันจะไหว้พระฉันเป็นพุทธ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้นวันนี้เด็กชายออม ที่นับถือศาสนาอิสลาม ต้องออกไปรับอาหารที่แตกต่างจากเพื่อน

โดยเพื่อนในห้องบอกว่า “ของออมก็น่ากินครับครู” เด็ก ๆ ทานอาหารร่วมกันได้ ไม่แบ่งศาสนามีการทานอาหารร่วมกัน และในชั่วโมงเรียน สามารถเล่นร่วมกันอย่างสนุกสนาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวของฉัน

สัปดาห์ที่ 10 ครูใช้กิจกรรม บุคคลในครอบครัว ในการสอนเรื่องความหลากหลาย ครูสนทนาเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวของเราว่ามีใครบ้าง และให้เด็กๆ ช่วยกันตอบสมาชิกในครอบครัว จนครบทุกคน ครูสนทนาเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว โดยใช้คำถามดังนี้

- สมาชิกในครอบครัวของเรา ใครกันนะที่อยู่ใกล้ชิดกับเรามากที่สุด
- เด็กๆ รักคนในครอบครัวของเด็ก ๆ หรือไม่ เพราะอะไร
- ถ้าไม่สมาชิกในครอบครัวเด็ก ๆ จะอยู่ได้หรือไม่

เด็กหญิง จ๋าตอบว่า “บ้านฉันมีแม่กับยาย ยายชอบทำกับข้าวให้แม่กับหนูกิน”
เด็กหญิงออม ตอบว่า “หนูรักป้ากับแม่มากเลยค่ะครู ป้ากับแม่นอนกับหนูทุกวันเลย”
และเด็กชายเปา เล่าว่า “ถ้าพ่อไม่อยู่ ไม่มีคนพาไปเล่นน้ำที่นาครับ”

ครูเขียนขีดเส้น บนกระดานแบ่งกระดานออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเขียนว่า เพศหญิง ส่วนที่ 2 เขียนว่าเพศชาย ครูแจกบัตรคำชื่อสมาชิกในครอบครัว ให้เด็ก ๆ คนละ 1 ใบ ซึ่งบัตรคำที่เด็ก ๆ ได้ไปจะเป็นคำชื่อสมาชิกในครอบครัว ทั้ง พ่อ แม่ พี่ น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา

ครูอธิบายถึงกติกาในการทำกิจกรรม บุคคลในครอบครัว ครูให้เด็ก ๆ ดูบัตรสมาชิกในครอบครัว โดยแยกว่า ใครบ้างเป็นเพศหญิง และใครบ้างเป็นเพศชาย และนำบัตรคำของตัวเอง ไปแปะไว้บนกระดานดำ ข้างเพศหญิง หรือเพศชาย เมื่อเด็ก ๆ แปะบัตรคำบนกระดานครบแล้ว ครูและเพื่อนๆ ช่วยกันเฉลยคำตอบ และครูตรวจคำตอบแล้วให้คะแนน

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 10 เด็ก ๆ สามารถแยกเพศของคนในครอบครัวได้ ว่าใครเป็นเพศหญิงและใครเป็น เพศชาย โดยเด็ก ๆ ทั้ง 2 เพศ ช่วยกันตอบคำถามของครู ในการทำกิจกรรมเด็กในห้องไม่ทะเลาะกัน และวันนี้เด็ก ๆ ในห้องนั่งรวมกลุ่มกันโดยไม่แยกเพศได้เรียนและเล่นทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนต่างเพศได้อย่างสนุกสนาน และมีความสุข

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวันนั้น ในการรับประทานอาหาร และการพักกลางวัน พบเด็ก ๆ ในห้องนั่งเล่นกัน โดยไม่แยกความแตกต่างระหว่างบุคคล แบ่งบันของเล่น และขนมให้กับเพื่อน ๆ อีกทั้งช่วยเหลือกัน ในทั้งการเรียนการทำกิจกรรม และการใช้ชีวิตประจำวัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปพฤติกรรมความหลากหลาย

สัปดาห์ที่ 1 - 2 เด็กในห้องนี้ ยังแยกเพศกันเล่นอยู่ เด็ก ๆ ในห้องทำความรู้จักกันไม่ทั่วถึง และยังไม่สนิทกัน เด็กจะมีกลุ่มเพื่อนของตนเอง และไม่ค่อยพูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มอื่น เวลาเรียนก็พูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มตนเองที่สนิท ไม่พูดคุยกับเพื่อนคนอื่น ในห้อง ซึ่งกลุ่มของเด็ก ๆ จะเป็นเด็กเพศเดียวกัน มีลูกบอลในห้อง 3 ใบเด็ก ๆ ยังไม่เล่นด้วยกัน ยังต่างคนต่างเล่น ไม่แบ่งกัน ในเวลาทำกิจกรรมเด็ก ๆ เด็กคนไหนที่มีฐานะดีก็นำของเล่นมาเล่นที่โรงเรียนโดยที่ไม่รู้จักการแบ่งบันให้กับเพื่อนที่ไม่มีเล่น และเมื่อถึงเวลาทานข้าว เด็กที่นับถือศาสนาอิสลามก็แยกไปนั่งคนเดียว ไม่รวมกลุ่มกับเพื่อนเลย

สัปดาห์ที่ 3 - 4 เด็ก ๆ ในห้องเริ่มคุยกับเพื่อนให้ห้องบ้าง เริ่มแยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อนเดิมไปพูดคุยกับเพื่อนในห้องคนอื่น และเริ่มคุ้นเคยกับเพื่อนในกลุ่มใหม่ มีการช่วยเหลือกันกับเพื่อน ๆ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ภาษา ฐานะ และศาสนา ดีขึ้นบ้างเล็กน้อยยังมีเด็ก ๆ ที่แยกตัวไปในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ช่วยเหลือซึ่งกัน ยังมีอยู่มาก

สัปดาห์ที่ 5 - 6 เด็กเริ่มคุ้นเลยและซึมซับกับเพื่อน ๆ ที่มีความหลากหลายต่างกัน โดยเมื่อครูเริ่มกิจกรรมการสอนเด็ก ๆ เริ่มเข้ามาอยู่ร่วมกัน เริ่มรู้ด้วยตนเองว่า ต้องปฏิบัติต่อเพื่อนที่มีความหลากหลายในห้องเรียนอย่างไร เด็กเริ่มแยกแยะและรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่สมควรปฏิบัติกับเพื่อนที่มีความหลากหลายแต่งต่างกัน เมื่อปฏิบัติแล้วจะส่งผลดีต่อตนเอง และผู้อื่นควรเอาเป็นแบบอย่างได้ เด็กสามารถความเข้าใจ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ฐานะ และศาสนา ได้ดี

สัปดาห์ที่ 7 - 8 เด็กจะมีความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายของเพื่อนในห้องด้วยตนเอง โดยเมื่อถึงเวลาทำกิจกรรมเด็ก ๆ เข้ากลุ่มกันโดยที่ไม่มีท่าทีของความแตกแยก จากการทำกิจกรรมครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ดี ครูสามารถสังเกตได้จากว่าระหว่างการทำกิจกรรมเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่มและเพื่อนในห้องมากขึ้น ช่วยเหลือเกื้อกูนกันมากขึ้น แบ่งอุปกรณ์การเรียนให้เพื่อน ๆ ยืม และแบ่งบันของเล่นในช่วงเวลาพัก ในช่วงสัปดาห์นี้เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีโดยมีความเป็นพลเมืองด้านความหลากหลายมากขึ้น เด็กสามารถแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้ด้วยตนเอง เช่น จากที่ไม่พูดคุยกับเพื่อนในการทำกิจกรรม พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนเป็นจากต่างตนต่างทำกิจกรรมมาเป็นช่วยกันคิดทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม โดยเด็ก ๆ อยู่ร่วมกับเพื่อนที่มีความหลากหลายได้ เด็กได้ผ่านการเรียนรู้จากสัปดาห์ที่ผ่าน ๆ มาแล้วว่าหากอยู่ร่วมกับเพื่อนได้ จะส่งผลให้ทำงานไม่เสร็จและทำงานผิดพลาดได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 9 - 10 การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ดีมาก ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ดี การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น เด็กสามารถเลือกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเองโดยที่ครูไม่ต้องคอยสั่งหรือบอก ทำให้เด็ก ๆ มีความรู้ความเข้าใจ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ฐานะ และศาสนาได้ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤติกรรมการเคารพสิทธิ

- สัปดาห์ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ฤดูหนาว

ในสัปดาห์ที่ 1 ครูใช้กิจกรรม ตกแต่งเสื้อกันหนาว ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูพูดคุยถึงฤดูหนาว ว่าฤดูหนาวมีอากาศเย็นสบาย เด็ก ๆ ควรแต่งกายอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- อากาศเย็นแล้วนะ เด็ก ๆ จะแต่งกายอย่างไรให้เหมาะสม
- เรามีวิธีอย่างไร ที่จะช่วยอบอุ่นร่างกาย ไม่ให้ร่างกายหนาวสั่น

เด็กชาย โอ๊ค ตอบว่า “ใส่เสื้อกันหนาวครับครู บ้านหนูมีสีเขียวกับสีเหลือง”

เมื่อสนทนาเรื่องฤดูหนาวแล้ว ครูแจก กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ ให้เด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม คุณครู นำกระดาษที่ครูวาดรูปเสื้อกันหนาวไว้มาให้เด็ก ๆ กลุ่มละ 1 แผ่น โดยครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า

ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ในแต่ละกลุ่ม ช่วยกันออกแบบเสื้อกันหนาว โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูนำมาให้ ทั้งกระดาษสี เชือก ไม้ไอครีม ดอกไม้ตกแต่ง และอุปกรณ์ตกแต่งอื่น ๆ แปะลงในกระดาษร้อยปอนด์ ครูอยากให้ช่วยกันออกแบบสวยงาม และถูกต้องตามอากาศเย็น ๆ ของฤดูหนาว ให้เด็ก ๆ และเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 1 เริ่มต้นกิจกรรมด้วยการแจกอุปกรณ์ทำงาน เด็กวิ่งออกมาหน้าห้องอย่างไม่เป็นระเบียบเพื่อมารับอุปกรณ์ โดยที่ครูยังไม่ได้เรียก

เด็กต่อว่ากันว่า “ฉันมาก่อน ฉันต้องได้ก่อน”

โดยเด็กห้องนี้ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ฟังเพื่อน ๆ ในกลุ่ม เถียงกันด้วยคำหยาบคาย โกหกครู เด็กหญิงอุ้มนำกาวมาป้ายงานของเด็กชายอั่งเปา เนื่องจากเด็กชายอั่งเปาทำเสร็จเร็วกว่าของตน และเด็ก ในห้อง ทะเลาะเบาะแว้งกัน เรื่องงานของใคร สวยและดีกว่ากัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานโดยครู และเพื่อนช่วยกันติชมผลงานของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็กๆ ว่าเสื้อกันหนาวของของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่ อย่างไร
- เด็กๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานกลุ่มเพื่อน ๆ

เด็กหญิงอุ้มพูดว่า “งานของหนูสวยกว่าตั้งแยะ ของจ๋าไม่เห็นจะสวยเลย มีแต่สีชมพู”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน สังเกตได้จากการรับประทานอาหารเด็กบางคนไม่ยอมลุกไปตักอาหาร แย่งอาหารจากจานข้าวเพื่อน และพบเด็กแกล้งเพื่อนโดยการนำพริกป่น ไปใส่ในจานเพื่อน

- สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ กลางวันกลางคืน

ครูใช้กิจกรรม ประดิษฐ์ดวงอาทิตย์ ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ให้เด็ก ๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูพูดคุยถึงลักษณะของดวงอาทิตย์ โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่า ดวงอาทิตย์มีลักษณะอย่างไร
- เด็ก ๆ คิดว่าดวงอาทิตย์ มีสีเป็นอย่างไร

เด็กชายออม พูดว่า “พระอาทิตย์เป็นสีแดง ๆ อยู่บนหัวเรา ”

คุณครู นำรูปดวงอาทิตย์มาให้เด็ก ๆ ดู เพื่อให้เด็ก ๆ เข้าใจในลักษณะของดวงอาทิตย์ที่ถูกต้อง ครูแจก โฟมทรงกลม กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า ให้เด็ก ๆ ในกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มนะคะ ช่วยกันออกแบบดวงอาทิตย์ตามลักษณะที่เด็ก ๆ เข้าใจ ให้เด็ก ๆ ในกลุ่ม ช่วยกันตกแต่ง ดวงอาทิตย์ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมาให้และเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 2 ระหว่างการทำกิจกรรมมีบางกลุ่มทำงานเสร็จแล้วก็ไปล้อเลียนกลุ่มเพื่อน

ว่า “ตายแน่คนทำไม่ได้” จนครูต้องดุถึงหลายครั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และยังพบพฤติกรรมของบาส อยากแปะกระดาษสีเหลือง แต่เด็กชายข้าวโอ๊คไม่ชอบเลยดึงกระดาษที่เด็กชายบาสแปะออกไป ในงานกลุ่ม ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็กชายบาส ซึ่งในกลุ่มยังแบ่งงานกันทำอยู่ ไม่ฟังเพื่อนในกลุ่ม

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานโดยครู และเพื่อนช่วยกัน ติชมผลงานของเด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็กๆ ว่าการดวงอาทิตย์ของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่
- เด็กๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานกลุ่มเพื่อน ๆ

เด็กหญิงลูกตาลพูดว่า “พระอาทิตย์ต้องมีสีแดงสิ เธอไปแปะสีเหลืองมันไม่ใช่นะ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน จะพบเห็นเด็กเล่นร่วมกันแล้วทะเลาะกัน ร้องให้และมาฟ้องครู รวมทั้งเรื่องแย่งของเล่นเพื่อนและขโมยของ

- สัปดาห์ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ข้าว

ในสัปดาห์ที่ 3 ครูใช้กิจกรรม เมล็ดข้าวสร้างสรรค์ ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ จัดให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูนำรูปภาพข้าวดิบและข้าวสุกมาให้เด็ก ๆ ดูเพื่อให้เด็กๆ เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และครูพูดคุยถึงลักษณะของข้าวที่เรารับประทานกันในทุก ๆ วัน ว่าข้าวที่เรากินอยู่ทุกวันนี้ มีลักษณะเม็ดข้าวสีขาว รูปทรงรี และมีความนิ่ม สามารถรับประทานได้ แต่ถ้าเมล็ดข้าวที่ยังไม่ผ่านการหุง ลักษณะของเมล็ดข้าวจะไม่เหมือนกัน จะมีลักษณะเม็ดข้าวสีขาวใส รูปทรงรี และมีความแข็งมาก ไม่สามารถรับประทานได้ โดยครูถามความรู้เดิมของเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ รู้จักข้าวกันไหม ข้าวนั้นสำคัญอย่างไร

- เด็กๆเคยเห็นข้าว ก่อนที่คุณแม่จะนำไปหุงให้เด็ก ๆ ทานหรือไม่

- เด็กๆ เคยช่วยคุณแม่ หุงข้าวหรือไม่ มีวิธีกระบวนการอย่างไร กว่าจะมาเป็นข้าวสีขาวที่แสนอร่อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กชาย พุตอบว่า “พ่อผมปลูกข้าวไปขายครับครู ผมชอบช่วยพอเอาขาวไปตาก”

เมื่อสนทนาเรื่องข้าวจบแล้ว คุณครู แจก กาว อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ นำเมล็ดข้าวดิบมาให้เด็กๆ กลุ่มละ 1 ถ้วย พร้อมกับสีต่าง ๆ เพื่อนำมาย้อมเมล็ดข้าวให้เป็นสีสันต่าง ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม เมื่อย้อมสีข้าวเรียบร้อยแล้วเด็ก ๆ นำเมล็ดข้าวมาแปะใส่กระดาษให้เป็นรูปร่าง ๆ ต่าง ๆ ตามจิตนาการและแบบที่เด็ก ๆ ชอบ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้อย่างเรียบร้อยเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 3 ในกิจกรรมนี้เด็กเริ่มรับผลงานของเพื่อนในกลุ่มได้บ้างแล้ว พบพฤติกรรมเด็กเริ่มชื่นชมผลงานของเพื่อนในกลุ่มของตนเอง

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานเมล็ดข้าวสร้างสรรค์โดยครู และเพื่อนช่วยกัน ติชมผลงานของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็ก ๆ ว่าผลงานเมล็ดข้าวสร้างสรรค์ของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่
- เด็ก ๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานเมล็ดข้าวสร้างสรรค์ของกลุ่มเพื่อน ๆ

เด็กหญิงอุ้มพูดว่า “ข้าวของกลุ่มออมระบายสีไม่สวยเลยค่ะ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน ครูจะให้เด็กช่วยกันปลูกข้าวและครู ให้เด็ก ๆ ช่วยกันรดน้ำต้นข้าว โดยครูบอกว่าต้นข้าวของกลุ่มใครโตมากที่สุด จะได้รับรางวัล อุ้ม ถอนต้นข้าวของกลุ่มเพื่อนเพื่อให้ต้นข้าวของกลุ่มตนเอง โตมากที่สุด

อุ้มยังบอกอีกว่า “ครูค่ะดูต้นข้าวของกลุ่มหนูสิคะ กลุ่มหนูต้นข้าวโตกว่ากลุ่มเพื่อนอีกค่ะ” โดยที่ไม่มีความละอายใจในสิ่งที่ตนเองทำเลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนของเรา

ในสัปดาห์ที่ 4 ครูใช้กิจกรรม ขยะวิเศษ ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูแบ่งเด็ก ๆ เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยกัน สำรวจบริเวณโรงเรียน ว่ามีขยะชิ้นไหนบ้างที่นำมาประดิษฐ์ตุ๊กตาได้ และให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บรวบรวมมาไว้ในห้อง ให้เด็ก ๆ ช่วยกันล้างขยะให้สะอาด เพื่อนำขยะที่ล้างสะอาดเรียบร้อยแล้ว นำมาประดิษฐ์ตุ๊กตาตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม ให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกัน

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 4 ในกิจกรรมของสัปดาห์นี้ครูจะให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บขยะที่โรงเรียน เพื่อนำมาประดิษฐ์ตุ๊กตา พบเด็ก ๆ ทะเลาะกันน้อยลง แต่ยกเว้นเด็กชายโอ๊ค ที่ไม่เคยยอมฟังเพื่อนในกลุ่มเลย เด็กชายโอ๊คบอกกับเพื่อนในกลุ่มว่า

ถ้าเพื่อน ๆ ในกลุ่มไม่ยอมทำตาม เขาจะฟ้องครู และเด็กชายออมเพื่อนในกลุ่มของเด็กชายโอ๊คมาบอกครูว่า

“โอ๊คไม่ยอมให้คนอื่นทำเลยครับครู”

เมื่อประดิษฐ์เรียบร้อยสวยงามแล้ว ให้เด็ก ๆช่วยกันเก็บขยะที่ไม่ใช้ไปทิ้งให้สะอาดเรียบร้อย ให้แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานตุ๊กตาของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็กๆ คิดว่าตุ๊กตาของกลุ่มเพื่อนๆ สวยงามหรือไม่ อย่างไร

- เด็กๆ คิดว่า นอกจากประดิษฐ์ตุ๊กตาแล้ว เด็ก ๆ สามารถนำขยะมาทำประโยชน์ได้อย่างไร โดยเด็กชายเปาพูดว่า “ตุ๊กตาของกลุ่มผม สวยจังเลยครับ สวยกว่ากลุ่มคนอื่นอีก”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ ไม่พบเด็กที่แย่งอาหารของเพื่อนมาเป็นของตนเองในตอนช่วงเวลาพักรับประทานอาหาร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้

ในสัปดาห์ที่ 5 ครูใช้กิจกรรม ดอกไม้ประดิษฐ์ ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คนครูพูดคุยถึงลักษณะของดอกไม้ ว่าดอกไม้มีลักษณะอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- ดอกไม้ที่เด็ก ๆ เคยเห็นมีลักษณะอย่างไรบ้างนะ
- เด็กๆคิดว่า ดอกไม้มีสีอะไรบ้าง และส่วนของดอกไม้ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
- ที่บ้านของเด็ก ๆ ปลูกดอกไม้อะไรกันบ้าง และมีลักษณะอย่างไร

เด็กหญิงบิว พูดว่า “ดอกไม้ก้อต้องมีกลีบมันสิค่ะ”
เด็กชายบาส พูดว่า“ดอกไม้บ้านผมมีเยอะมากเลยครับ”
เด็กหญิงอุ้ม พูดว่า “ดอกกุหลาบมันสวยมากเลยนะ”

เมื่อสนทนาเกี่ยวกับดอกไม้จบแล้ว คุณครู แจก กระดาษสี กาว อุปกรณ์ตกแต่งดอกไม้ต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ กลุ่มละ 1 ชุด ให้เด็ก ๆ ช่วยกันประดิษฐ์ดอกไม้ เมื่อทำดอกไม้เสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ ออกแบบสวนดอกไม้ของในแต่ละกลุ่ม โดยนำดอกไม้ที่ประดิษฐ์เรียบร้อยมา มาแปะลงในกระดาษ ให้เป็นสวนดอกไม้ ตามจิตนาการและแบบที่เด็ก ๆ ชอบ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้ อย่างเรียบร้อย เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 5 เด็กในกลุ่ม ส่งตัวแทนออกมารับอุปกรณ์ ไม่แย่งกันออกมารับหรือใช้คำพูดไม่สุภาพกับเพื่อนในกลุ่ม และระหว่างดำเนินกิจกรรม ยังทะเลาะกันเรื่องระบายสีตกแต่ง เด็กชายโอ๊คไม่ยอมให้เพื่อนในกลุ่มระบายดอกไม้สีเขียว ไม่รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และเด็กชายบาสก็ใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพว่าเพื่อนในกลุ่มที่ทำงานช้า แต่ตนเองก็ไม่ช่วยเพื่อนในกลุ่ม

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานสวนดอกไม้ของแต่ละกลุ่ม โดยครูและเพื่อนช่วยกัน ติชมผลงานของเด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็กๆ ว่าสวนดอกไม้ของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่
- เด็กๆ ชอบอะไรบ้าง ในสวนดอกไม้ของกลุ่มเพื่อน ๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กหญิงอุ้มตอบว่า “หนูชอบหมดเลยค่ะครู มันเป็นดอกไม้ที่สวยจัง”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ ในเวลาแปรงฟัน พบเด็กสาดน้ำใส่เพื่อน เพราะไม่พอใจที่เพื่อนเดินแซงหน้าตนเอง

- สัปดาห์ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ คมนาคม

ในสัปดาห์ที่ 6 ครูใช้กิจกรรม จรวดแข่งขันใน ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูจัดให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูพูดคุยถึงลักษณะของจรวด ว่าจรวดมีลักษณะอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ เคยใช้กระดาษพับจรวดเล่นหรือไม่
- เด็กๆคิดว่า จะทำอย่างไรให้จรวดของเรา ไปได้ไกลที่สุด
- นอกจากกระดาษแล้ว เราสามารถใช้อะไรทำจรวดได้อีกบ้าง

เด็กหญิงบิว พูดว่า “หนูเคยพับเล่นกับลุงกรค่ะ ลุงกรพับเก่งมาก”

เด็กชาย โจ้ พูดว่า “เราก็พับได้ เราก็เคยพับ ของเราก็บินสูงมากเลยนะ”

คุณครู แจก กระดาษ ให้เด็ก ๆ โดยจะต้องพับจรวด ให้เด็ก ๆ ช่วยกันประดิษฐ์ออกแบบจรวดจากกระดาษ ที่ครูนำมาให้ เด็ก ๆ จะต้องออกแบบให้จรวดให้ขว้างไปให้ได้ไกลที่สุด แต่ละกลุ่มต้องช่วยกันทดลอง ช่วยกันแก้ไข จรวดในกลุ่มตัวเอง เพื่อให้ดีที่สุด เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ นำจรวดของกลุ่มตนเอง มาเตรียมให้พร้อม เพื่อที่จะทำการแข่งขัน จรวดกับเพื่อน ๆ กลุ่มอื่น เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ออกมาขว้างจรวดของกลุ่มตนเอง เพื่อที่จะดูว่า กลุ่มใด ขว้างจรวดออกไปได้ไกลที่สุด ครูเช็คจรวดในแต่ละกลุ่มว่าขว้างได้ออกไปมีระยะทางเท่าไหร่ แล้วสรุปผล ให้คะแนน และหากลุ่มที่ชนะ

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 6 ในการทำกิจกรรมจรวดแข่งขันนั้น พบพฤติกรรมของเด็กบางคนที่ยังพูดจากับเพื่อนในห้องไม่ดี

เด็กชายโจโจ้ร้องให้และเดินมาบอกครูว่า “ครูครับเปาว่าหนู เปาบอกว่าจรวดของหนูมันสู้จรวดของเปาไม่ได้ครับ”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และในภาพรวมเด็กวันพบการทะเลาะกันน้อยลงจากเดิม กิจกรรมกลุ่มวันนี้ เด็ก ๆ รับฟังความคิดเห็นมากขึ้น เด็กชายโอ๊คไม่ว่าเพื่อนในกลุ่มแล้ว ทำงานกับเพื่อนในกลุ่มได้ดีโดยไม่เกิดปัญหา

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เด็กปฏิบัติตนได้ดีขึ้นในการเคารพสิทธิคนอื่น ยอมรับในผลงานของเพื่อนได้ และรวมถึงการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และกระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งการใช้วาจา และการแสดงพฤติกรรม

- สัปดาห์ที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ วันมาฆบูชา

สัปดาห์ที่ 7 ครูใช้กิจกรรม ประดิษฐ์ดอกบัว ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูเล่ารายละเอียดของดอกบัวว่าดอกบัวมีลักษณะอย่างไร พร้อมนำภาพประกอบมาให้เด็ก ๆ ดู และครูสนทนาเกี่ยวกับประโยชน์ของดอกบัว โดยใช้คำถามดังนี้

- นอกจากนำดอกบัวมาไหว้พระแล้ว เด็กๆ สามารถนำดอกบัวมาทำอะไรได้อีก

- เด็ก ๆ รู้หรือไม่ว่าส่วนประกอบของต้นบัว มีส่วนประกอบอะไรบ้างที่นำมาใช้ประโยชน์ได้อีก

โดยเด็กหญิงอุ้มตอบว่า “หนูไม่รู้จักดอกบัวค่ะครู”

เด็กชายเปาตอบว่า “ดอกบัวสีเขียว ๆ ไงอุ้ม”

เมื่อสนทนาเรื่องเกี่ยวกับดอกบัวจบแล้วครูแบ่งกลุ่มให้เด็ก ๆ กลุ่มละ 5 - 6 คนครูอธิบายถึงกติกาในการทำกิจกรรม ประดิษฐ์ดอกบัว ให้ช่วยกันประดิษฐ์ดอกบัว เพื่อที่จะนำมาไหว้พระในวันพรุ่งนี้ ให้สวยงาม และให้เพื่อน ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยกัน เพื่อให้เสร็จตามเวลา

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 7 เมื่อกิจกรรมดำเนินไปถึงตอนที่ให้เด็กพับดอกบัวกันเอง

เด็กหญิงอุ้มพูดว่า “ดูดอกบัวของพลอยสิสวยเหมือนของเราเลย”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันนี้เด็ก ๆ ในห้องช่วยกันพับดอกบัวของตนเองเพื่อนำไปถวายพระ กิจกรรมนี้เด็กต่างชื่นชมผลงานของตนเองมาก ๆ เพราะเด็ก ๆ ทุกคน เพิ่งเคยพับดอกบัวกันเป็นครั้งแรก เด็กบางคน มาขอดอกบัวเพิ่มเพื่อที่จะทำกลับบ้านไปให้คุณพ่อคุณแม่ดู ว่าวันนี้เรียนเรื่องการพับดอกบัว

เมื่อเสร็จเรียบร้อยสวยงามแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มนำเสนอดอกบัวของตนเอง ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ติชมผลงานดอกบัวของเพื่อน ๆ โดยใช้คำถาม ดังนี้

- ดอกบัวของเพื่อน มีความสวยงามหรือไม่ เพราะอะไร
- เด็กๆ พอใจกับผลงานของตนเองหรือไม่

“เด็กหญิงแตงโมพูดว่า ของเธอสวยจังเลย ทำให้เราบ้างสิ”

ครูสรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรมประดิษฐ์ดอกบัว และให้เด็ก ๆ เก็บดอกบัวเอาไว้ที่ห้อง เพื่อจะนำไปไหว้พระในวันพรุ่งนี้

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ ตอนเข้าแถว มีการมอบรางวัลให้กับเด็กนักเรียนที่ชนะการประกวดภาพระบายสี เด็ก ๆ ในห้องช่วยกับตบมือ อีกทั้งชื่นชมผลงานของเพื่อน ๆ ในห้องของตนเอง และยังชื่นชมผลงานของพี่ที่อยู่ต่างชั้นเรียนอีกด้วย

- สัปดาห์ที่ 8 หน่วยการเรียนรู้ ควายไทย

สัปดาห์ที่ 8 ครูใช้กิจกรรม แป้งโดควายไทย ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูแบ่งเด็ก ๆ เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูนำรูปของควายมาให้เด็ก ๆ ดูพร้อมพูดคุยอธิบายถึงลักษณะต่าง ๆ ของควาย ครูให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยกัน สังเกต ลักษณะของควายให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะมาช่วยกันออกแบบแป้งโดรูปควายให้สวยงาม

ในการทำกิจกรรมครูแจกแป้งโด ให้เด็กๆ กลุ่มละ 1 ชุด ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มปั้นแป้งโดประดิษฐ์ รูปควายตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม ให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกัน ให้ผลงานนั้นออกมาสวยงามเมื่อปั้นประดิษฐ์เรียบร้อยสวยงามแล้ว ให้เด็ก ๆช่วยกันเก็บแป้งโดที่เลอะเทอะไปทิ้งให้เรียบร้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 8 วันนี้เด็กหญิงอุ้มช่วยเด็กหญิงพลอยปั้นแป้งโดให้เป็นรูปตัวควายให้สวยงาม และยังชื่นชมผลงานของเพื่อน ๆ ในกลุ่มตนเอง และกลุ่มของเพื่อน ๆ โดยวันนี้ได้ยินเด็กหญิงอุ้มพูดว่า “เธอเอาแป้งโดของเราไปใช้สิ สีแป้งโดของเรามันสวยมากเลย งานเธอจะได้สวยเหมือนของเราไง”

และเมื่อจบกิจกรรม ให้แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานควายไทย ของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่าแป้งโดควายไทย ของกลุ่มเพื่อน ๆ สวยงามหรือไม่ อย่างไร
- เด็ก ๆ ชื่นชอบผลงานของเพื่อน ตรงส่วนไหนมากที่สุด เพราะอะไร

เด็กหญิงแตงโมพูดว่า “โอโห้ ดูของกลุ่มโจ้สิสวยจัง มีควายสีส้มด้วย”

ครูสรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรมแป้งโดควายไทย และให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม และนำผลงานออกมาแสดงไว้หน้าห้อง

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เมื่อครูนำผลงานออกมาแสดงไว้หน้าห้อง เมื่อตอนพักกลางวัน เด็กในห้องต่างพาเพื่อน ๆ ที่เรียนคนละห้องมาดูผลงานแป้งโดของกลุ่มตนเอง และชื่นชมผลงานของกลุ่มเพื่อน ๆ ในห้องอีกด้วย

- สัปดาห์ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ สุพรรณที่รัก

สัปดาห์ที่ 9 ครูใช้กิจกรรม ตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ จัดให้เด็ก นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คนครูพูดคุยถึงลักษณะของตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ว่าตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรีมีลักษณะอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ เคยเห็นตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรีหรือไม่

- เด็กๆคนไหนที่เคยเห็นตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ตอบครูได้หรือเปล่าว่าตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรีมีลักษณะอย่างไร

- ในภาพของตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเหตุการณ์อะไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กหญิงจ๋า พูดว่า “หนูไม่เคยเห็นเลยค่ะว่าเป็นอย่างไร”

และเด็กชายพุ พูดว่า “ผมก็ไม่เคยเห็นครับครู”

เมื่อพูดคุยเกี่ยวกับตราประจำจังหวัดจบแล้ว คุณครู แจก กระดาษ ที่มีตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเป็นตราที่ยังไม่ได้ระบายสี โดยจะได้กลุ่มละ 1 ภาพ ให้เด็กๆ ช่วยกันออกแบบตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ครูนำมาให้ โดยที่เด็ก ๆ จะต้องระบายสีให้สวยงาม และอยู่ในเวลาที่กำหนดให้

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 9 พบว่ามีเด็กในกลุ่มคุยกันว่า “นี่เธอทำไมเธอไม่ระบายช้างสีเทาล่ะ”

เพื่อนในกลุ่มบอกว่า “เราชอบช้างสีเหลือง”

เพื่อนได้ยิ้มและยอมรับคนที่ชอบช้างสีเหลืองว่ามีความคิดแตกต่างจากเรา แสดงถึงว่าเด็ก ๆ เคารพการตัดสินใจของกันและกัน และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ นำตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ของตนเอง ออกมาแปะไว้หน้าห้อง

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ สัปดาห์นี้ไม่พบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก ๆ ในห้อง ส่วนใหญ่จะเล่นและอยู่รวมกันกับเพื่อน ๆ ได้ดี

- สัปดาห์ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวของฉัน

ในสัปดาห์ที่ 10 ครูใช้กิจกรรม สร้างบ้านจากไม้ไอศกรีม ในการสอนเรื่องเคารพสิทธิ ครูจัดให้เด็ก ๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูนำรูปภาพบ้านมาให้เด็ก ๆ ดูเพื่อให้เด็ก ๆ เกิดความเข้าใจลักษณะของบ้านได้ง่ายขึ้น ครูพูดคุยถึงลักษณะของบ้านที่เราอาศัยอยู่ในทุก ๆ วัน ว่าบ้านที่เราอาศัยอยู่ทุกวันนี้ มีลักษณะเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม มีหลังคามุงบ้านข้างบน หลังคาบ้านเอาไว้กันแดดกันฝน โดยครูถามความรู้เดิมของเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- เด็กๆ คิดว่าลักษณะของบ้านมีลักษณะอย่างไรกันบ้างคะ

- เด็ก ๆ คิดว่าบ้าน มีประโยชน์อย่างไรกับครอบครัวของเด็กๆ

- ในวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ เด็ก ๆ เคยช่วยคุณแม่ ทำงานบ้านบ้างหรือเปล่าคะ แล้วงานบ้านมีอะไรบ้างเอ่ย

เด็กชาย บาส พูดว่า “บ้านผมมีหลังคาสูงมากเลยครับครู”

เด็กหญิงจ๋า พูดว่า “บ้านหนูมีแมวด้วยค่ะ”

เด็กหญิงอุ้ม พูดว่า “หนูเคยช่วยแม่ทำกับข้าว แล้วหาตำลึงด้วยค่ะครู”

เมื่อสนทนาเรื่องบ้านจบแล้วคุณครู แจก ไม้ไอศกรีม กาว อุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ เพื่อออกแบบบ้านในแต่ละกลุ่มตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆในแต่ละกลุ่ม และให้มีความสวยงามถูกต้อง ให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม ช่วยกันออกแบบบ้าน จากไม้ไอศกรีม ตามจิตนาการและแบบที่เด็กๆชอบ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้ อย่างเรียบร้อย เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 10 ทุกกลุ่มช่วยกันออกแบบ และร่วมมือร่วมใจกันทำงานดีมาก อาทิตย์นี้ไม่พบพฤติกรรมของเด็กที่พูดคำหยาบ หรือว่าร้ายผู้อื่นเลย

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานบ้านจากไม้ไอศกรีมโดยครู และเพื่อนช่วยกัน ติชมผลงานของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็ก ๆ ว่าผลงานบ้านจากไม้ไอศกรีมของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่
- เด็ก ๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานบ้านจากไม้ไอศกรีมของกลุ่มเพื่อนๆ

เด็กชายเปาได้พูดว่า “งานบ้านของกลุ่มออมสวยดีนะ ทีหลังทำให้เราบ้างสิ”

ซึ่งปกติเด็กชายเปาจะเป็นเด็กที่ชอบว่าเพื่อนจนเพื่อน ๆ ในห้องร้องให้เป็นประจำ และการทำงานกลุ่มวันนี้เด็กชายโอ๊คไม่ว่าเพื่อนในกลุ่ม ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มอย่างดี และมีความสามัคคีกันในการทำงานเป็นกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปพฤติกรรมการเคารพสิทธิ

ในสัปดาห์ที่ 1 - 2 เด็กยังไม่คุ้ยเคยกับกิจกรรม เด็ก ๆ ยังพูดคำหยาบ ต่อว่าเพื่อนที่ทำไม่ถูกใจตนเอง เถียงครู และทำลายผลงานของเพื่อน ๆ ครูต้องอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมเรื่องการเคารพสิทธิของกลุ่มและของเพื่อน ๆ ในการอยู่ร่วมกัน ว่าต้องรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งการ โดยวาจา และการแสดงพฤติกรรม ในห้องยังไม่ให้ความสำคัญของการเคารพสิทธิ เด็ก ๆ คุยกันเสียงดังต่อว่าเพื่อนในกลุ่ม และเพื่อนในห้อง และทะเลาะกัน ตีกัน ต่อยกัน ทำร้ายร่างกายกัน

สัปดาห์ที่ 3 - 4 มีเด็ก ๆ ในห้องบางคนเริ่มปรับตัวกับการจัดประสบการณ์ได้บ้างแล้ว เคารพสิทธิของเพื่อน ๆ ในห้องเรียนดีขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อย เริ่มพูดจาสุภาพเรียบร้อยกับครู ทะเลาะเบาะแว้งกันน้อยลงกว่าเดิม พบพฤติกรรม ชื่นชมผลงานของเพื่อน ๆ แต่ยังมีเด็กบางคน ยังทำลายผลงานของเพื่อนที่ทำผลงานได้ดีกว่า อย่างในสัปดาห์ของการสอนหน่วยข้าว เด็กไปถอนต้นข้าวของกลุ่มอื่นเพื่อไม่ให้ต้นข้าวของกลุ่มคนอื่นโตกว่าต้นข้าวของกลุ่มตนเอง

สัปดาห์ที่ 5 - 6 เด็กเริ่มคุ้นกับกิจกรรมมากขึ้น โดยเมื่อครูเริ่มกิจกรรมการสอนเด็กจะเริ่มรู้ด้วยตนเองว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไรถึงจะเรียกว่าการเคารพสิทธิ เด็กจะเริ่มแยกแยะและรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่เคารพสิทธิ และเมื่อปฏิบัติแล้วจะส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่นควรเอาเป็นแบบอย่างได้ เด็กสามารถปฏิบัติ และมี ความรู้ความเข้าใจ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งการ โดยวาจา และการแสดงพฤติกรรมได้ดีขึ้น

สัปดาห์ที่ 7 - 8 การทำกิจกรรม ครูสังเกตเห็นว่า ระหว่างการทำกิจกรรมเด็กจะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ไม่ทะเลาะกันในกลุ่ม มีความตั้งใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรึกษากันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำมากขึ้น ทำให้เด็กทำกิจกรรมได้ดีขึ้น เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี เด็กสามารถแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้ด้วยตนเอง เช่น จากที่เคยไม่เคยรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ทะเลาะเบาะแว้งกัน พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนเป็นไปเป็นรับฟังเพื่อนในกลุ่มว่าเพื่อนต้องการอะไร ช่วยกันคิดทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม โดยไม่ว่ากล่าวกัน เคารพผลงานของเพื่อน เพราะเด็กได้ผ่านการเรียนรู้จากสัปดาห์ที่ผ่าน ๆ มาแล้วว่าหากทะเลาะกัน ในกลุ่มจะส่งผลให้ทำงานไม่เสร็จและทำงานผิดพลาดได้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 9 - 10 การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองได้การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น เด็กสามารถเลือกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องคอยสั่งหรือบอกให้ทำทั้งในเรื่อง พฤติกรรมการรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น การไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งการ โดยวาจา และการแสดงพฤติกรรม ดีขึ้นอย่างชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม

- สัปดาห์ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ฤดูหนาว

ในสัปดาห์ที่ 1 ครูใช้กิจกรรม ตกแต่งเสื้อกันหนาว ครูแจก กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ ให้เด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม คุณครู นำกระดาษร้อยปอนด์ที่ครูวาดรูปเสื้อกันหนาวไว้มาให้เด็ก ๆ กลุ่มละ 1 แผ่น โดย ครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า

ให้เด็ก ๆ ช่วยกันออกแบบเสื้อกันหนาว โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูนำมาให้ ทั้งกระดาษสี เชือก ไม้ไอศกรีม ดอกไม้ตกแต่ง และอุปกรณ์ตกแต่ง แปะลงในกระดาษที่ร้อยปอนด์ ครูอยากให้ช่วยกันออกแบบเสื้อผ้า ให้สวยงาม และถูกต้องตามอากาศเย็น ๆ ของฤดูหนาว และเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 1 ครูได้แบ่งกลุ่มให้เด็กใหม่ เมื่อแบ่งกลุ่มให้ใหม่ เด็ก ๆ ยังไม่สนิทกับเพื่อนในกลุ่มใหม่ ๆ การพูดคุยกันจึงน้อยลง ต่างคนต่างทำงานในกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำเป็นส่วนๆ และไม่ช่วยเหลือกัน อีกทั้งต่อว่าเพื่อนในกลุ่มที่ทำงานไม่ดี แย่งของกันในกลุ่ม มีคนขโมยของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัว

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เด็กไม่มีส่วนร่วมเลย ทั้งการแสดงความคิดเห็นในห้อง การอยู่ร่วมกันของครูและเด็ก และเมื่อถึงเวลาพักกลางวัน เด็กจะแยกกลุ่มกันเล่น ต่างคนต่างเล่น บางคนยังไม่ยอมพูดคุยกับเพื่อนและครู

- สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ กลางวันกลางคืน

ครูใช้กิจกรรม ประดิษฐ์ดวงอาทิตย์ ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม ให้เด็ก ๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน คุณครู นำรูปดวงอาทิตย์มาให้เด็ก ๆ ดู เพื่อให้เด็กๆ เข้าใจในลักษณะของดวงอาทิตย์ที่ถูกต้อง ครูแจกโฟมทรงกลม กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ ให้เด็กในแต่ละกลุ่ม

ครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ช่วยกันออกแบบดวงอาทิตย์ตามลักษณะที่เด็กๆ เข้าใจ ช่วยกันตกแต่ง ดวงอาทิตย์ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้และเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 2 เด็ก ๆ ไม่มีความตั้งในในการทำงาน เอากาวมาแปะมือเล่น คนไหนทำก็ทำไปคนเดียว คนไหนเล่นก็เล่นไม่ช่วยเพื่อนในกลุ่ม ยังไม่มีการวางแผนงานในการทำงาน ต่างคนต่างทำ เมื่อทำงานเสร็จก็ไม่ช่วยกันเก็บ เกี่ยงกันทำงาน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เมื่อครูให้ช่วยกันทำความสะอาดห้อง ไม่มีใครอาสาหรือช่วยงานครูเลย เด็กในห้องต่างคนต่างไม่อยากทำ ส่วนเด็กคนไหนที่ทำ ก็จะทำงานอยู่คนเดียว เพื่อนในห้องจะไม่เข้าไปช่วยเหลือ

- สัปดาห์ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ข้าว

ในสัปดาห์ที่ 3 ครูใช้กิจกรรม เมล็ดข้าวสร้างสรรค์ ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม จัดให้เด็ก ๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูนำรูปภาพข้าวดิบและข้าวสุกมาให้เด็ก ดูเพื่อให้เด็ก ๆ เกิดความเข้าใจที่ง่ายขึ้น และครูพูดคุยถึงลักษณะของข้าวที่เรารับประทานกันในทุก ๆ วัน ว่าข้าวที่เรากินอยู่ทุกวันนี้ มีลักษณะเม็ดข้าวสีขาว รูปทรงรี และมีความนิ่ม สามารถรับประทานได้ แต่ถ้าเมล็ดข้าวที่ยังไม่ผ่านการหุง ลักษณะของเมล็ดข้าวจะไม่เหมือนกัน จะมีลักษณะเม็ดข้าวสีขาวใส รูปทรงรี และมีความแข็งมาก ไม่สามารถรับประทานได้

คุณครู แจกกาว อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ นำเมล็ดข้าวดิบมาให้เด็กๆ กลุ่มละ 1 ถ้วย พร้อมกับสีต่าง ๆ เพื่อนำมาย้อมเมล็ดข้าวให้เป็นสีสันต่าง ๆ ตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม เมื่อย้อมสีข้าวเรียบร้อยแล้วเด็ก ๆ นำเมล็ดข้าวมาแปะใส่กระดาษ ให้เป็นรูปร่างต่างๆ ตามจิตนาการ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้ อย่างเรียบร้อยเมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่าในสัปดาห์ที่ 3 เด็ก ๆ ในกลุ่มแบ่งงานกันทำคนละดอก พอเด็ก ๆ ทำดอกไม้ของตนเองเสร็จ ก็ไม่ช่วยเพื่อนในกลุ่มทำ เมื่อเพื่อนในกลุ่มทำช้า เพื่อนในกลุ่มที่ทำเสร็จแล้วก็ช่วยกันต่อว่าเพื่อนที่ทำงานช้า

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น ในวิชาเรียนครูซักถามคำถาม เด็กบางคนไม่ตอบครู ไม่แสดงความคิดเห็นในห้องเรียน และไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กบางคนจะนั่งเฉย ๆ ไม่ร่วมมือกับครูและเพื่อน ๆ ในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนของเรา

ในสัปดาห์ที่ 4 ครูใช้กิจกรรม ขยะวิเศษ ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม ครูแบ่งเด็ก ๆ เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน ครูให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยกัน สำรวจบริเวณโรงเรียน ว่ามีขยะชิ้นไหนบ้างที่นำมาประดิษฐ์ตุ๊กตาได้ และให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บรวบรวมมาไว้ในห้อง ให้เด็ก ๆ ช่วยกันล้างขยะให้สะอาด เพื่อนำขยะที่ล้างสะอาดเรียบร้อยแล้ว เตรียมตัวนำมาประดิษฐ์ตุ๊กตาตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม เมื่อประดิษฐ์เรียบร้อยสวยงามแล้ว ให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บขยะที่ไม่ใช้ไปทิ้งให้สะอาดเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 4 เด็กยังแบ่งงานกันทำอยู่ คนหนึ่งทากาว คนหนึ่งตัด มีคนออกแบบตุ๊กตาแค่คนเดียว เพื่อนในกลุ่มไม่แสดงความคิดเห็นให้แก่งานของกลุ่มตนเองเลย โดย

เด็กหญิงบิวถามเพื่อน ๆ ในกลุ่มว่า “กระโปรงสีอะไรดีล่ะ”

เพื่อนในกลุ่มพูดว่า “เรื่องของเธอสิ”

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เด็กในห้องเริ่มพูดคุยกันมากขึ้น เริ่มสนิทกันกับเพื่อนกลุ่มใหม่ที่ครูจัดไว้ให้ และกล้าที่จะพูดแสดงความคิดเห็นในกลุ่มของตนเองมากขึ้น แต่การแสดงความคิดเห็นกับครูในการสอนในห้อง ยังทำไม่ได้ดีเท่าที่ควร เด็กยังไม่กล้าพูดในห้อง

- สัปดาห์ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้

ในสัปดาห์ที่ 5 ครูใช้กิจกรรมดอกไม้ประดิษฐ์ คุณครู แจกกระดาษสี กาว อุปกรณ์ตกแต่งดอกไม้ต่าง ๆ ให้เด็ก ๆ ช่วยกันประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษสีต่าง ๆ เมื่อทำดอกไม้เสร็จแล้ว ให้เด็กออกแบบสวนดอกไม้ของในแต่ละกลุ่ม โดยนำดอกไม้ที่ประดิษฐ์เรียบร้อยมา มาแปะลงในกระดาษ ให้เป็นสวนดอกไม้ ตามจิตนาการและแบบที่เด็ก ๆ ชอบ เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ **5** เด็ก ๆ ในกลุ่มช่วยกันทำงาน มีเด็ก ๆ ช่วยเพื่อนในห้องที่มัดยางดอกไม้ไม่ได้ คนไหนทำเป็นก็จะคอยสอนเพื่อน และช่วยกันทำงานกลุ่ม โดยร่วมมือกันให้งานเสร็จออกมาเป็นกลุ่ม เด็กผู้หญิงวันนี้ ทำงานได้ดี สามัคคีกันทำงาน ในขณะที่เด็กผู้ชาย ยังพบเห็นพฤติกรรมทะเลาะเบาะแว้งกันในกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เมื่อพักกลางวันเด็กในห้องมีส่วนร่วมในการช่วยกันกรอกน้ำใส่กระติก เพื่อนำมาดื่มกันในห้อง เด็กผู้ชายช่วยกันยกกระติกน้ำ ส่วนเด็กผู้หญิงก็ตักน้ำใส่กระติกจนเต็ม เด็ก ๆ ร่วมมือกันได้อย่างดี ไม่เกี่ยงงานกันทำ และมีเด็กนำขยะในห้องไปทิ้งโดยครูไม่ต้องชี้นำ

- สัปดาห์ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ คมนาคม

ในสัปดาห์ที่ 6 ครูใช้กิจกรรม จรวจแข่งขัน ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม คุณครูแจกกระดาษ ให้เด็ก ๆ ช่วยกันประดิษฐ์ออกแบบจรวดจากกระดาษ ที่ครูนำมาให้ โดยที่เด็ก ๆ ต้องออกแบบให้จรวดให้ขว้างไปให้ได้ไกลที่สุด โดยเด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มต้องช่วยกันทดลอง ช่วยกันแก้ไขจรวดในกลุ่มตัวเอง เพื่อให้ดีที่สุด เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็ก ๆ นำจรวดของกลุ่มตนเองมาเตรียมให้พร้อม เพื่อที่จะทำการแข่งขัน จรวดกับเพื่อน ๆ กลุ่มอื่น

เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่ม ออกมาขว้างจรวดของกลุ่มตนเอง เพื่อที่จะดูว่า กลุ่มใดขว้างจรวดออกไปได้ไกลที่สุด ครูตรวจสอบจรวดในแต่ละกลุ่มว่าขว้างได้ออกไปมีระยะทางเท่าไร แล้วสรุปผล ให้คะแนน และหากลุ่มที่ชนะ

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 6 เด็ก ๆ ชอบทำกิจกรรมนี้ ทุกคนในห้องดูกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม เด็กในกลุ่มช่วยกันพับจรวด และช่วยกันดูจรวดของเพื่อนในกลุ่มด้วยว่าบินได้ไกลแค่ไหน น้ำพุไปช่วยเพื่อนกลุ่มอื่นพับจรวดเมื่อทำของกลุ่มตนเองเรียบร้อยแล้ว เด็ก ๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็นมากมายเกี่ยวกับการแข่งจรวด วันนี้ดูเด็ก ๆ สนุกสนานและมีความสุข

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เด็กตอบคำถามให้ห้องได้เยอะขึ้น กล้าแสดงความคิด ตอบคำตอบออกมาโดยไม่อายเพื่อนในห้อง และการแสดงความคิดเห็นของเด็กในวันนี้ เป็นความคิดเห็นที่มีประโยชน์และตอบได้ตรงประเด็น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ วันมาฆบูชา

สัปดาห์ที่ 7 ครูใช้กิจกรรม ประดิษฐ์ดอกบัว ในการสอนเรื่องความมีส่วน ครูให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่ม พับกลีบของดอกบัวให้สวยงาม เพื่อนำดอกบัวไปไหว้พระ และให้เพื่อน ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยกัน เพื่อให้เสร็จตามเวลา

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 7 กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่แปลกใหม่สำหรับเด็ก ๆ ทำให้เด็กในห้องให้ความสนใจในการทำกิจกรรมดีมาก ทุกคนออกความคิดเห็นต่าง ๆ เมื่อครูถามคำถามเด็กบางคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดแสดงความคิดเห็น วันนี้พูดเก่งขึ้น มีส่วนร่วมช่วยในการตัดสินใจได้ดีขึ้น กล้าแสดงออกในห้อง มีความสามัคคีกันในกลุ่ม พบการพูดคุยกันในกลุ่มมากขึ้น

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เด็กช่วยกันเก็บขยะในตอนเช้า บริเวณหน้าเสาธง เพราะเป็นหน้าที่ของระดับอนุบาลที่ต้องรับผิดชอบบริเวณหน้าเสาธง เด็กร่วมมือกันทำงานได้อย่างดี และเมื่อเสร็จงานแล้ว บริเวณหน้าเสาธงสะอาดกว่าทุกวัน

- สัปดาห์ที่ 8 หน่วยการเรียนรู้ ควายไทย

สัปดาห์ที่ 8 ครูใช้กิจกรรม แป้งโดควายไทย ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม ครูแจกแป้งโดให้เด็ก ๆ กลุ่มละ 1 ชุด ให้เด็ก ๆ แต่ละกลุ่มปั้นแป้งโด รูปควายตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กๆ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของควายกับชาวนา ในแต่ละกลุ่ม ให้เด็ก ๆ ในแต่ละกลุ่มช่วยเหลือกัน ให้ผลงานนั้นออกมาสวยงาม และเมื่อทำเสร็จแล้ว ให้เด็ก ๆ ช่วยกันเก็บแป้งโดที่เลอะเทอะไปทิ้งให้เรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 8 เด็ก ๆ ทุกคนช่วยกันทำงานด้วยความสามัคคีกัน ไม่ทะเลาะกัน ช่วยกันออกความคิดเห็นต่าง ๆ ในการปั้นควาย และออกแบบแป้งโดให้สวยงาม ทำงานร่วมกันในกลุ่มทุกคน ไม่มีเด็กคนไหน ที่ไม่ช่วยเพื่อนออกแบบงานเลย

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น ในการทำแบบฝึกหัดในวิชาเรียน พบพฤติกรรมที่เด็ก ๆ ช่วยกันสอนเพื่อนที่ยังทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จ และเมื่อถึงเวลาจะนอนกลางวันเด็กในห้องร่วมมือกันในการทำความสะอาดห้อง กวาดและถู โดยที่ครูไม่ต้องชี้นำ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ สุพรรณที่รัก

สัปดาห์ที่ 9 ครูใช้กิจกรรม ตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม คุณครู แจกกระดาษ ที่มีตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเป็นตราที่ยังไม่ได้ระบายสี โดยจะได้กลุ่มละ 1 ภาพ ให้เด็ก ๆ ช่วยกันออกแบบตราประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ครูนำมาให้ โดยที่เด็ก ๆ จะต้องระบายสีให้สวยงาม และอยู่ในเวลาที่กำหนดให้

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 9 เด็กในกลุ่มช่วยกันทำงานให้ออกมาดี ไม่แบ่งสัดส่วนในการทำงาน ร่วมมือกัน ใครที่งานเสร็จแล้ว ก็จะช่วยเพื่อนในกลุ่มระบายสี เพื่อให้เสร็จทันเวลา มีการแบ่งบันดินสอสีให้กับเพื่อนในกลุ่มที่ไม่ได้นำสีมาจากบ้าน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น วันนี้เด็กหญิงบิวช่วยเพื่อนเหลาดินสอสีที่กุด เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มตนเอง ระบายสีได้เสร็จทันเวลาที่ครูกำหนด

- สัปดาห์ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวของฉัน

ในสัปดาห์ที่ 10 ครูใช้กิจกรรม สร้างบ้านจากไม้ไอศกรีม ในการสอนเรื่องการมีส่วนร่วม คุณครู แจก ไม้ไอศกรีม กาว อุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ ให้เด็กๆ เพื่อออกแบบบ้านในแต่ละกลุ่มตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ๆ และให้มีความสวยงามถูกต้อง อย่างเรียบร้อย เมื่อหมดเวลาในการทำครูบอกให้เด็ก ๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ **10** วันนี้เด็ก ๆ ช่วยกันสร้างบ้านจากไม้ไอศกรีมเป็นกลุ่ม เด็ก ๆ ในกลุ่มช่วยกันออกแบบบ้านอย่างตั้งใจมี ร่วมตัดสินใจกันในกลุ่มได้อย่างดีเยี่ยม สามัคคีกัน

โดยเด็กชายเปาพูดว่า “เราว่าหลังคาบ้านต้องทำให้มันเป็นซี่ ๆ ถึงจะสวย”
เด็กชายเอ ตอบเพื่อนว่า “เอาสิเปาทำหลังคาบ้านนะ เดียวเราจะทำตัวบ้านเอง”

และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มอีกมากมาย

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำวัน เด็กอยู่ร่วมกันได้ดีมาก ทั้งอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในห้องตนเองและในสังคม กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น ในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีความตั้งใจเพิ่มมากขึ้นและมีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สรุปพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

ในสัปดาห์ที่ 1 - 2 ครูจัดกลุ่มให้เด็ก ๆ ใหม่ ตามความเหมาะสม เด็กยังไม่คุ้ยเคยกับกลุ่มที่จัดให้ใหม่ เด็ก ๆ ไม่พูดคุยกับเพื่อนในกลุ่มใหม่ที่จัดไว้ให้ เด็ก ๆ ไม่คุ้นเคยกับเพื่อนในห้องเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้อง ครูอธิบายกิจกรรมให้เด็ก ๆ ฟัง และอธิบายเกี่ยวกับกติกาในการอยู่ร่วมกันหลายครั้ง เด็กก็ยังไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งกติกาในการอยู่ร่วมกันในห้องคือ ทุก ๆ คน ต้องแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม วางแผนร่วมกัน ร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และการตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 3 - 4 เด็ก ๆ ในห้องยังไม่พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมาก แต่จะมีเด็ก ๆ ในห้องบางคนเริ่มปรับตัวกับการจัดประสบการณ์ได้บ้างแล้ว แสดงความคิดเห็น ตอบคำถามในขณะที่ครูถาม และกล้าแสดงออกมากขึ้น คุยกันในห้องเรียนน้อยลงกว่าเดิมเล็กน้อย แต่เด็ก ๆ ยังไม่ร่วมมือกันมากนัก แสดงความคิดบางอย่าง ยังไม่ตรงกับในวิชาเรียน

สัปดาห์ที่ 5 - 6 เด็กเริ่มคุ้นกับกิจกรรมมากขึ้น โดยเมื่อครูเริ่มกิจกรรมการสอนเด็กจะเริ่มรู้ด้วยตนเองว่า จะต้องปฏิบัติกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม และเพื่อน ๆ ในห้องอย่างไร มีส่วนร่วมตัดสินใจในงานต่าง ๆ เด็กจะเริ่มแยกแยะและรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีส่วนร่วม และเมื่อปฏิบัติแล้วจะส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่นอย่างได้ เด็กสามารถจำและปฏิบัติตามข้อตกลงในเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การวางแผนร่วมกัน การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และการตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่มได้ดี

สัปดาห์ที่ 7 – 8 ในการทำกิจกรรมครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนเองในกลุ่ม ไม่ทะเลาะกับเพื่อน มีความสามัคคีกัน ครูสามารถสังเกตได้จากระหว่างการทำกิจกรรมเด็กมีความตั้งใจพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม ปรึกษากันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ทำมากขึ้นทำให้เด็กทำกิจกรรมและงานได้เร็ว และถูกต้อง ขณะครูกำลังสอนเด็ก ๆ ให้ความร่วมมือและสนุกกับการทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กทำงานได้อย่างถูกต้องและเสร็จตรงเวลา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัปดาห์ที่ 9 - 10 การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีการควบคุมพฤติกรรมตนได้ การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น เด็กมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมากขึ้นโดยสามารถเลือกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องคอยสั่งหรือบอกให้ทำ ทั้งในเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การวางแผนร่วมกัน การร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และการตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม ดีขึ้นตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พฤติกรรมความพอประมาณ

- สัปดาห์ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ฤดูหนาว

สัปดาห์ที่ 1 ครูเล่านิทานมดกับจิ้งหรีด ในการสอนเรื่องความพอประมาณ ครูถามถึงการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของจิ้งหรีด ว่าจิ้งหรีดนั้นมีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุล จิ้งหรีดประมาทในการใช้ชีวิต เลยไม่มีอาหารไว้กินในช่วงฤดูหนาว โดยครู ใช้คำถามดังนี้

- เด็ก ๆ คิดว่าจิ้งหรีดใช้ชีวิตประจำวันอย่างไร จึงมีความลำบากในฤดูหนาวแบบนี้

- ถ้าเด็ก ๆ เป็นจิ้งหรีด ก่อนถึงฤดูหนาว เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร

- เด็ก ๆ ช่วยกันคิด พฤติกรรมที่ไม่ดีของจิ้งหรีด ว่าพฤติกรรมใด ไม่ควรนำมาเลียนแบบ

เด็กหญิงพลอยตอบว่า “จิ้งหรีดไม่ขยันเลยเนอะ”

ครูพูดคุยเรื่องการกินอาหารของมดในฤดูหนาว ว่าถ้าเรากินอาหารอย่างฟุ่มเฟือย อาหารที่เก็บไว้จะมีไม่มาพอในการกิน คนเราก็เช่นเดียวกัน คนเราต้องมีความสมดุล ความพอประมาณในการกินด้วย เพราะฉะนั้นจะไม่มีอาหารกิน เหมือนจิ้งหรีด ในฤดูหนาว โดยครูใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเรามีเงินน้อย เราจะกินอาหารอะไรได้บ้าง

- เด็ก ๆ คิดว่าอาหารที่เรากินอยู่ทุกวันนี้ และน้ำที่เราดื่มอยู่ทุกวันนี้ เป็นอาหารที่สิ้นเปลืองหรือไม่ เพราะอะไร

- เด็ก ๆ จะช่วยพ่อแม่ประหยัดในเรื่องการกินได้อย่างไรบ้าง

เด็กหญิงอุ้ม “หนูกินข้าวกับปลา อร่อยมากเลยค่ะครู”

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กชายเปา พูดว่า"ผมกินข้าวหมดจานครับ"

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 1 เริ่มต้นการเล่านิทานมดกับจิ้งหรีด เด็ก ๆ ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องความพอประมาณ ไม่ได้เลย บางคนตอบก็ไม่ตรงคำถาม เมื่อครูสอนเกี่ยวกับเรื่องความพอประมาณ เด็กนั้นไม่มีความตั้งใจที่จะฟัง พูดคุยกันเสียงดัง ไม่ฟังที่ครูสอน

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น พบพฤติกรรมการโอ้อวดสิ่งของ และเงินในกระเป๋า วันนี้ครูเอาขนมโดนัดมาแจก เด็ก ๆ ยังไม่เข้าใจความหมายของคำว่าพอประมาณ หยิบโดนัดมากกว่า 1 ชิ้น บางคนหยิบไปแล้วก็ทานไม่หมด ทิ้งลงถังขยะ บางคนก็หยิบใส่กระเป๋านักเรียนกลับบ้านไป

- สัปดาห์ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ กลางวันกลางคืน

สัปดาห์ที่ 2 ครูเล่านิทาน เรื่องหิ่งห้อยกับดวงดาว ให้เด็กฟังพร้อมดูภาพประกอบ ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณของมนุษย์ ในนิทานว่า ผู้คนสร้างอาคารใหญ่โต สร้างโรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร การก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เกิดจาก การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุลในด้านการใช้สิ่งของ ของมนุษย์ ที่มีอยู่แล้ว แต่ไม่รู้จักความพอดี ทั้งหมดนั้นทำให้ต้นลำพูบ้านของหิ่งห้อย และต้นไม้อื่นๆ ถูกโค่นลง เมื่อต้นลำพูลดจำนวนลง หิ่งห้อยลดลงไปด้วย หิ่งห้อยไร้บ้านจำนวนมากตายลงก่อนที่จะได้มีลูกหลานไว้สืบทอดเผ่าพันธุ์ เมื่อครูอธิบายจบ ครูถามเด็ก ๆ ถึงการการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็ก ๆ มีบ้านที่อาศัยอยู่ แล้วมีความสุขอยู่แล้ว เด็ก ๆ ต้องการมีบ้านหลังใหม่หรือไม่ เพราะอะไร ?

- เด็ก ๆ จะช่วยหิ่งห้อยอย่างไร ให้หิ่งห้อย มีบ้านอยู่ และไม่ล้มตาย ?

เด็กหญิงแตงโมได้พูดขึ้นมาว่า "ที่บ้านหนูมีบ้านหลายหลัง"

เด็กชายเปาเลยไม่ยอมแตงโม จึงเถียงไปว่า "บ้านเราใหญ่กว่าของแตงโมอีก"

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 2 เมื่อครูเล่านิทานให้ฟังและถามคำถามในนิทาน ว่าบ้านของเด็ก ๆ เป็นอย่างไร สังเกตได้จากคำตอบของเด็กว่าเด็กยังไม่มีความพอประมาณเรื่องสิ่งของ และการใช้ชีวิต

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น ในสัปดาห์นี้พบเด็กขโมยนมโรงเรียน ที่เหลือจากการแจกให้เด็ก ๆ ในห้องโดยที่หยิบนมที่เหลือไปโดยไม่แจ้งครู เมื่อครูทราบจึงได้ถามว่าเอานมไปเพราะอะไร เด็กตอบว่า “กินถุงเดียวไม่พอ หนูอยากกินอีก”

- สัปดาห์ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ข้าว

สัปดาห์ที่ 3 ครูเล่านิทาน เรื่อง ต้นข้าวหนีไป ให้เด็กฟังพร้อมดูให้ดูรูปภาพประกอบ เมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการกิน ในนิทานว่า มีคนขี้เกลียดและโลภมาก ไปเกี่ยวต้นข้าวทั้งหมดมาไว้ในบ้าน ทั้ง ๆ ตนเองคนเดียวก็รับประทานข้าวทั้งหมดไม่ไหว จึงทำให้ต้นข้าวทั้งหมดผิดหวังและเสียใจจึงบินหนีขึ้นไปบนท้องฟ้าและไม่กลับมาอีกเลย ครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็ก ๆ จะกินข้าวตอนกลางวัน เด็ก ๆ จะตักข้าวมากินเยอะแค่ไหนกันนะ

- เด็ก ๆ เคยไปกินข้าวตามห้างสรรพสินค้าหรือไม่ เด็ก ๆ ว่าทานข้าวที่มีราคาแพงนั้นมีประโยชน์อย่างไร

- เด็ก ๆ จะช่วยคุณพ่อ คุณแม่ ประหยัดเงินในส่วนของการกินได้อย่างไร

เด็กชายเปาตอบคำถามว่า “หนูเคยไปกินไก่ที่โลตัส (KFC) มันอร่อยมากกว่าไก่ที่ขายที่โรงเรียนอีกนะ”

ครูจึงถามเด็กว่า “ครูว่ามันแพงกว่านะเธอไม่สงสารพ่อกับแม่หรอค่ะ”

เด็กชายเปาตอบว่า “พ่อไม่ว่าหรอก พ่อซื้อให้กินไม่เคยว่า” เด็ก ๆ ในห้องคิดว่าของแพง ๆ จะมีรสชาติอร่อยกว่าของราคาถูกเสมอ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 3 เมื่อครูจะถามคำถาม เช่น เด็กๆ เคยไปกินข้าวตามห้างสรรพสินค้าหรือไม่ เด็ก ๆ ว่าทานข้าวที่มีราคาแพงนั้น มีประโยชน์อย่างไร สังเกตจากคำตอบของเด็ก ๆ ว่าเด็กยังไม่มีความพอประมาณ

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ ในการรับประทานอาหารกลางวัน เด็ก ๆ ที่ยังทานข้าวในจานไม่หมด ก็จะเดินไปขอข้าวเพิ่ม และทานเหลือทิ้ง

- สัปดาห์ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ โรงเรียนของเรา

ในสัปดาห์ที่ 4 ครูเล่านิทาน เรื่อง หน้าที่เด็กดี ให้เด็กฟังพร้อมให้ดูภาพประกอบเมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนของเด็กดี ของเด็กชายมานะ ว่าเด็กชายมานะ มีพฤติกรรมอย่างไร เพื่อน ๆ และคุณครู จึงรักและเอ็นดูเด็กชายมานะ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็ก ๆ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุล ไม่ใช้ใช้สิ่งของฟุ่มเฟือยเก็บออมใช เงินอย่างประหยัดเหมือนเด็กชายมานะ เด็ก ๆ จะได้ประโยชน์อย่าไร

เด็กหญิงจ๋า พูดว่า “ถ้าไม่เก็บเงิน เงินหมดตอนเย็นไม่มีเงินซื้อขนมปังกินคะ”

ครูถามถึงการปฏิบัติตนของของเด็กชายทะนง ว่าเด็กชายทะนง มีพฤติกรรมอย่างไร เพื่อนๆและคุณครู จึงเกิดความเบื่อหน่ายกับพฤติกรรมของเด็กชายทะนง โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็กๆ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุลใน ใช้ใช้สิ่งของฟุ่มเฟือยไม่เก็บออมใช้เงินฟุ่มเฟือย เหมือนเด็กชายทะนง เด็ก ๆ จะก่อให้เกิดโทษอย่างไรบ้าง

เด็กชายเปา พูดว่า “ผมเหลือเงินเอาไว้ซื้อขนมครับ”

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 4 ครูถามคำถาม ในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุล และครูถามเกี่ยวกับการเก็บออมจึงทราบว่าเด็ก ๆ ไม่เคยเหลือเงินค่าขนมกลับบ้านเลย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้น วันนี้เด็กชายบาสเอาหุ่นยนต์มาอวดเพื่อน ๆ และบอกกับเพื่อน ๆ ว่า

“แม่เราซื้อให้เป็นพันเลยนะ”

พบเด็กบางคน ที่ขอข้าวตอนทานข้าวกลางวันมาเพิ่ม แต่ก็ทานไม่หมดเหลือทิ้ง และเด็กชายโอ๊คร้องไห้เนื่องจากไม่ได้รับแจกของรางวัลของทางโรงเรียนในกิจกรรมกีฬาสี เห็นเพื่อนได้รถได้ของเล่นเพราะเพื่อนจับฉลากได้ แต่เด็กชายโอ๊คจับฉลากไม่ได้ เลยร้องไห้ แสดงว่าเด็กชายโอ๊คไม่มีความพอประมาณในเรื่องของการใช้สิ่งของ

- สัปดาห์ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ดอกไม้

ในสัปดาห์ที่ 5 เล่านิทานเรื่องดอกไม้มงกุฎน้อยของ ดอกแพสซิฟลอรา ในการสอนเรื่องความพอประมาณ ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการกิน ว่านางแม่มดวาเนสซานั้นทำไม ถึงท้องแตกตาย เพราะนางแม่มดวาเนสซา ไม่มีความพอประมาณในเรื่องของการกิน เลยส่งผลร้ายแก่นางแม่มดวาเนสซา ครูถามเด็กๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- นางแม่มดวาเนสซานั้นปฏิบัติตัวอย่างไร ถึงได้ท้องแตกตาย และเด็ก ๆ จะทำตามนางแม่มดวาเนสซาหรือไม่ เพราะอะไร

- ถ้าเด็ก ๆ จะกินข้าวตอนกลางวัน เด็ก ๆ จะตักข้าวมากินเยอะแค่ไหนกันนะ

- เด็ก ๆ จะช่วยคุณพ่อ คุณแม่ ประหยัดเงินในส่วนของการกินได้อย่างไร

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 5 วันนี้ฟังนิทานเกี่ยวกับแม่มดที่กินจนท้องแตกตายเด็ก ๆ ต่างพากันบอกว่า

“แม่มดตะกละค่ะครู เลยตาย”

แล้วครูซักถามคำถาม เช่น นางแม่มดวาเนสซานั้นปฏิบัติตัวอย่างไร ถึงได้ท้องแตกตาย และเด็ก ๆ จะทำตามนางแม่มดวาเนสซาหรือไม่ เพราะอะไร และถ้าเด็ก ๆ จะกินข้าวตอนกลางวัน เด็ก ๆ จะตักข้าวมากินเยอะแค่ไหนกันนะแล้วกลางวันนี้ เด็ก ๆ จะทานข้าวเยอะเหมือนแม่มดไหมคะ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็ก ๆ ต่างพากันบอกว่ากินแค่จานเดียวเพราะกลัวท้องแตก

ในการทำกิจวัตรประจำวัน เมื่อถึงตอนทานอาหารเด็ก ๆ ทานอาหารในถาดจนหมด แล้ววันนี้อาหารเหลือน้อยกว่าทุกครั้ง เพราะเด็ก ๆ ไม่ขอเพิ่มทำให้อาหารไม่เหลือ

- สัปดาห์ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ คมนาคม

สัปดาห์ที่ 6 ครูเล่านิทานเรื่อง การเดินทางของลูกยาง ในการสอนเรื่องความพอประมาณ เมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการใช้สิ่งของว่า ที่ลูกยางต้องเดินทางไกล เนื่องมาจาก ความไม่พอประมาณของคน คนตัดไม้ทำลายป่า เอาไม้ไปสร้างสิ่งของมากมาย ทำให้ลูกยางไม่มีป่าที่จะอาศัย โดยครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าลูกยางเดินทางไปไกล ๆ ไม่มีที่หลบฝน ไม่มีป่าให้อาศัยอยู่เลย ลูกยางนั้นจะเป็นอย่างไรกันนะ

- ถ้าป่าไม้ ถูกทำลาย จะเกิดอะไรขึ้นบ้าง

- เด็ก ๆ มีวิธีการช่วยลูกยางอย่างไรบ้าง ให้มีป่าไม้ไว้อาศัย

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ เด็ก ๆ ช่วยกันออกความคิดเกี่ยวกับความพอประมาณว่า

“จริงบ้านเราไม่ต้องตัดไม้มาเพิ่มก็ได้นะ เราสงสารลูกยาง”

และครูถามว่า “บ้านของเด็ก ๆ หลังเล็กหรือใหญ่กันคะ”

เด็ก ๆ ส่วนใหญ่จะบอกว่า บ้านหลังใหญ่ ๆ แต่ยังมีเด็กบางคนบอกว่า

“บ้านหนูแค่นี้ก็พอหนูนอนหลับได้ทุกวัน”

คำตอบของเด็กแสดงให้เห็นถึงว่าเด็กเข้าใจเรื่องความพอประมาณเพิ่มมากขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สัปดาห์ที่ 7 หน่วยการเรียนรู้ วันมาฆบูชา

สัปดาห์ที่ 7 ครูเล่านิทานคุณธรรมหมอนวิเศษ ในการสอนเรื่องความพอประมาณ เมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการใช้สิ่งของ ในนิทานนั้นอาเฉิน นั้นถึงจะมีสิ่งของหรือเงินมากมาย แต่อาเฉินยังหาความสุขไม่ได้เลย ผิดกับคนจน บางคนที่มีความพอประมาณในการใช้ชีวิต เขาก็มีความสุขได้กับสิ่งที่เขามีอยู่ ครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็กๆ มีเงินทองมากมายเหมือนอาเฉิน เด็ก ๆ จะนำเงินพวกนั้นไปทำอะไรบ้าง
- ตอนนี้เด็กๆ มีความสุขได้จากอะไรบ้าง ที่ไม่ใช่เงินทอง

และ ครูถามเด็ก ๆ ว่า “ถ้าเรามีเงินมากมายเด็ก ๆ จะเอาไปทำอะไร”

เด็กส่วนน้อยบอกว่าอยากได้ของเล่น ของใช้ เด็กในห้องส่วนใหญ่บอกว่าจะนำไปฝากธนาคาร และเอาเงินไปให้พ่อกับแม่

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำ เด็ก ๆ มาเล่าให้ฟังว่าหนูเหลือเงินค่าขนมกลับบ้านไปให้ พ่อกับแม่ ครูเลยชื่นชมเด็กที่ออมเงิน

- สัปดาห์ที่ 8 หน่วยการเรียนรู้ ควายไทย

ในสัปดาห์ที่ 8 ครูเล่านิทานเรื่อง กล่องวิเศษกับควาย ในการสอนเรื่องความพอประมาณ ภาพประกอบเมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการกิน ว่าเจ้าวันนั้นมีพฤติกรรมที่โลภมากไม่รู้จักพอ ไม่มีความพอประมาณในเรื่องของการกิน เลยส่งผลร้ายแก่เจ้าวัว ครูถามเด็กๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- เจ้าวัวนั้นปฏิบัติตัวอย่างไรถึงโดนแมลงมีพิษต่อย และเด็ก ๆ จะทำตามเจ้าวัวหรือไม่ เพราะอะไร

- ถ้าเด็ก ๆ จะกินข้าวตอนกลางวัน เด็ก ๆ จะตักข้าวมากินเยอะแค่ไหนกันนะ

- เด็ก ๆ จะช่วยคุณพ่อ คุณแม่ ประหยัดเงินในส่วนของการกินได้อย่างไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เด็กหญิงแตงโมพูดว่า “ถ้าเรากินไม่รู้จักพอเราก็จะเดือดร้อน”

“หนูไม่อยากเดือดร้อนเหมือนวัว”

ครูถามถึงการปฏิบัติตนของควาย ว่าควายนั้น มีพฤติกรรมอย่างไร จึงได้รับพรจากทูตสวรรค์ โดยใช้คำถามดังนี้

- เราควรนำพฤติกรรมของควายมาเลียนแบบอย่างไรบ้าง

- ถ้าเด็ก ๆ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุลในเรื่องการกิน กินอย่างฟุ่มเฟือย เหมือนเจ้าวัว เด็ก ๆ จะก่อให้เกิดโทษอย่างไรบ้าง

โดยเด็กหญิงอุ้มพูดว่า “ควายเป็นคนดีค่ะครู เลยมีเทวดามาหา”

ในสัปดาห์นี้เด็กสามารถบอกโทษของการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุลในเรื่องการกิน กินอย่างฟุ่มเฟือยเหมือนเจ้าวัวนั้นไม่ดี และเด็กเข้าใจเรื่องการออมการกินอาหารมากขึ้น

- สัปดาห์ที่ 9 หน่วยการเรียนรู้ สุพรรณที่รัก

ในสัปดาห์ที่ 9 ครูใช้กิจกรรม เยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ในการสอนเรื่องความพอประมาณ ครูร้องเพลง เยาวชนคนดีศรีสุพรรณ และให้เด็กๆ ร้องเพลงตามครู พร้อมกับให้ทำท่าทางประกอบเพลงเมื่อร้องเพลงจบครูพูดคุยเกี่ยวกับรายละเอียดในเพลงเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ว่า 11 ข้อที่เด็ก ๆ จะต้องปฏิบัตินั้นมีอะไรบ้าง และครูจะเน้นใน ข้อที่ 4 ประหยัดอดออม และเรื่องที่เราควรจะประหยัดอดออมและมีความพอประมาณนั้น ครูจะยกตัวเองเช่น การแต่งกายของเด็ก ๆ การกินอาหารของเด็ก และการใช้สิ่งของ ซึ่งเราสามารถประหยัดและใช้ของพวกนี้อย่างรู้คุณค่าได้ และครูก็ยกตัวอย่างและอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ จะช่วยพ่อแม่ประหยัด อดออมได้อย่างไร
- เราจะประหยัดอดออมในเรื่องใดได้บ้างนะ

เด็กหญิงจ๋าพูดว่า “เมื่อวานหนูเอาเงินใส่กระปุกไป 2 เหรียญค่ะครู

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนในการทำกิจวัตรประจำนั้นสังเกตว่าเด็ก ๆ ในห้อง ซื้อของเล่นและขนมกรุบกรอบจากสหกรณ์โรงเรียนน้อยลง โดยเมื่อครูถามถึงการซื้อของ ของเด็ก ๆ

เด็กชายน้ำพุพูดขึ้นว่า “ครูครับวันนี้ผมไม่ได้กินไอศกรีมครับผมจะเก็บเงินไว้ครับ”

คำตอบของเด็กแสดงให้เห็นว่าเด็กความพอประมาณ เข้าใจและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

- สัปดาห์ที่ 10 หน่วยการเรียนรู้ ครอบครัวของฉัน

ในสัปดาห์ที่ 10 ครูเล่านิทานเรื่องคำกลอน ครอบครัวกระต่ายหรรษา ในการสอนเรื่องความพอประมาณ เมื่อเล่านิทานจบแล้ว ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณในด้านของการกิน ในนิทานว่า ในนิทานเรื่องครอบครัวกระต่ายหรรษา ได้สอนให้เด็กๆ มีความพอประมาณในการกิน ให้แบ่งอาหารเก็บไว้ ไม่กินจนหมด จะทำให้ครอบครัวนั้น มีความสุข มีอาหารกินตลอดไป ครูถามเด็ก ๆ โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็ก ๆ จะกินข้าวตอนกลางวัน เด็ก ๆ จะตักข้าวมากินเยอะแค่ไหนกันนะ

- เด็กๆ เคยไปกินข้าวตามห้างสรรพสินค้าหรือไม่ เด็ก ๆ ว่าทานข้าวที่มีราคาแพงนั้น มีประโยชน์อย่างไร

- เด็ก ๆ จะช่วยคุณพ่อ คุณแม่ ประหยัดเงินในส่วนของการกินได้อย่างไร

เด็กหญิงพลอย พูดว่า “หนูทานข้าวหมดจานค่ะครู หนูเสียดาย”

เด็กชายพุ พูดว่า “ผมเหลือเงินไว้ฝากแม่ครับครู”

เด็กหญิงพลอย บอกว่า “กินไม่หมดก็แบ่งให้เพื่อนกินได้ค่ะครู”

จากการสังเกตพบว่า ในสัปดาห์ที่ 10 เด็ก ๆ สามารถตอบคำถามครูได้ถึงความพอประมาณในการกิน ให้แบ่งอาหารเก็บไว้ ไม่กินจนหมด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการทำกิจวัตรประจำ อบต.บางเลน นำลูกชิ้นปลามาแจกเด็ก ๆที่โรงเรียน เด็ก ๆ หยิบคนละ 1 ถ้วยด้วยความพอดี ไม่นำไปเยอะจนเหลือทิ้ง เด็ก ๆ กินหมดคนละ 1 ถ้วยก่อนจึงไปเอามาเพิ่ม ไม่ได้หยิบพร้อมกัน 2 ถ้วย น้ำแป๊บซี่ก็เช่นเดียวกัน เด็ก ๆ หยิบดื่มด้วยความพอดี จนครูห้องอื่นๆ เอ่ยปากชม

สรุปพฤติกรรมความพอประมาณ

ในสัปดาห์ที่ 1 - 2 เด็กยังไม่คุ้ยเคยกับผู้วิจัย และไม่คุ้นเคยในการทำกิจกรรม เด็ก ๆ มีพฤติกรรมที่ไม่มีความพอประมาณ การใช้สิ่งของ และการตอบคำถามของเด็ก ๆ ส่งผลให้ทราบถึงความคิดที่ไม่พอประมาณ และยังมีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างไม่สมดุลในเรื่องของ การกิน การแต่งกาย และการใช้สิ่งของครูยังต้องอธิบายเกี่ยวกับความพอประมาณให้เด็ก ๆ ฟังอย่างมาก เพราะเด็กไม่รู้เรื่องนี้เลย ถือได้ว่าเป็นความรู้ใหม่ของเด็ก ๆ ในการทานอาหารจะสังเกตได้มากที่สุด เด็ก ๆ ตักอาหารมามากเกินไปที่ตนเองจะกินหมด อาหารกลางวันเหลือทิ้งเป็นประจำ

สัปดาห์ที่ 3 - 4 เด็ก ๆ ในห้องยังไม่เข้าใจความพอประมาณ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างฟุ่มเฟือย การใช้เงินที่โรงเรียนแต่ละวัน ไม่รู้จักการออม หรือเก็บเงินเอาไว้ได้เงินมาเท่าไหร่ เด็กจะใช้ซื้อของจนหมด และเสื้อผ้าที่ใส่ในฤดูหนาว เด็ก ๆ บางคนนั้นเปลี่ยนเสื้อกันหนาวทุกวัน และพูดจาอวดเพื่อน ๆในห้อง ว่าที่บ้านมีเสื้อกันหนาวเยอะกว่าใคร

สัปดาห์ที่ 5 - 6 เด็กเริ่มคุ้นเคยมากขึ้น โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมาทางด้านความพอประมาณชัดเจนมากขึ้น รู้ด้วยตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร ถึงจะเรียกว่าเป็นเด็กที่มีความพอประมาณ เด็กจะเริ่มแยกแยะและรู้ได้ว่าพฤติกรรมใดคือพฤติกรรมที่มีความพอประมาณ เด็กสามารถจำและปฏิบัติตามข้อตกลงในเรื่องการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุลในเรื่องของ การกิน การแต่งกาย และการใช้สิ่งของได้ดีขึ้น

สัปดาห์ที่ 7 - 8 เด็ก ๆ สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับความพอประมาณได้ดีมาก และมีการปฏิบัติตนได้ดี เด็กรู้จักการออม รู้จักค่าของเงิน และไม่ฟุ่มเฟือยในการใช้สิ่งของ จากการทำกิจกรรมครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมการใช้สิ่งของในการทำกิจกรรมดีขึ้นครูสามารถสังเกตได้จากว่าระหว่างการทำกิจกรรมเด็กจะรู้จักการประหยัด กระดาษ กาว และพวกอุปกรณ์ตกแต่งต่าง ๆ เด็ก ๆ จะใช้อย่างพอประมาณ ไม่ทิ้งขว้าง และสนุกกับการทำกิจกรรม ส่งผลให้เด็กทำงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เด็กสามารถแยกแยะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำได้ด้วยตนเอง เช่น จากที่เคยใช้ของอย่างฟุ่มเฟือย ทานอาหารอย่างไม่พอประมาณ และใช้สิ่งของมากมายเปลี่ยนเป็นพฤติอกรรมที่ดีขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตามลำดับ เพราะเด็กได้ผ่านการเรียนรู้จากสัปดาห์ที่ผ่าน ๆ มาแล้วว่าความพอประมาณต้องปฏิบัติตนอย่างไร

สัปดาห์ที่ 9 - 10 การจัดกิจกรรมในช่วงนี้ เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง ครูสังเกตเห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ใช้ชีวิตประจำวันอย่างสมดุล กินข้าวไม่เหลือทิ้ง การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นเด็กมีพฤติกรรมความพอประมาณในตนเองมากขึ้นโดยสามารถเลือกปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง โดยที่ครูไม่ต้องคอยสั่งหรือบอกให้ทำ ทั้งคำพูดหรือพฤติกรรม การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุลในเรื่องของการกิน การแต่งกาย และการใช้สิ่งของดีขึ้นมาก

ข้อวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

กล่าวคือ ก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย เฉลี่ยเท่ากับ 2.377 และหลังการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย เฉลี่ยเท่ากับ 9.534 คะแนน แสดงว่ามีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ซึ่งผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ผลการดังนี้

ในการออกแบบแนวคิด PAREBA 2D นั้นผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ นำมาคิดและรวบรวมหัวข้อโดยผู้วิจัย ได้แบ่งองค์ประกอบพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้ทั้งหมด 5 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) 2. ด้านเคารพสิทธิ (Respect) 3. ด้านความพอประมาณ (Balance) 4. ด้านความหลากหลาย (Diversity) และ 5. ด้านความมีวินัย (Discipline) และในส่วนของการออกแบบกิจกรรมผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรัชญาการศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก สาระสำคัญของหลักสูตรปฐมวัย ที่เกี่ยวกับหลักการของหลักสูตร จุดหมายของหลักสูตร คุณลักษณะตามวัย โครงสร้างหลักสูตร การจัดชั้นหรือกลุ่มและสาระที่ควรรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยจึงศึกษากิจกรรมสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ที่ใช้กับเด็กปฐมวัย และนำมาปรับให้เหมาะสมโดยเป็นไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ในแต่ละแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยนำมาบูรณาการในจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย ในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยใช้กิจกรรมที่ฝึกให้เด็กนั้นทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู กิจกรรมต้องมีความสนุกสนาน น่าสนใจ และแปลกใหม่ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กร่วมมือในการทำกิจกรรม

ซึ่งถือได้ว่าเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยระดับปานกลาง ผลที่ได้นำมาจากการประเมินผลของโรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ในแต่ละปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมไม่ได้กระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย แต่หลังจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ซึ่งจะสอดแทรกความเป็นพลเมืองเข้าไปในแต่ละกิจกรรมของหน่วยการสอน ในแต่ละหน่วย โดยเด็กจะได้รับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน 5 ด้านคือ 1. ความมีวินัย (Discipline) 2. ความหลากหลาย (Diversity) 3. เคารพสิทธิ (Respect) 4. การมีส่วนร่วม (Participation) 5. ความพอประมาณ (Balance) มาเป็นกิจกรรมในการจัดประสบการณ์ เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยหลังจัดประสบการณ์ส่งเสริม ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สูงขึ้นกว่าก่อนจัดประสบการณ์

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลังจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กปฐมวัยมีคะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ นั้นแสดงว่า เด็กปฐมวัยมีความรู้ ความรู้ความเข้าใจ หรือพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เป็นเหตุเนื่องมาจากทำกิจกรรมที่ทำเน้นกระบวนการกลุ่ม การเป็นแบบอย่าง และมีการถ่ายทอดความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยผ่านนิทาน เพื่อเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับ ใน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ที่ 3.2 เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยที่เด็กต้องสามารถนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ปรกครองหรือครู ที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยอย่างถูกต้องให้แก่เด็ก ๆ เพราะสิ่งนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เราทุกคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดความสงบสุข สอดคล้องกับ ขวัญฟ้า รังสิยานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยไว้ว่าการส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยระดับโรงเรียน ในโรงเรียนครูจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี โดยการปฏิบัติดังนี้คือ ครูต้องเป็นตัวแบบที่ดีของความเป็นประชาธิปไตยให้ปรากฏแก่เด็กและบุคลากร ในโรงเรียนทั้งในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้วิถีชีวิตประชาธิปไตยโดยการปฏิบัติ เน้นให้เด็กเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา เคารพในสิทธิของผู้อื่นและเคารพต่อกฎ ระเบียบของสังคม วัฒนธรรม และประเพณี ครูต้องเน้นให้เด็กรู้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องเคารพในสิทธิของผู้อื่น ให้เกียรติคนอื่นด้วย เพราะในขณะที่เรามีสิทธิ คนอื่นก็มีเช่นกัน ดังนั้นทุกคนจึงมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่จะทาอะไรเพื่อส่วนรวมได้ ซึ่งครูสามารถปลูกฝังให้กับเด็ก ตั้งแต่การทำกิจกรรมเล็ก ๆ น้อยๆ ที่เป็นภารกิจที่เด็กต้องปฏิบัติทุกวัน อาทิ การต่อแถวเรียงลำดับรับของ การขออนุญาตครูก่อนที่จะพูด และส่งเสริมให้เด็กได้รับผิดชอบและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเล่น การทำงาน ครูต้องปลูกฝังให้เด็กมีความสามัคคี กลมเกลียวกัน โดยนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน อยู่ร่วมกัน ครูต้องให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการรวมกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของประชาธิปไตย เพราะประชาธิปไตยจะต้องอยู่รวมกัน แสดงความคิดเห็นและทำงานร่วมกันหลายๆ คน ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีความเป็นพลเมืองนั้น ครูต้องเน้นกระบวนการกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการจัดชั้นเรียน การทำกิจกรรมเมื่อมีการมอบหมายงานแล้วก็ควรให้มีผู้รับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุติมา ทัศโร (2550) กล่าวว่า การทำกิจกรรมการเรียนจะเน้นการทำงานกลุ่มโดยผู้วิจัยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ ซึ่งนักเรียนชอบการทำงานกลุ่มและให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนและในเวลาต่อมานักเรียนมีความชื่นชอบที่ใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือเพราะมีกิจกรรมที่หลากหลายโดยมีการสอดแทรกพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยที่ฝึกให้นักเรียน สามารถที่พัฒนาตนเอง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังจากการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ จะเห็นได้ว่าเมื่อนักเรียนได้พัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือสูงขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

และการส่งเสริมสุดท้ายคือการส่งเสริมให้เด็กใช้สติปัญญาในการดำเนินงานและแก้ปัญหา โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น พูดจาโต้ตอบด้วยเหตุผล ยังสอดคล้องกับ ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ (2554) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบ RASB เพื่อพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยตามองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย 3 ประการ ได้แก่ ด้านคารวะธรรม ประกอบด้วย รู้จักการรอคอย เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ด้านสามัคคีธรรม ประกอบด้วย รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ รู้จักการแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ ด้านปัญญาธรรม ประกอบด้วย คิดแก้ไขปัญหาได้ คิดวางแผนได้ ความมีเหตุผล รูปแบบการเรียนการสอนนี้ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ วิเคราะห์ตัวแบบแยกแยะข้อดี ข้อเสียซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับตนเองถึงผลกระทบของการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่นและส่วนรวม ยังสอดคล้องกับทฤษฎีของ Vygotsky (1995) ที่กล่าวว่าการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการทางสติปัญญาและทัศนคติว่าเกิดขึ้นเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดได้โดยลำพัง เมื่อได้รับการช่วยเหลือ แนะนำจากผู้ใหญ่หรือเกิดจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่าเด็กจะสามารถ แก้ปัญหานั้นได้และเกิดการเรียนรู้ ให้การช่วยเหลือและแนะนำการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของเด็ก (Assisted Learning) สอดคล้องกับปรัชญาของ John Dewey (1959) ที่ว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้ดี จากการกระทำ (Learning by doing) และเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ตรง

ในการประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ได้นำการเล่านิทานเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมในโดยสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bandura (1977) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของคนเราส่วนมากจะเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ โดยตัวแบบอาจจะเป็นการ์ตูน นิทาน หรือจากคำบอกเล่า และนักเรียนมีความสนุกสนานไม่เบื่อหน่าย ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้มีผลต่อพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยถือเป็นเรื่องสำคัญที่เด็ก ๆ จะต้องรู้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวสำหรับเด็กที่จะต้องปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน ในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนั้น เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้ลงมือกระทำกิจกรรมกับเพื่อนโดยใช้สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เด็กจะได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1969) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 - 7 ปี จะอยู่ในขั้น (Preoperational stage) เป็นขั้นที่เด็กจะเรียนรู้จากการกระทำโดยอาศัย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จับต้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้ที่เป็นรูปธรรมซึ่งเด็กในวัยนี้ยังไม่พัฒนาถึงขั้นเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม ดังนั้นการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย โดยใช้สื่อต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เด็กสังเกต สัมผัสได้เด็กได้เรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า ถือได้ว่าการนำเรื่องความเป็นพลเมืองมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กจึงเป็นเรื่องที่มีความเหมาะสมยุคสมัยที่ประเทศของไทยกำลังจะเข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียน นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในด้านสังคม ส่งผลให้เด็กอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผลการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยจากที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D จะเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมที่เสดงถึงความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสูงขึ้นตามลำดับ สามารถดูได้จากพฤติกรรมดังนี้ 1. พฤติกรรมความมีวินัย คือเคราพกติกาเวลาที่ครูสอนหนังสือ ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนและไม่ส่งเสียงดัง ตรงต่อเวลาเมื่อเวลาเข้าแถวเคารพธงชาติ ส่งงานตามเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบในงานที่ครูได้มอบหมาย 2. พฤติกรรมความหลากหลาย คือเข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องฐานะ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องศาสนา เด็ก ๆ สามารถเล่นร่วมกับเพื่อนที่มีความแตกต่างกันได้ด้วยความเต็มใจ 3. พฤติกรรมเคารพสิทธิ คือรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม 4. พฤติกรรมแสดงความคิดเห็น คือวางแผนร่วมตัดสินใจ ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม เด็ก ๆ อยู่ร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้ปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ในกลุ่ม เพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จได้ด้วยดี 5. พฤติกรรมความพอประมาณคือการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกายการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์ ให้มุ่งเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถออกมาให้มากที่สุด ให้เด็กฝึกคิด ฝึกการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครู มีส่วนร่วมกับเพื่อน ๆ ในห้อง และคนในสังคม ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากครูผู้สอนสามารถแสดงความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยที่เป็นแบบอย่างให้กับเด็กปฐมวัย ตลอดจนอำนวยการเรียนการสอนด้วยการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การคัดเลือกกิจกรรมและสื่อวัสดุที่เหมาะสมนำมาใช้พัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสในการวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและการตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติได้ ซึ่งการใช้คำถามจะเป็นการฝึกให้เด็ก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการกระทำที่ส่งผลต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและขยายกว้างออกไปก็จะช่วยให้เด็กมีความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้ ในส่วนของคำถามที่ครูจะถามเด็ก ต้องเป็นคำถามที่ดี เป็นคำถามปลายเปิด ที่สามารถให้เด็ก แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองนั้น ต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอยู่ร่วมกันในสังคม มีกฎระเบียบและมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ตึงเครียด สามารถให้เด็กแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยเด็กจะพึ่งพาการเสริมแรงภายนอกน้อยลง แรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น มาจากแรงเสริมชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่คำ ชม จนถึงการได้รับรางวัลเป็นสิ่งของ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มาจากบุคคลและลักษณะของเหตุการณ์ และทำให้เด็กมีสติปัญญา มีเหตุผลเพิ่มมากขึ้น มองว่าผลประโยชน์ส่วนตนที่จะได้รับนั้นเกิดจากการกระทำที่คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่นและส่วนร่วม ทำให้เด็กมีความเคารพต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเพิ่มมากขึ้น มีความปรารถนาที่ทำสิ่งต่าง ๆเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมเพิ่มมากขึ้น เกิดความร่วมมือร่วมใจนำไปสู่ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิง จำนวน 16 คน อายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D จำนวน 30 แผน

2. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 ข้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 ตัวบ่งชี้

4. แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย โดยบันทึกทั้งหมด 10 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 หาค่าเฉลี่ย (μ)

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์ และหลังการจัดประสบการณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเรียบเรียงเชิงพรรณนา

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.62 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.34 และมีคะแนนต่ำสุด 3 สูงสุด 8 ส่วนคะแนนความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หลังได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.87 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.06 และมีคะแนนต่ำสุด 14 สูงสุด 15 กล่าวคือเด็กปฐมวัยมีความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในตามแนวคิด PAREBA 2D

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.11 และมีคะแนนต่ำสุด 1.32 คะแนนสูงสุด 3.32 ส่วนคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หลังได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.53 ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.08 และมีคะแนนต่ำสุด 8.66 สูงสุด 10 คะแนน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการบันทึกพฤติกรรมเด็กระหว่างการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สามารถสรุปได้ว่าเด็กมีพฤติกรรมความเป็นพลเมือง 5 เรื่อง คือ 1. ความมีวินัย 2. ความหลากหลาย 3. เคารพสิทธิ 4.มีส่วนร่วม และ 5. ความพอประมาณ เพิ่มมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ด้วยตัวของตนเอง ถือได้ว่าการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สามารถส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยให้เด็ก เมื่อเด็กสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง อีกทั้งเข้าใจปัญหาความแตกแยกของคนในปัจจุบัน และเพื่อให้ทันยุคประชาคมอาเซียนเด็ก ๆ ต้องอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้ เด็กๆ ต้องแสดงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหากับสังคม และคนรอบข้าง สิ่งที่ผู้วิจัยสามารถสังเกตได้ว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองในตามแนวคิด PAREBA 2D เป็นพฤติกรรมที่ถาวร โดยเมื่อเด็กรู้แล้วว่าพฤติกรรมใดปฏิบัติแล้วก่อให้เกิดปัญหากับเพื่อนในกลุ่ม หรือเพื่อนในห้องเรียน และครูผู้สอน เด็กก็จะไม่ปฏิบัติอีก เนื่องจากการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D นั้นจะสอดแทรกความเป็นพลเมืองเข้าไปในแต่ละกิจกรรมของหน่วยการสอน ในแต่ละหน่วย โดยเด็กจะได้รับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองใน 5 ด้านคือ 1. ความมีวินัย 2. ความหลากหลาย 3. เคารพสิทธิ 4. มีส่วนร่วม และ 5. ความพอประมาณ เมื่อครบ 1 หน่วยการเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D เด็กจะได้รับการส่งเสริมความเป็นพลเมือง ครบทั้ง 5 ด้าน เพื่อนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการพิสูจน์และค้นหาความจริงว่าพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยนั้นสามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกแยกเด็ก ๆ ทะเลาะเบาะแว้งกัน ในห้อง ได้จริงหรือไม่ ผ่านการทดลองปฏิบัติจริงเพื่อพิสูจน์ความจริง พร้อมทั้งสรุปผลที่ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้วยตัวเด็กเองต่อไป ซึ่งจากการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ตลอด 12 สัปดาห์ที่ผ่านมาเด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ทั้ง 5 เรื่องเพิ่มมากขึ้น โดยเด็กสามารถแสดงพฤติกรรม และทำความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้และสามารถนำไปใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ โดยมีพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนในเรื่องของใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ทั้ง 5 ด้านได้ โดยผลการบันทึกพฤติกรรม สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กได้จากตัวอย่างพฤติกรรมดังต่อไปนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความมีวินัย เช่น เมื่อเด็กได้ยินเสียงเพลงประจำโรงเรียน เด็ก ๆ ทุกคนต่างพากันออกมาเข้าแถวเคารพธงชาติ มีความตรงต่อเวลาดีมาก ส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด และมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมาย เด็ก ๆ ส่งการบ้านครบทุกคน เด็ก ๆ เคารพกติกาข้อตกลงของกลุ่ม ว่าจะไม่คุยกันเสียงดัง ไม่วิ่งเล่นในห้อง และไม่ส่งเสียงดังเวลาที่ครูสอนหนังสือ เด็กบางคนยังสามารถเตือนเพื่อนให้มีวินัยได้

ความหลากหลาย เช่น สัปดาห์แรก ๆ เด็ก ๆ ยังไม่เล่นรวมกลุ่มกัน แต่หลังการทดลอง เด็ก ๆ ช่วยเหลือกันได้ดี มีการแบ่งบันสิ่งของ และทานอาหารร่วมกับเพื่อน ๆ มุสลิมได้แล้วโดยไม่ต้องชี้นำ ยอมรับและอยู่ร่วมกัน ในความแตกต่างในเรื่อง เพศ ฐานะ และศาสนา ได้อย่างดี โดยเด็ก ๆ สามารถพูดคุยกันกับเพื่อนในห้องเพิ่มมากขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้น และเห็นอกเห็นใจเพื่อน ที่มีความหลากหลายที่ต่างจากตน

เคารพสิทธิ เช่น การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น เด็ก ๆ สามารถทำได้ดี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันในห้องเรียน ไม่พูดคำหยาบ ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายทางวาจา และในการแสดงพฤติกรรมเด็ก ๆ ยอมรับในผลงานของเพื่อนๆ ในห้อง เด็กๆ สามารถชื่นชมผลงานของเพื่อนได้ ไม่ต่อยและตีกันเหมือนตอนแรก ๆ เด็ก ๆ เริ่มใช้เหตุผลมากขึ้น เพราะเด็กๆ เข้าใจเรื่องการเคารพสิทธิของผู้อื่น

การมีส่วนร่วม เช่น การแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม เด็ก ๆ วางแผนการทำงานในกลุ่มเพื่อนที่จะให้งานประสบความสำเร็จ และ ทุก ๆ คนในกลุ่มช่วยกันทำงาน คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อกลุ่ม มากกว่าตนเอง เด็ก ๆ ในกลุ่มร่วมตัดสินใจในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม และสุดท้าย ในการทำงานกลุ่มนั้น เด็ก ๆ จะตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่มอย่างสามัคคีกัน

ความพอประมาณ เช่น เด็ก ๆ มีพฤติกรรมการทานที่ดีขึ้น ไม่มูมมามและไม่ตักข้าวมาเยอะเกินไป เด็ก ๆ ทานอย่างพอดี เด็ก ๆ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน อย่างสมดุลในเรื่องของ การกิน การแต่งกายสังเกตได้จากเมื่อเข้าฤดูหนาว เด็ก ๆ แต่งกายได้เหมาะสม และการใช้สิ่งของเด็ก ๆ ไม่ซื้อของเล่นที่ฟุ่มเฟือย รู้จักการออมเงินไว้ใช้ และรู้จักการประหยัด

สรุปได้ว่าการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สามารถปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในตัวเด็กให้เกิดขึ้นได้ ทำให้เด็กสามารถนำพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป และอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

จากผลการวิจัยนี้พบว่า คะแนนพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยหลังการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. จากการศึกษาผลของการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยสูงขึ้นนั้นเป็นผลมาจากแนวคิดที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ กล่าวคือ ในกระบวนการจัดประสบการณ์นั้นได้นำหลักการของการส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D มาเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทำให้เด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจ และมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ในการจัดประสบการณ์ให้สำเร็จในครั้งนี้ ควรจัดให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่ตึงเครียด มีความสนุกสนาน และให้เด็กได้ลงมือกระทำเอง มีสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่มีความพร้อม จัดประสบการณ์ให้เด็กได้พูดคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ครูเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ แสดงความคิดเห็นในห้องเรียน ควรจะต้องให้เด็กอยู่ร่วมกันได้ลงมือกระทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม จะสามารถพัฒนาทักษะและพฤติกรรมการความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้ดี และเมื่อดำเนินตามแบบแผนจะลดอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

2. จากผลการศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D นั้น การจัดกิจกรรม ไม่ควรปฏิบัติกิจกรรมที่ใช้เวลามากและมีความยาวนานเกินไป เพราะเด็กจะเกิดความเบื่อหน่าย ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมไม่ควรเกิน 40 นาที และไม่จัดกิจกรรมที่มีความยาก และละเอียดเกินไป ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก โดยครูต้องจัดกิจกรรมให้แปลกใหม่และสนุกสนาน รูปแบบการสอนนี้ สามารถบูรณาการเข้ากับในหน่วยการเรียนการสอน ในแต่ละกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก ๆ ในแต่ละวัย เมื่อเด็ก มีความเข้าใจ และมีพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวีถีประชาธิปไตย เด็ก ๆ จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ในใช้ในชีวิตประจำวันได้ และอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ในครั้งต่อไปควรจะมีการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยที่ต่อยอดของความเป็นพลเมืองคือเกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งของพลเมือง โดยการแก้ปัญหาแบบสันติวิธี

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมือง ระหว่างเด็กชนบทกับเด็กในเมืองเพราะเด็ก 2 กลุ่มนี้มีสภาพแวดล้อมที่มีความต่างกัน

3. ควรที่จะทำการศึกษาต่อเนื่องในระยะยาวขึ้น เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เปลี่ยนไปในทิศทางใด หรือทำในรูปแบบของวิจัยและพัฒนา มีการติดตามผลและพัฒนาเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาศึกษา. 2546. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรรนิกา วุฒิพงษ์วรโชค. 2540. **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนต้นในภาคตะวันตก.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2554. **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. 2555. **เอกสารประกอบการอภิปราย ความสำคัญของพลเมืองต่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทย.** ม.ป.ท.

เกษม วัฒนชัย. ม.ป.ป. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** ม.ป.ท. (อัดสำเนา).

ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. 2557. **การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีและประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย (Thai Civic Education). 2555. **วัตถุประสงค์ร่วม** (Online). www.thaiciviceducation.org, 18 สิงหาคม 2556.

เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills). 2555. **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21** (Online). www.p21.org, 1 ตุลาคม 2556.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณะอนุกรรมการด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. 2553. **ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553 –2561.** ม.ป.ท.

โครงการเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่. 2555. **เศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข** (Online). www.เศรษฐกิจพอเพียง.net/3ห่วง2เงื่อนไข.html, 12 ตุลาคม 2556.

ชุติมา ทัศโร. 2550. **การพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุ. 2555. **การวัดความเป็นพลเมือง (Measuring Citizenship)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. 2556. **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เพรส จำกัด.

ธิติมา เมตตา. 2555. **ความสำคัญของพลเมืองดี** (Online). https://sites.google.com/site/30310great/khwam-sakhay-khxng-phlmeuxng-di, 14 ตุลาคม 2556.

นภัส ศรีเจริญประมง. 2555. **ผลของการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน ตามแนวคิดของ Johnson and Johnson ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กอนุบาล.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิติธร ปิลวาสน์. 2555. **สอนลูกเรื่องความตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness)** (Online). http://taamkru.com/th/สอนลูกเรื่องความตระหนักรู้ทางสังคม, 20 เมษายน 2557.

นันทิยา น้อยจันทร์. 2548. **การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย.** กรุงเทพมหานคร: นิตินัย.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุบผา เรืองรอง. 2555. **พัฒนาการด้านสังคมวัยอนุบาล (Kindergarten Children Social Development)** (Online). http://taamkru.com/th /พัฒนาการด้านสังคมวัยอนุบาล/#article103, 28 เมษายน 2557.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. 2555. **ความเป็นพลเมืองของนักเรียนอนุบาล** (Online). jitwiwat.blogspot.com/2012/12/blog-post_21.html, 10 ตุลาคม 2556.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. 2555. **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (CivicEducation).** ม.ป.ท.

แพรภัทร ยอดแก้ว. 2555. **คุณลักษณะพลเมืองอาเซียน.** นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ฟ้าดาว คงนคร. 2555. **พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552.** กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

วนิดา ชนินทยุทวงศ์. 2548. **คู่มือวิทยากรหลักสูตรการเสริมสร้างไอคิวและอีคิวเด็กวัยแรกเกิดถึง 5ปี.** นนทบุรี: บียอนด์ พับลิสซิ่ง.

วรากรณ์ สามโกเศศ. 2554. **การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง** (Online). www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22721&Key=news_research, 30 กันยายน 2556.

วิจารณ์ พานิช. 2555. **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร: ตถาตา พับลิเคชั่น.

วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. 2552. **คู่มือพลเมืองยุคใหม่.** กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอพี. กราฟฟิก ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศรัณยุ หมั้นทรัพย์. 2555. **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองฐานรากของการเมืองภาคพลเมืองศึกษา.** (อัดสำเนา).

ศศิธร อมรินทร์แสงเพ็ญ. 2554. **การวิเคราะห์องค์ประกอบและการพัฒนาลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุภชัย เมืองรักษ์. ม.ป.ป. “Productivityกับเศรษฐกิจพอเพียง.” **Business Result.** ม.ป.ท.

สมพร ใช้บางยาง. 2556. **พลังพลเมืองร่วมสร้างประเทศไทยให้น่าอยู่** (Online). www.thaipost.net/news/130213/69511, 4 สิงหาคม 2556.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2556. **ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและพลโลกในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. 2552. **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3.** กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สหายบล็อกและการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมของชาติ. 2554. **เรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. ม.ป.ท.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2554. **คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม.** กรุงเทพมหานคร: บริษัทออฟเซ็ทพลัสจำกัด.

สิริวรรณ ศรีพหล. 2555. **การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความเป็นพลโลก.** สรุปการดำเนินโครงการบริการวิชาการแก่สังคมของมสธ. โครงการการฝึกอบรมครูสังคมศึกษา. (อัดสำเนา).

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิทธิศักดิ์ ไววิชา. 2543. **การศึกษาพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนประถมศึกษาของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โสภณ ปิยธรรมคุณ. 2547. **การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ฤชุตา เทพยากุล**.** 2554. “การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง (Citizenship Education).” **เรียนรู้ประชาธิปไตย**. 3 (9): 11.

Amlesslie, L. 1976. “Citizenship Education and Political Socialization of Filipino School Children in Provincial Setting”.**Dissertation Abstracts International**. 58 (August 1976): 1753.

Bandura, A. 1977. **Social Learning** New Jursey : Prentice – Hall.

Broman, B. 1982. **The Early Years in Childhood Education**. Boston: Houghton Mifflin.

Erikson, E. H. 1963. **Childhood and Society**. New York: Norton.

Friedman, R.S. 1973. Participation Democracy : **A Theory of Democracy and Democratic Socialization Dissertation Abstracts International**. 34 (November 1973): 2717-A.

Hiessman. 1969. Victor H. **Politics in Everyday Life.** Oxford: Blackwell.

John, D. 1959. **Experience and Education.** New York : Macmillan Publishing Company.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Piaget, J. 1969. **The Psychology of the child Translated by Halen Weaver.** New York: Basic Book.

Vygotsky, L.S. 1995. **Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.** In M. Cole. V. John Steiner.S. Scribner and E. Suberman (Eds). The Developmental of Higher Psychological Processes. London: Haward University Press.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D แบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย และ แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

1. ผศ.ดร.ชลาธิป สมาหิโต	อาจารย์สาขาปฐมวัย ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. นายนิคม นิรมาณ	ครูชำนาญการพิเศษ สาขาสังคมศึกษา โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2
3. นางสาวนันทิยา ใจตรง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สถิติและการวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ปริญญาโท สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร 1822
ที่ ศธ 0513. 10902/ปฐว. วันที่ กรกฎาคม 2556
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลาธิป สมาหิโต

เนื่องด้วย นางสาว ธนวรรณ ผิวบัวคำ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย" ภายใต้การควบคุมการทำการวิจัยของ ดร.ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลทร ประธานกรรมการ

ในการวิจัยครั้งนี้จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภาควิชาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดีที่จะให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป
พร้อมนี้ได้แนบโครงร่างการวิจัยและเครื่องมือ 1 ชุด พร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่ นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ ด้วยและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล)
ประธานโครงการปริญญาโท
สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ที่ ศธ 0513.10902/ปฐว.

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900

กรกฎาคม 2๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายนิคม นิรมาณ

เนื่องด้วย นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย" ภายใต้การควบคุมการทำการวิจัย
ของดร.ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลทร ประธานกรรมการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภาควิชาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดีที่จะให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป พร้อมนี้ได้แนบโครงร่างการวิจัยและเครื่องมือ 1 ชุด พร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ แก่ นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

(รศ.ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล)
ประธานโครงการปริญญาโท
สาขาปฐมวัยศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900

ที่ ศธ 0513.10902/ปฐว.

กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนันทิยา ใจตรง

เนื่องด้วย นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย" ภายใต้การควบคุมการทำการวิจัย
ของ ดร.ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลทร ประธานกรรมการ

ในการวิจัยครั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภาควิชาการศึกษา พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถเป็นอย่างดีที่จะให้คำแนะนำและตรวจสอบเครื่องมือในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือดังกล่าว เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป พร้อมนี้ได้แนบโครงร่างการวิจัยและเครื่องมือ 1 ชุด พร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ แก่ นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

(รศ.ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล)
ประธานโครงการปริญญาโท
สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ใช้สถานที่เพื่อทำวิจัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน เขตจตุจักร กทม. 10900

ที่ ศธ 0513.109/ปฐว.

กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการทดลองและเก็บข้อมูลนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 2

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองประดิษฐ์

เนื่องด้วย นางสาว ธนวรรณ ผิวบัวคำ นิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย" ภายใต้การควบคุมการทำการวิจัย
ของ ดร.ปิยนันท์ หิรัณย์ชโลทร ประธานกรรมการ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการทดลองและเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2557 ถึงวันที่ 14 มีนาคม 2557 เป็นเวลา 10 สัปดาห์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ให้ความอนุเคราะห์ แก่ นิสิตด้วยจักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปัทมาวดี เล่ห์มงคล

(รศ.ดร. ปัทมาวดี เล่ห์มงคล)
ประธานโครงการปริญญาโท
สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ง

คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือการใช้แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันเกิดปัญหาต่างๆมากมายในสังคมไทย โดนเฉพาะการแบ่งแยกเป็นฝ่ายต่าง ๆ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมไทย ขาดซึ่งความเป็นพลเมือง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัย ดังนั้น แนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมือง ควรจัดให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่พร้อมต่อความเรียนรู้ โดยการปลูกฝังและส่งเสริมพฤติกรรมให้พร้อมที่จะเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านจิตใจและคุณธรรม การจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริม ทักษะด้านความเป็นพลเมืองให้กับเด็ก โดยการจัดกิจกรรมทำให้เด็กมีความมีวินัยในกลุ่ม เคารพความแตกต่าง เคารพสิทธิของผู้อื่น และร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังในทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกในการอยู่ร่วมในสังคม สร้างพื้นฐานชีวิตที่ดี โดยการส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในการทำงานกลุ่มการทำงานศิลปะร่วมกัน และการเล่นเกมเป็นกลุ่ม เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้อยู่ร่วมกับพลเมืองคนอื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เด็กเกิดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตั้งแต่ปฐมวัย สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนเป็นบุคลากรที่ดีมีคุณภาพของครอบครัว สังคม และประเทศชาติต่อไป

จุดมุ่งหมายในการสอน

การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยใน 5 เรื่อง ได้แก่ ด้านความมีวินัย ด้านความหลากหลาย ด้านเคารพสิทธิ ด้านมีส่วนร่วม และด้านความพอประมาณ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เนื้อหา

การใช้แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2D ทั้ง 30 แผนโดยแต่ละแผนจะสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ในระดับชั้น อนุบาล 2 ในแผนการจัดประสบการณ์ จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้

หลักการจัดกิจกรรม

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ตามแนวคิด PAREBA 2Dโดยจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ของโรงเรียนตามหลักสูตรชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

สถานที่ทำการทดลอง

โรงเรียนวัดทองประดิษฐ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

บทบาทของเด็ก

1. เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงในการปฏิบัติตามกิจกรรม
2. เด็กสะท้อนความคิดเห็นและตอบคำถามร่วมกัน
3. เด็กนำเสนอแลกเปลี่ยนความรู้กันกับเพื่อนในกลุ่ม

บทบาทของครู

1. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
2. กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง
3. ร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับเด็กเสมือนครูเป็นเด็กคนหนึ่ง
4. อำนวยความสะดวกในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
5. เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมและทำการประเมินพฤติกรรมของเด็ก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การประเมินผล

สังเกตและบันทึกพฤติกรรมหลังการสอน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
ตามแนวคิด PAREBA 2D

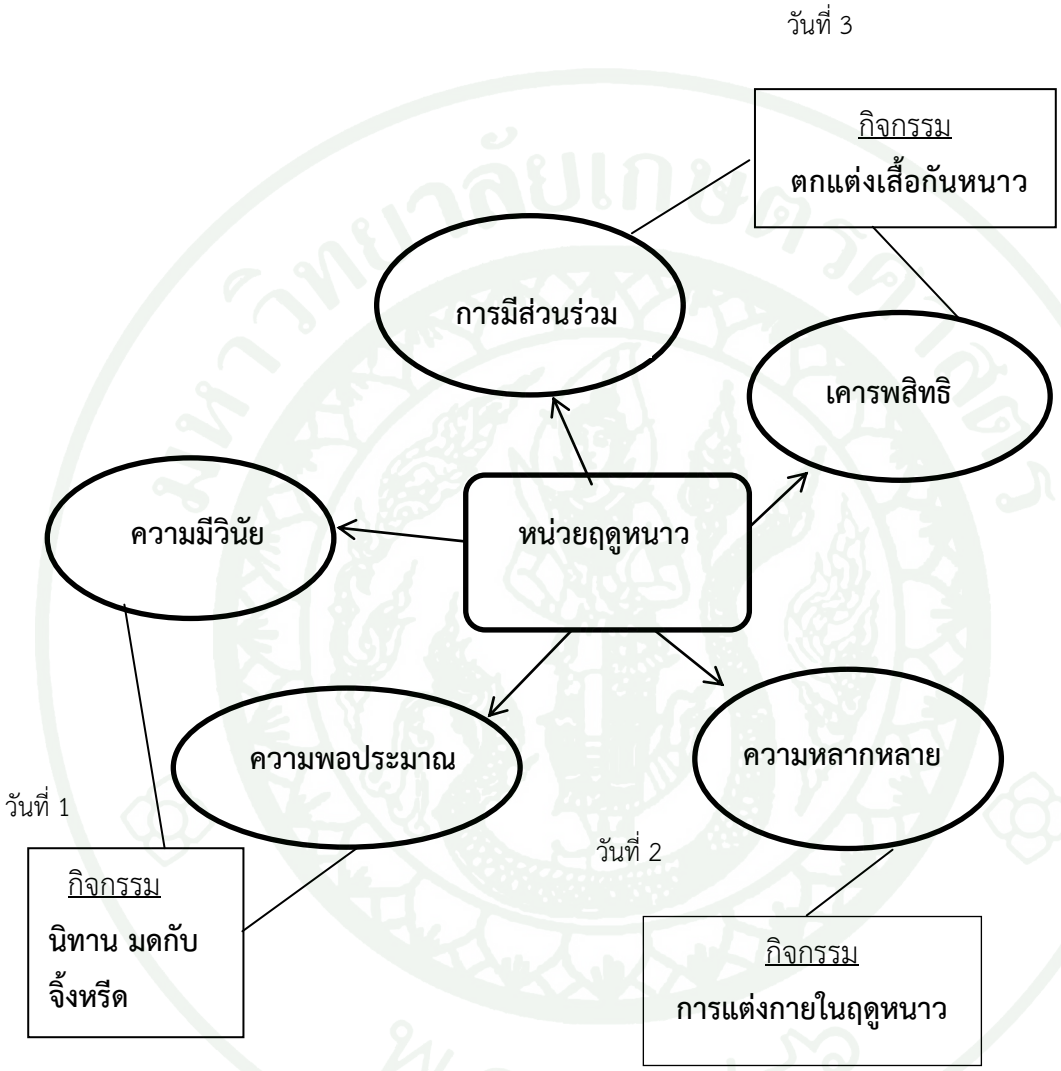

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D

หน่วย ฤดูหนาว

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลา ประมาณวันละ 40 นาที

กิจกรรม นิทาน มดกับจิ้งหรีด ช่วงกิจกรรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่1</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กเกิดความมีวินัยในตนเอง ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. เด็กมีความพอประมาณ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุล

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ ช่วงเดือนนี้เข้าสู่ฤดูหนาวแล้ว ฤดูหนาวมีอากาศที่เย็นจัด ยากต่อการดำรงชีวิต มดเป็นสิ่งมีชีวิตตัวเล็กๆ ที่ขยันขันแข็งจึงมีอาหารเก็บไว้กินในฤดูหนาว เพราะฤดูหนาวนั้น เราต้องเก็บอาหารไว้กิน เด็กๆเกิดความมีวินัยในการฟังนิทานและนิทานได้สอนเกี่ยวกับความพอประมาณในการใช้ชีวิต

ประสบการณ์สำคัญ - การฟังเรื่องราว นิทาน

- การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- การอธิบายความรู้สึกด้วยคำพูด

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน
2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. นิทานเรื่องมดกับจิ้งหรีด
2. รูปภาพในนิทานเรื่อง มดกับจิ้งหรีด
3. เพลงหน้าหนาว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ขั้นนำ

1. จัดกลุ่มให้เด็กนั่งเป็นวงกลม
2. ครูร้องเพลง หน้าหนาว พร้อมกับให้เด็กๆ ร้องเพลงตามครู พร้อมกับให้ทำท่าทางประกอบเพลง

ขั้นลงมือทำ

1. ครูเล่านิทานเรื่องมดกับจิ้งหรีดให้เด็กฟังพร้อมดูภาพประกอบ ครูพูดคุยถึง มดมีวินัยอย่างไรบ้างในช่วงก่อนจะเข้าฤดูหนาว โดยครู ใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ คิดว่าความมีวินัยของมด มีอะไรบ้าง มดจึงได้มีอาหารกินในฤดูหนาว
- ถ้าเด็กๆ เป็นมด ก่อนถึงฤดูหนาวๆ เด็กๆ จะปฏิบัติตัวอย่างไร
- เด็ก ๆจะเอาความมีวินัยของมดมาเลียนแบบได้อย่างไร

ครูถามถึงการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของจิ้งหรีด ว่าจิ้งหรีดนั้นมีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุล จิ้งหรีดประหมาดในการใช้ชีวิต เลยไม่มีอาหารไว้กินในช่วงฤดูหนาว โดยครู ใช้คำถามดังนี้

- เด็กๆ คิดว่าจิ้งหรีดใช้ชีวิตประจำวันอย่างไร จึงมีความลำบากในฤดูหนาวแบบนี้
- ถ้าเด็ก ๆ เป็นจิ้งหรีด ก่อนถึงฤดูหนาวๆ เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร
- เด็ก ๆ ช่วยกันคิด พฤติกรรมที่ไม่ดีของจิ้งหรีด ว่าพฤติกรรมใด ไม่ควรนำมาเลียนแบบ

2. ครูพูดคุยเรื่องการกินอาหารของมดในฤดูหนาว ว่าถ้าเรากินอาหารอย่างฟุ่มเฟือย อาหารที่เก็บไว้จะมีไม่มาพอในการกิน คนเราก็เช่นเดียวกัน คนเราต้องมีความสมดุล ความพอประมาณในการกินด้วย เพราะฉะนั้นจะไม่มีอาหารกิน เหมือนจิ้งหรีด ในฤดูหนาว โดยครู ใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเรามีเงินน้อย เราจะกินอาหารอะไรใดบ้าง
- เด็กๆ คิดว่าอาหารที่เรากินอยู่ทุกวันนี้ เป็นอาหารที่สิ้นเปลืองหรือไม่ เพราะอะไร
- เด็กๆ จะช่วยพ่อแม่ประหยัดในเรื่องการกินได้อย่างไรบ้าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. เมื่อเล่าจบครูพูดคุยกับเด็กว่าทำมดจึงมีอาหารกินในฤดูหนาว เพราะเหตุใดพร้อมทั้งสรุปว่าความมีวินัย ของมดจะได้รับประโยชน์อย่างไร แล้วสรุปโทษของการใช้ชีวิตแบบจิ้งหรีด

ขั้นสรุป

1.ครู และเพื่อนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากนิทานเรื่องมดและจิ้งหรีดและให้เด็กๆ ลุกขึ้นมา เต้นและร้องเพลง หน้าหนาวอีกครั้ง เพื่อความสนุกสนาน

2. ให้เด็กๆ บอกวิธีการดูแลตัวเองในช่วงหน้าหนาวมาคนละ1ข้อ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

1. นิทานเรื่องมดกับจิ้งหรีด

เช้าตรู่ในวันต้นฤดูหนาว ซึ่งเต็มไปด้วยน้ำแข็งหรือหิมะที่ปกคลุม อยู่ทั่วไป มันเป็นสภาพที่ดูเหมือนว่าจะไม่มีพวกแมลงสิ่งที่มีชีวิตอะไร หลงเหลืออยู่ แต่ในที่ลึกลงไปสู่พื้นดินด้านล่างนั้นได้มีโรงงาน ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นเมืองของพวกมด ที่ยังคงจะปฏิบัติงานกันอยู่อย่างขยันขันแข็ง บนถนนเล็กๆ สายยาว...พวกมดเดินไป-มากันให้ขวักไขว่เพื่อลำเลียงเมล็ดข้าวโพดและ อาหารต่าง ๆ ที่พวกมันได้เก็บสะสมเอาไว้ในหน้าร้อนที่หาอาหารได้ง่าย และตอนนี้อาหารเหล่านั้น กำลังถูกลำเลียงออกมาเพื่อใช้ในฤดูที่แห้งแล้ง และมีระยะอันยาวนานหาอาหารได้แสนยากอย่างในตอนนี้นั่นเอง วันหนึ่งในขณะที่พวกมดกำลังปฏิบัติงานของมันอยู่ที่ในรัง จิ้งหรีดตัวหนึ่งอดอาหารเจียนตายเดินช้า ๆ มาที่ รังของพวกมัน จิ้งหรีดใช้ชีวิตเลยผ่านหน้าร้อนมาได้ ก็จริงแต่ตอนนี้อากาศได้เริ่มหนาวมากขึ้นเรื่อย ๆ นั่นเอง มันทั้งหนาวและหิวโหย จิ้งหรีดเดินตัวสั่นเทา เข้าไปพูดขออาหารจากมดเพื่อที่มันจะได้มีชีวิตให้ยาวนานอยู่ต่อไปอีกสักหน่อย พวกมดยังคงปฏิบัติงานของมันไปเรื่อย ๆ ไม่ยอมหยุด แต่มีมดตัวหนึ่งยื่นหน้าออกมา แล้วถามมันอย่างไม่ค่อยจะเป็นมิตรเท่าที่ควรว่า **“ตอนหน้าร้อนเจ้าปฏิบัติอะไรอยู่ จึงไม่หาอาหารสำรองเตรียมไว้"** จิ้งหรีดตอบอย่างสะเทือนใจมากว่า” **ข้าดื่ม, กินและร้องเพลงเล่นอยู่ตลอดหน้าร้อน ไม่ได้อยู่เปล่า ๆ เลย และข้าก็คิดไม่ถึงเลยจริง ๆ ว่าตอนนี้มันจะแย่แบบนี้ในฤดูหนาว"**มดได้ฟังก็หัวเราะแล้วพูดว่า**"ก็เมื่อเจ้าร้องเพลงในหน้าร้อน เจ้าก็ควรเต้นรำในหน้าหนาว"** ว่าแล้วมันได้ส่งเมล็ดข้าวโพดให้ก่อนที่จะปิดประตูรังของมันเสีย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. รูปภาพในนิทานเรื่อง มดกับจิ้งหรีด

พวกมดลำเลียงอาหารไปเก็บไว้ในฤดูหนาวแต่พวกจิ้งหรีดร้องเพลงอย่างสนุกสนาน

ในฤดูร้อนมีอาหารมากมายพวกมดชวนจิ้งหรีดที่ร้องเพลงเก็บไว้กินในฤดูหนาว

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อถึงฤดูหนาวอากาศหนาวเย็นไม่มีอาหารพวกจิ้งหรีดมีความอดยาก

.

จิ้งหรีดที่หิวโหยจึงไปขออาหารจากพวกมดที่เก็บสะสมอาหารไว้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3. รูปมดที่ปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

เพลงหนาว

หนาว ๆ ๆ พอถึงหน้าหนาว แหมมันหนาวจนสั่น
หนาวโน่น หนาวนี่ หนาวนั่น
หนาวจนสั่นไม่รู้จะทำอย่างไร
เอาอย่างงี้ ๆ ๆ พอหนาวอีกทีต้องแข็งแรงว่องไว
ตื่นเช้าจงออกกำลังกาย
แล้วทำงานไปจะหายหนาวเอย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D

หน่วย ฤดูหนาว

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลาประมาณวันละ 40 นาที

กิจกรรม การแต่งกายในฤดูหนาว ช่วงกิจกกรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่2</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กเข้าใจความหลากหลาย ความแตกต่างของเพื่อนๆ ในห้อง

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ ฤดูหนาวในเมืองไทยนั้น มีค่อนข้างสั้น ดังนั้นคนส่วนมากจึงชอบฤดูหนาว เพราะทำให้อากาศเย็นสบาย ควรสวมเสื้อกันหนาว และสวมเสื้อผ้าที่ให้ความอบอุ่นแก่เรา เมื่อจบกิจกรรมเด็กๆ เข้าใจความหลากหลายเรื่องการแต่งกาย

ประสบการณ์สำคัญ - การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- อยู่ร่วมกันในสังคมและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การแก้ปัญหา
- การเล่น/อยู่ร่วมกับผู้อื่น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน
2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. รูปภาพ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายต่างๆ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ขั้นนำ

1. จัดกลุ่มให้เด็กนั่งเป็นวงกลม

2. ก่อนจัดกิจกรรมครูพูดคุยถึงฤดูหนาว ว่าฤดูหนาวมีอากาศเย็นสบาย ในหน้าหนาวควรใส่เสื้อผ้าหรือแต่งกายอย่างไรให้เหมาะสมกับฤดูหนาว เด็กๆ ควรแต่งกายอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- หน้าหนาวแล้ว อากาศเย็นจัง เด็กๆค่ะ แต่งตัวอย่างไรให้ร่างกายอบอุ่น
- ในหน้าหนาว เราควรใส่เสื้อผ้าที่หรูหรามาโรงเรียนไหมค่ะ

3. ครูอธิบายถึงกติกาในการเล่นเกมวันนี้ โดยครูจะให้อาสาสมัครออกมา 2 คน ผู้หญิง1 คน และผู้ชาย 1 คน ให้นักเรียนในห้องช่วยกัน หยิบเสื้อผ้ามาแต่งตัวให้นักเรียนทั้ง 2 คนให้ถูกต้องและเหมาะสม

ขั้นลงมือทำ

1. ครู ให้เด็กๆ ออกมาหน้าห้อง 2 คน ผู้หญิง1 คน และผู้ชาย 1 คน โดย ให้เด็กมีความสมัครใจในการออกมาเล่นเกมหน้าห้อง

2. ให้เด็กๆ แต่ละคน ออกมาช่วยกันหยิบเสื้อผ้า เสื้อกันหนาวต่างๆ แต่งให้กับเพื่อนผู้หญิงและเพื่อนผู้ชาย อย่างสนุกสนาน

3. ครูนำรูปฤดูกาลต่างๆ อย่างเช่นรูปหิมะตกหนา รูปฝนตก รูปฤดูร้อน และรูปของอากาศต่างๆ มาให้เด็กๆ ช่วยกันคิดว่า อากาศแบบในรูปจะต้องแต่งตัวอย่างไร และให้เด็กๆ ช่วยกันแต่งตัวตามฤดูกาลให้ถูกต้อง

ขั้นสรุป

1.ครู และเพื่อนช่วยกันสรุปว่าหน้าหนาวควรแต่งกายที่ทำให้ร่างกายอบอุ่น เช่น กางเกงขายาว เสื้อกันหนาว และอื่นๆ และดูการแต่งกายให้แต่ละเพศว่า ถูกต้องหรือไม่

2. ให้เด็กๆ ช่วยกันแสดงความคิดเห็น ว่าเพื่อนแต่งกายแบบนี้ เหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D

หน่วย ฤดูหนาว

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลาประมาณวันละ 40 นาที

กิจกรรม ตกแต่งเสื้อกันหนาว ช่วงกิจกกรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่ 3</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กมีส่วนร่วม ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม วางแผนร่วมกันตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

2. เด็กเคารพสิทธิของผู้อื่น ในการทำกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียน

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ ฤดูหนาวในเมืองไทยนั้น มีอากาศเย็น ควรสวมเสื้อกันหนาว และสวมเสื้อผ้าที่ให้ความอบอุ่นแก่เรา ในการทำกิจกรรม เด็กๆจะมีส่วนร่วมในการลงมือทำและเคารพสิทธิของผู้อื่น

ประสบการณ์สำคัญ - ความสามารถในการใช้ใช้กล้ามเนื้อ
- ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อมือและตา
- การชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่น
- การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- อยู่ร่วมกันในสังคมและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การเล่น/อยู่ร่วมกับผู้อื่น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน

2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

3. สังเกตจากชิ้นงานของเด็ก และพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองระหว่างการทำชิ้นงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. กาว
2. กรรไกร
3. กระดาษสีต่างๆ
4. อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ
5. กระดาษร้อยปอนด์ที่ครูวาดรูปเสื้อกันหนาวไว้

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ขั้นนำ

1. จัดให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน

2. ครูพูดคุยถึงฤดูหนาว ว่าฤดูหนาวมีอากาศเย็นสบาย เด็กๆ ควรแต่งกายอย่างไร โดยใช้คำถามดังนี้

- อากาศเย็นแล้วนะ เด็กๆ จะแต่งกายอย่างไรให้เหมาะสม
- เรามีวิธีอย่างไร ที่จะช่วยอบอุ่นร่างกาย ไม่ให้ร่างกายหนาวสั่น

ขั้นลงมือทำ

1. ครูแจก กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ ให้เด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม
2. คุณครู นำกระดาษร้อยปอนด์ที่ครูวาดรูปเสื้อกันหนาวไว้มาให้เด็กๆ กลุ่มละ 1 แผ่น
3. ครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า

- ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มนะคะ ช่วยกันออกแบบเสื้อกันหนาว โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูนำมาให้ ทั้งกระดาษสี เชือก ไม้ไอครีม ดอกไม้ตกแต่ง และอุปกรณ์ตกแต่งอื่นๆ ให้เด็กๆ ช่วยกันออกแบบให้สวยงาม แปะลงในกระดาษที่ร้อยปอนด์ ครูอยากให้ช่วยกันออกแบบเสื้อผ้า ให้สวยงามและถูกต้องตามอากาศเย็นๆ ของฤดูหนาว

4. ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ช่วยกันตกแต่ง เสื้อกันหนาวในฤดูหนาว ให้สวยงาม โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมาให้

5. เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็กๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

ขั้นสรุป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานโดยครู และเพื่อนช่วยกัน ติชม ผลงานของเด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้

- เด็กๆ ว่าเสื้อกันหนาวของของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่ อย่างไร
- เด็กๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานกลุ่มเพื่อนๆ

2. ครูสรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรม และให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันนำผลงานมาแสดงในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
ตามรูปแบบ PRABA 2D

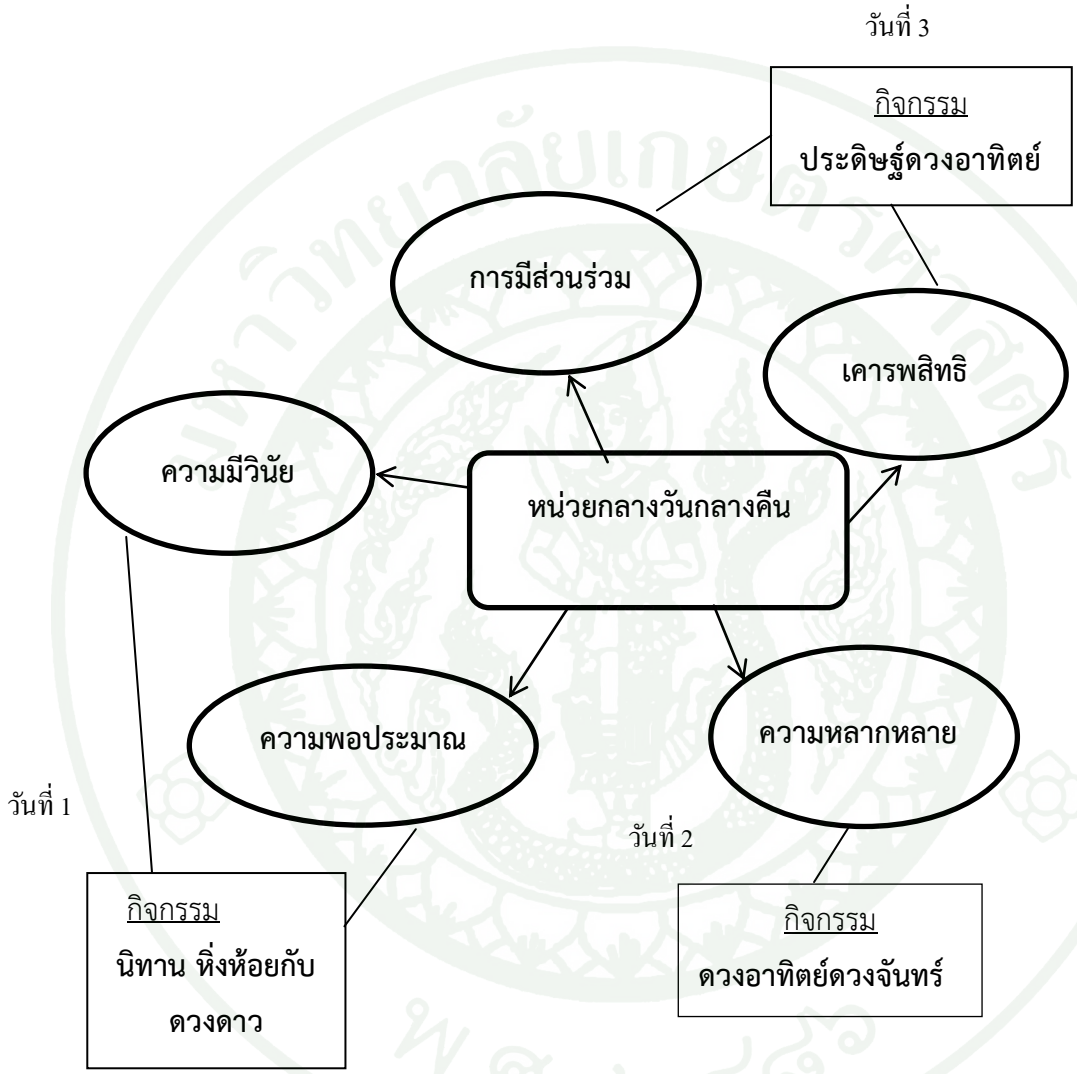

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D

หน่วย กลางวัน กลางคืน

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลา ประมาณวันละ 40 นาที

กิจกรรม นิทาน หิ่งห้อยกับดวงดาว ช่วงกิจกรรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่ 1</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กเกิดความมีวินัยในตนเอง ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. เด็กมีความพอประมาณ มีการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุล

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ หิ่งห้อยออกหากินในช่วงเวลากลางคืน หิ่งห้อยอาศัยอยู่ที่ต้นลำพูน และต้นไม้ต่างๆ หิ่งห้อยเป็นสัตว์ที่มีแสงสว่างที่ก้นของมัน แสงของมันมีเสน่ห์ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้ และมันก็รับไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กๆเกิดความมีวินัยในการฟังนิทานและนิทานได้สอนเกี่ยวกับความพอประมาณในการใช้ชีวิต

ประสบการณ์สำคัญ - การฟังเรื่องราว นิทาน
- การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- การอธิบายความรู้สึกด้วยคำพูด

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน
2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. นิทาน เรื่องหิ่งห้อยกับดวงดาว
2. รูปภาพในนิทาน เรื่องหิ่งห้อยกับดวงดาว
3. เพลง ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ขั้นนำ

1. จัดกลุ่มให้เด็กนั่งเป็นวงกลม

2. ครูร้อง เพลง ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ พร้อมกับให้เด็กๆ ร้องเพลงตามครู พร้อมกับให้ทำท่าทางประกอบเพลง

ขั้นลงมือทำ

1. ครูพูดคุยถึงความมีวินัยในการปฏิบัติตน ในช่วงเวลากลางวันและกลางคืน โดยครูใช้ คำถามดังนี้

- เด็กๆ เมื่อเราตื่นนอนในตอนเช้าแล้ว เด็ก ๆ ควรทำอย่างไร?
- เมื่อเด็กๆ มาโรงเรียนในตอนเช้า เมื่อถึงเวลาเคารพธงชาติแล้ว เด็กๆ ควรทำอย่างไร?
- เมื่อเรา ทานข้างกลางวันเรียบร้อยแล้ว เด็กๆ ควรทำอย่างไร?
- เมื่อถึงเวลากลางคืน เด็กๆ จะปฏิบัติตัวอย่างไร ก่อนเข้านอน?

2. ครูเล่านิทาน เรื่องหิ่งห้อยกับดวงดาว ให้เด็กฟังพร้อมดูภาพประกอบ ครูถามถึงการปฏิบัติตนในด้านของความพอประมาณของมนุษย์ ในนิทานว่า ผู้คนสร้างอาคารใหญ่โต สร้างโรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร การก่อสร้างสิ่งต่างๆ เกิดจาก การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างไม่สมดุลในด้านการใช้สิ่งของ ของมนุษย์ ที่มีอยู่แล้ว แต่ไม่รู้จักความพอดี ทั้งหมดนั้นทำให้ต้นลำพูบ้านของหิ่งห้อย และต้นไม้อื่นๆ ถูกโค่นลง เมื่อต้นลำพูลดจำนวนลง หิ่งห้อยลดลงไปด้วย หิ่งห้อยไร้บ้านจำนวนมากตายลงก่อนที่จะได้มีลูกหลานไว้สืบทอดเผ่าพันธุ์ เมื่อครูอธิบายจบ ครูถามเด็กๆ ถึงการการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน โดยใช้คำถามดังนี้

- ถ้าเด็กๆ มีบ้านที่อาศัยอยู่ แล้วมีความสุขอยู่แล้ว เด็กๆ ต้องการมีบ้านหลังใหม่หรือไม่ เพราะอะไร?
- เด็กๆ จะช่วยหิ่งห้อยอย่างไร ให้หิ่งห้อย มีบ้านอยู่ และไม่ล้มตาย?

3. เมื่อเล่าจบครูพูดคุยกับเด็กถึงที่อยู่อาศัยของหิ่งห้อย และเวลาออกหากินของหิ่งห้อย ว่าหิ่งห้อยออกหากินในเวลากลางคืน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นสรุป

1. ครู และเพื่อนช่วยกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากนิทานเรื่องหิ่งห้อยและดวงดาวและให้เด็กๆ ลุกขึ้นมา เต้นและร้องเพลง กลางวันกลางคืนอีกครั้ง เพื่อความสนุกสนาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รูปหิ่งห้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิทาน เรื่องหิ่งห้อยกับดวงดาว

ไกลออกไป ในที่ที่แสงไฟสว่างไสวของเมืองใหญ่ยังไม่รุกล้ำความมืดของราตรีกาล ท่ามกลางความมืดมิดมีกลุ่มแสงเล็กๆ สว่างวับกะพริบหายอยู่วาบวาบ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่ยังไม่เข้าสู่ห้วงนิทราต่างจ้องมองแสงนี้ด้วยความเพลิดเพลินและหลงไหล...แสงสว่างแม้เพียงเล็กน้อยเมื่ออยู่ท่ามกลางความมืดช่างมีเสน่ห์เย้ายวนใจ ราวกับดาวบนฟ้าพร้อมใจกันลงมาให้ผู้คนบนดินได้เชยชมผู้คนออกมาชี้ชวนกันดูแสงงาม ใช่แล้ว, แสงแห่งหิ่งห้อย มนต์เสน่ห์แห่งธรรมชาติยามค่ำคืน

บรรดาหิ่งห้อยหาได้รู้ไม่ว่า แสงของมันมีเสน่ห์ มันรู้เพียงว่านั่นเป็นสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้ แลมันก็รับไว้ใช้ในชีวิตประจำวันเท่านั้นเอง แล้วหิ่งห้อยก็ได้รับรู้ถึงความงามของตนในคืนหนึ่ง เมื่อดาวดวงหนึ่งบนฟากฟ้า...ดาวซึ่งไม่มีใครรู้จักเอ่ยทัก

“สวยจัง ฉันเฝ้ามองโลกอยู่นาน...โลกที่กว้างใหญ่ มีแสงสว่างมากมาย แต่ฉันว่าแสงของเธอสวยกว่าแสงใดๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น” หิ่งห้อยมองหาที่มาของเสียง “ฉันอยู่ข้างบน...บนท้องฟ้านี่”
หิ่งห้อยมองหา บนท้องฟ้ามีดวงดาวมากมาย มันไม่รู้จริงๆ ว่าดาวดวงไหนกันที่เอ่ยชมซะจนมันเขิน
“คุณดวงดาว โปรดระบุตำแหน่งด้วยว่าคุณอยู่ที่ไหน”

“ลองมองหาดาวดวงเล็ก ที่ไม่ได้อยู่รวมกับกลุ่มดาวใดๆ สิ ฉันเป็นดาวที่มนุษย์ยังไม่ค้นพบ เลยยังไม่มีชื่อ” ดวงดาวตอบ

“นั่นคุณใช่มั้ย?” หิ่งห้อยหันไปที่ดาวดวงหนึ่ง ดาวดวงเล็กๆ ซึ่งมีแสงสว่างวิบกะพริบวาบ คล้ายกับตัวมัน

“ใช่ๆ, แต่เห็นฉันเล็กๆ อย่างนี้จริงๆ ฉันตัวใหญ่มากนะ เพียงแต่ฉันอยู่ไกลเธอจึงมองเห็นว่าฉันเล็ก แต่ที่ฉันมองเห็นแสงจุดเล็กๆ อย่างเธอนี่ไม่รู้ว่าเพราะฉันสายตาดี หรือเพราะเรามีส่วนที่คล้ายกัน” ดวงดาวชวนเพื่อนใหม่คุย
“คล้ายกันยังไงเหรอ?” หิ่งห้อยนึกสงสัย แสงเล็กๆ อย่างมันจะคล้ายกับแสงดาวที่ดูยิ่งใหญ่ได้อย่างไร แค่ฟังชื่อก็รู้สึกถึงความต่างแล้ว...หิ่งห้อยกับดวงดาว

“ตรงที่ผู้คนมองเห็นเพียงว่าเราเป็นแค่แสงเล็กๆ ท่ามกลางแสงอีกมากมายมั้ง” ดวงดาวตอบ

นับแต่นั้นมาดวงดาวกับหิ่งห้อยก็เป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน ทั้งสองผลัดกันเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ได้พบเห็นให้อีกฝ่ายได้ฟังอย่างสนุกสนาน

เมื่อเร็วๆ นี้มีผู้คนมากมายย้ายมาอาศัยที่บริเวณที่ฉันอยู่ เขาสร้างอาคารใหญ่โต ผู้คนเรียกสิ่งนั้นว่าโรงงานอุตสาหกรรม เขาสร้างบ้านเรียงรายและเรียกสิ่งนั้นว่าหมู่บ้านจัดสรร เขาสร้างสนามโล่งๆ กว้างๆ ปลูกหญ้าเตี้ยๆ แล้วเรียกสิ่งนั้นว่าสนามกอล์ฟ การก่อสร้างสิ่งต่างๆ ทั้งหมดนั้นทำให้ต้นลำพูบ้านของฉัน และต้นไม้อื่นๆ ถูกโค่นลง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อต้นลำพูลดจำนวนลง หิ่งห้อยอย่างฉันลดลงไปด้วย หิ่งห้อยไร้บ้านจำนวนมากตายลงก่อนที่จะได้มีลูกหลานไว้สืบทอดเผ่าพันธุ์ พวกเราที่เหลืออยู่ก็ต้องอยู่อย่างอดอยาก บางตัวก็ไม่แข็งแรงเพราะบินไปอาศัยในต้นไม้อาบยาพิษ บางตัวทนความหิวไม่ไหวทั้งที่รู้ว่าสิ่งที่กินปนเปื้อนด้วยยาฆ่าแมลงก็ยังฝืนกิน

แสงจากดวงดาวที่ได้รับรู้ความเดือดร้อนของเพื่อนหรี่วูบลงด้วยความเศร้าแล้วลุกโชนด้วยความโกรธ แต่เพราะมันเป็นเพียงแสงเล็กๆ แสงหนึ่งบนท้องฟ้าจึงไม่มีใครสังเกตเห็น

แม้จำนวนหิ่งห้อยจะลดน้อยลง แต่ผู้คนก็ยังคงชี้ชวนกันมาดูแสงแห่งหิ่งห้อยอยู่ ทว่าคนเหล่านั้นไม่ใช่ผู้คนเดิมๆ ที่เป็นชาวบ้าน ไม่ใช่เด็กที่ไม่อยากนอนร้องโยเยยามค่ำด้วยห่วงเล่น ไม่ใช่หนุ่มสาวที่ชี้ชวนกันดูความงามของธรรมชาติยามกลางคืน ไม่ใช่คนแก่ที่นอนไม่หลับแม้จักข่มตาเท่าใด หากแต่เป็นผู้คนที่เรียกตัวเองว่า ‘นักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ’

ผู้คนออกมาชี้ชวนกันดูแสงงาม ใช่แล้ว, แสงแห่งหิ่งห้อย มนต์เสน่ห์แห่งธรรมชาติยามค่ำคืน ที่คนเมืองใหญ่ยากจะสัมผัส ...
กาลเวลาผ่านไป บัดนี้แสงของหิ่งห้อยแทบไม่มีให้เห็น นักท่องเที่ยวผู้รักจะฉกฉวยเสพเอาความงามของธรรมชาติหมดสนุกและเบื่อหน่ายกับการเฝ้ารอค่อนคืนเพียงเพื่อจะได้เห็นแสงเล็ก ๆ
“แสงเล็กๆ ไม่ควรค่าแก่การรอคอย” พวกเขาสรุปแล้วจากไปอย่างไม่ไยดี...

ดวงดาวกวาดตามองหาหิ่งห้อย แสงจากหลอดไฟฟ้าสว่างไปทั่ว ไม่ว่าจะที่ไหนก็มีแต่แสงเทียมที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น แสงสว่างจัดจ้าแต่ไร้เสน่ห์บดบังแสงของสิ่งมีชีวิตเล็กๆ อย่างหิ่งห้อยจนหมดหรือ หรือว่าไม่มีหิ่งห้อยเหลืออยู่อีกแล้ว ...

ดวงดาวตะโกนร่ำร้องหาเพื่อน แต่ไร้เสียงตอบ มันอยากรู้ว่าเพื่อนมีความเป็นไปอย่างไรบ้าง เมื่อไม่มีเสียงตอบรับจากเพื่อน ทั้งยังมองไม่เห็นว่าเพื่อนอยู่ที่ไหน ดวงดาวจึงตัดสินใจออกเดินทางตามหาหิ่งห้อย มันระเบิดตัวเองออกเป็นสะเก็ดดาวนับพันนับหมื่นชิ้นและพุ่งตรงมายังโลก...

ผู้คนออกมาชี้ชวนกันดูแสงงาม ใช่แล้ว แสงแห่งดาวดวงเล็กๆ ที่หล่นจากฟากฟ้า มนต์เสน่ห์แห่งธรรมชาติยามค่ำคืนที่ไม่ได้มีให้เห็นบ่อยๆ คนเมืองใหญ่เรียกแสงนั้นว่า ‘ฝนดาวตก’

ทว่า หิ่งห้อยกลุ่มสุดท้ายของดาวโลก ซึ่งอ่อนแรงเกินกว่าจะตอบรับเสียงเรียกจากดวงดาว เรียกแสงนั้นว่า ‘น้ำตาแห่งดวงดาว’
หากคำอธิษฐานกับดาวตกเป็นจริงได้ดังตำนานที่ผู้คนเล่าขาน...สักวันหิ่งห้อยและดวงดาวคงได้พบกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพลง ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์

อาทิตย์อยู่กลางวัน ดวงจันทร์นั้นอยู่กลางคืน
ข้างแรมนั้นเดือนดับ ดวงจันทร์ลับไปที่อื่น
ตอนเช้าดวงอาทิตย์ขึ้น ฉันก็ตื่นพร้อมกัน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D

หน่วย กลางวัน กลางคืน

ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลาประมาณวันละ 40 นาที

กิจกรรม สนุกสนานกับเพลง ดวงอาทิตย์ดวงจันทร์ ช่วงกิจกรรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่ 2</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กเข้าใจความหลากหลาย ความแตกต่างของเพื่อนๆ ในเรื่องเพศ

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ เมื่อเวลากลางวัน ดวงอาทิตย์อยู่บนท้องฟ้า ให้แสงสว่างกับเรา ทำให้มองเห็นสิ่งต่างๆ ทำให้พืชเจริญเติบโต และสัตว์ต่างๆ ออกมาหากิน และเมื่อถึงเวลากลางคืน จะมีดวงจันทร์ที่สวยงามบนท้องฟ้า กับดวงดาวมากมาย เมื่อจบกิจกรรมเด็กๆ เข้าใจความหลากหลายของเพศ

ประสบการณ์สำคัญ - การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

- อยู่ร่วมกันในสังคมและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การแก้ปัญหา
- การเล่น/อยู่ร่วมกับผู้อื่น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน

2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. หมวกรูปดวงอาทิตย์ และรูปดวงจันทร์
2. รูปภาพระบายสี ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์
3. สีไม้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. เพลง ดวงอาทิตย์ และ เพลงดวงจันทร์

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

ขั้นนำ

1. ครูเล่ารายละเอียดของเวลากลางวันและกลางคืนว่า เมื่อเวลากลางวัน เราจะเจอดวงอาทิตย์อยู่บนท้องฟ้าที่ให้แสงสว่างกับเรา ทำให้มองเห็นสิ่งต่างๆ ด้วยแสงสว่างของดวงอาทิตย์ ทำให้พืชเจริญเติบโต และสัตว์ต่างๆ ออกมาหากิน และเมื่อถึงเวลากลางคืน เด็กๆ จะพบเจอกับดวงจันทร์ ซึ่งเวลากลางคืน เด็กๆ ต้องนอนหลับพักผ่อน แสงสว่างจากดวงอาทิตย์จะหายไปแต่จะมีดวงจันทร์ที่สวยงามบนท้องฟ้า กับดวงดาวมากมาย ในตอนกลางคืน

2. ครูเริ่มกิจกรรมโดย ให้เด็กผู้ชายเป็นพระอาทิตย์ และเด็กผู้หญิงเป็นดวงจันทร์ โดยที่ครู จะแจกหมวกรูปดวงอาทิตย์ให้เด็กผู้ชาย และหมวกรูปดวงจันทร์ให้กับเด็กผู้หญิง

3. เมื่อแจกหมวกครบแล้ว ครูให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม แยกตามเพศ

ขั้นลงมือทำ

1.ครูอธิบายถึงกติกาในการเล่นเกมวันนี้ โดยเมื่อครูร้องเพลงดวงอาทิตย์ ให้เด็กผู้ชายลุกขึ้นมาเต้นประกอบจังหวะเพลง และเมื่อครูร้องเพลง ดวงจันทร์ ให้เด็กผู้หญิงออกมาเต้นประกอบจังหวะเพลง

2. ครูสลับกันร้องเพลง ดวงอาทิตย์ และเพลง ดวงจันทร์ และผลัดกันลุกขึ้นมาเต้นกันอย่างสนุกสนานเด็กๆ จะเข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ และเล่นร่วมกันกับเพศตรงข้ามได้

3. เมื่อจบกิจกรรมครูแจกรูปภาพของดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ให้เด็กๆ แต่ละคน ระบายสีตามที่ตนเองชอบลงในใบงานให้เรียบร้อยสวยงาม

ขั้นสรุป

1. ครู และเพื่อนช่วยกันสรุปประโยชน์ของเวลากลางวัน และเวลากลางคืน

2. ให้เด็กๆ ช่วยกันนำผลงานของเพื่อนๆ ออกมานำแสดงไว้ที่ห้องเรียน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

เพลง ดวงอาทิตย์

(ศรีนวล รัตนสุวรรณ)

ยามเช้าตรู่ อาทิตย์ทอแสงทอง
เป็นประกายเรืองรองผ่องนภา ส่องแสงสว่างไปทั่วแหล่งหล้า
บอกว่าเวลากลางวัน

เพลง ดวงจันทร์

(คุณหญิงเบญจา แสงมลิ)

ยามค่าคืนน้าค้างหยดกระเซ็น ท้องฟ้าเป็นสีคล้าดาอับแสง
ดวงจันทร์ค่อยค่อยโผล่หมู่เมฆแซง กระจ่างแจ้งสีนวลชวนดูเอย

รูปภาพดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์

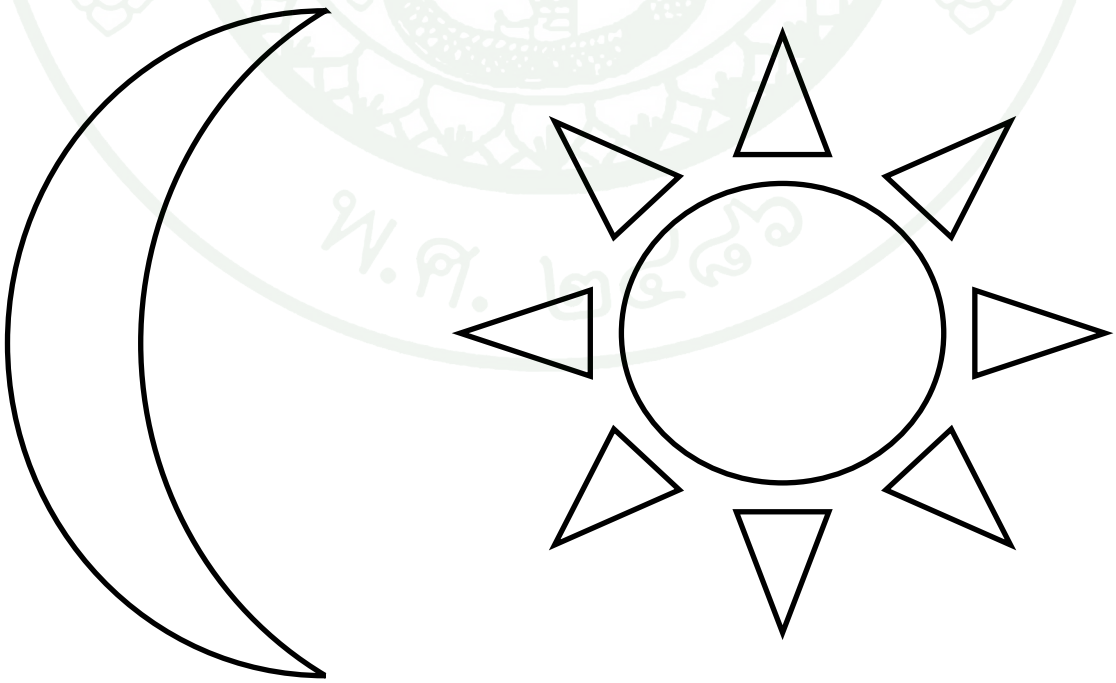

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามรูปแบบ PRABA 2D
หน่วย กลางวันกลางคืน
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ระยะเวลาประมาณวันละ 40 นาที
กิจกรรม ประดิษฐ์ดวงอาทิตย์ ช่วงกิจกรรม เสริมประสบการณ์

<u>วันที่ 3</u>

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อจบการจัดประสบการณ์ตามหน่วยนี้แล้วเด็กมีความเป็นพลเมืองมีลักษณะดังนี้

1. เด็กมีส่วนร่วม ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม วางแผนร่วมกันตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม

2. เด็กเคารพสิทธิของผู้อื่น ในการทำกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียน

สาระการเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ ดวงอาทิตย์เป็นดาวฤกษ์ที่มีลักษณ์เป็นทรงกลม มีสีส้มแดง ดวงอาทิตย์มีความร้อนมาก ในการทำกิจกรรม เด็กๆจะมีส่วนร่วมในการลงมือทำและเคารพสิทธิของผู้อื่น

ประสบการณ์สำคัญ - ความสามารถในการใช้ใช้กล้ามเนื้อ
- ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อมือและตา
- การชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่น
- การมีประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- อยู่ร่วมกันในสังคมและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
- การเล่น/อยู่ร่วมกับผู้อื่น

การประเมินผลการเรียนรู้

1. วิเคราะห์จากการจดบันทึกพฤติกรรม คำพูดของเด็กที่เกี่ยวกับพฤติกกรมด้านความเป็นพลเมือง ลงในบันทึกหลังการสอน

2. สังเกตการณ์คิด การอธิบายเหตุผลวิธีการจากคำถามต่างๆ ถึงพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรม

3. สังเกตจากชิ้นงานของเด็ก และพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองระหว่างการทำชิ้นงาน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. กาว
2. กรรไกร
3. กระดาษสีต่างๆ
4. อุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ
5. โฟมทรงกลมเพื่อนำมาจำลองเป็นดวงอาทิตย์

กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นพลเมือง

ขั้นนำ

1. จัดให้เด็กๆ นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 - 6 คน
2. ครูพูดคุยถึงลักษณะของดวงอาทิตย์ โดยใช้คำถามดังนี้
   - เด็กๆ คิดว่า ดวงอาทิตย์มีลักษณะอย่างไร
   - เด็กๆ คิดว่าดวงอาทิตย์ มีสีเป็นอย่างไร

ขั้นลงมือทำ

1. คุณครู นำรูปดวงอาทิตย์มาให้เด็กๆ ดู เพื่อให้เด็กๆ เข้าใจในลักษณะของดวงอาทิตย์ที่ถูกต้อง
2. ครูแจก โฟมทรงกลม กาว กรรไกร กระดาษสี และอุปกรณ์ตกแต่งต่างๆ ให้เด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม
3. ครูอธิบายการปฏิบัติงานในครั้งนี้ว่า ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มนะคะ ช่วยกันออกแบบดวงอาทิตย์ตามลักษณะที่เด็กๆ เข้าใจ
4. ให้เด็กๆ ในกลุ่ม ช่วยกันตกแต่ง ดวงอาทิตย์ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่ครูเตรียมมาให้
5. เมื่อหมดเวลาในการทำ ครูบอกให้เด็กๆ เก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ใช้แล้ว ทิ้งให้เป็นระเบียนเรียบร้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ขั้นสรุป

1.เมื่อเสร็จแล้ว ให้เด็กๆ แต่ละกลุ่ม ออกมานำเสนอผลงานโดยครู และเพื่อนช่วยกัน ติชมผลงานของเด็กๆ ในแต่ละกลุ่ม โดยใช้คำถาม ดังนี้- เด็กๆ ว่าการดวงอาทิตย์ของเพื่อนกลุ่มนี้ สวยงามหรือไม่

- เด็กๆ ชอบอะไรบ้าง ในผลงานกลุ่มเพื่อนๆ

2. ครูสรุปถึงประโยชน์ของกิจกรรม และให้เด็กๆ แต่ละกลุ่มช่วยกันนำผลงานมาแสดงในห้อง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก

รูปดวงอาทิตย์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก จ

คู่มือแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบชุดนี้ใช้เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2

2. ในการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ให้มีผู้ทำการวัดเด็ก 1 คน และผู้ช่วย 1 คนสำหรับช่วยสังเกตพฤติกรรมในกรณีที่เด็กในห้องเรียนมีจำนวนมาก

3. แบบวัดความรู้ความใจเข้าความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยมีทั้งหมด 5 เรื่อง เรื่องละ 3 พฤติกรรม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เรื่อง ความมีวินัย จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เคราพกติกา ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ

ตอนที่ 2 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เรื่อง ความหลากหลาย จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องฐานะ เข้าใจความแตกต่างในเรื่องศาสนา

ตอนที่ 3 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เรื่องเคารพสิทธิ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม

ตอนที่ 4 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เรื่องการมีส่วนร่วม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ แสดงความคิดเห็น วางแผนร่วมตัดสินใจ ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

ตอนที่ 5 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เรื่องความพอประมาณ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4. เกณฑ์ในการให้คะแนน

ตอนที่ 1 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เรื่องความมีวินัยในตนเอง ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยเด็กกากบาทตรงกับรูปที่ถูกต้องเพียงรูปเดียว

ตอนที่ 2 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเรื่องความหลากหลาย ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยเด็กกากบาทตรงกับรูปที่ถูกต้องเพียงรูปเดียว

ตอนที่ 3 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเรื่องเคารพสิทธิถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยเด็กกากบาทตรงกับรูปที่ถูกต้องเพียงรูปเดียว

ตอนที่ 4 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเรื่องการมีส่วนร่วม ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยเด็กกากบาทตรงกับรูปที่ถูกต้องเพียงรูปเดียว

ตอนที่ 5 เป็นการวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยเรื่องความพอประมาณถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยเด็กกากบาทตรงกับรูปที่ถูกต้องเพียงรูปเดียว

5. ผู้ดำเนินการทดสอบต้องเตรียมการก่อนการทดสอบ ดังนี้

5.1 ศึกษาคู่มือแบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองให้ครบถ้วนก่อนทำการทดสอบ

5.2 เขียนชื่อ – นามสกุล เลขที่ ชั้นในแบบทดสอบวัดความเข้าใจความเป็นพลเมืองของเด็กทุกคน

5.3 เตรียมเครื่องมือในการทดสอบให้พร้อม ดังนี้

5.3.1 แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองให้ครบตามจำนวนผู้ทดสอบ

5.3.2 ดินสอ 1 แท่ง ต่อเด็ก 1 คน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3.3 ยางลบ 1 ก้อน ต่อเด็ก 1 คน

5.4 จัดสถานที่สอบให้อยู่ในสภาพสะดวกสบาย มีแสงสว่างเพียงพอไม่มีเสียงใดๆ รบกวน เก้าอี้จัดห่างกันเหมาะสมกับการทำแบบวัดวัดวามเข้าใจการมีวินัยในตนเอง

5.5 ก่อนทำการทดสอบจัดให้ผู้รับทำการทดสอบ ดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำให้เรียบร้อย

5.6 ผู้ดำเนินการทดสอบต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการทดสอบไม่กังวล มีความมั่นใจ และให้ความร่วมมือในการทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจเรืองความเป็นพลเมือง

5.7 ผู้ดำเนินการทดสอบแนะนำการเขียนเครื่องหมายกากบาท (x) ให้เด็กเขียนอย่างชัดเจนบนกระดานดำ

6. ดำเนินการทดสอบด้วยขั้นตอนดังนี้

6.1 ดำเนินการทดสอบอย่างละ 1 ตอน

6.2 ให้ผู้รับการทดสอบเปิดทีละหน้า และทำทีละข้อ

6.3 ผู้ดำเนินการทดสอบอ่านคำสั่งข้อละ 2 ครั้ง

6.4 ผู้ดำเนินการทดสอบและผู้ช่วยสังเกตให้ผู้รับการทดสอบทำทุกคน

6.5 ให้เขียนชื่อ นามสกุล เลขที่ ชั้น ในแบบวัดความรู้ความเข้าใจการมีวินัยในตนเองของผู้รับการทดสอบทุกคนให้เรียบร้อยก่อนดำเนินการสอบทุกครั้ง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือแบบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

ก่อนการดำเนินการทดสอบ ตรวจดูบนโต๊ะของเด็กทุกคนว่ามีอุปกรณ์ในทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจการวินัยในตนเองครบถ้วนหรือไม่ เด็กแต่ละคนควรมีดินสอและยางลบ

เมื่อตรวจสอบว่าอุปกรณ์ครบถ้วนแล้ว ผู้ดำเนินการสอบเริ่มทักทายว่า “สวัสดีค่ะเด็กๆ ทุกคน วันนี้ครูมีกิจกรรมบางอย่างให้เด็กๆ ร่วมทำกับคุณครู โดยกิจกรรมของคุณครูอยู่ในเอกสารชุดนี้ในเอกสารจะมีรูปภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมเรื่องความเป็นพลเมือง เด็กๆ จะต้องทำให้ครบทุกข้อ เพื่อจะได้รู้ว่า เด็กๆ ทราบหรือไม่ว่า ภาพใดเป็นภาพพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่ควรปฏิบัติ ก่อนที่เด็กๆ จะลงมือทำจริงๆ คุณครูจะทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่างก่อน และครูจะคอยดูว่าเด็กๆทำได้หรือไม่ในการทำกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อครูอธิบายคำสั่งของแต่ละตอน หากเด็กๆไม่เข้าใจให้ยกมือถาม เพราะเมื่อลงมือปฏิบัติเด็กๆ จะไม่มีสิทธิ์ถามครูจนกว่าการทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เสร็จสิ้น

“คุณครูจะแจกเอกสารให้เด็กๆคนละ 1 ชุด เด็กๆ ต้องสัญญากับคุณครูว่าเด็กๆจะไม่เปิดเอกสารดูก่อนที่ครูจะสั่ง”

เมื่อเด็กๆ สัญญาแล้วให้คุณครูแจกเอกสารเด็กๆ คนละ 1 ชุด พร้อมกับดินสอ 1 แท่งยางลบ 1 ก้อนและกระดาษอย่างหนา 1 แผ่น “เด็กๆ จะต้องคว่ำแบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยลงบนโต๊ะก่อน จนกว่าครูจะสั่งให้เด็กๆเปิด ถึงจะเปิดได้”

“คุณครูต้องการให้เด็กๆตอบคำถามเอง อย่าแอบดูเพื่อน ฟังคำอธิบายจากครูและเลือกตอบในข้อที่เด็กๆคิดว่าถูกต้องที่สุด เมื่อเด็กๆทราบว่าข้อไหนเป็นข้อที่ถูก ให้เด็กๆกากบาท (X) ลงในภาพนั้น ครู (X) ให้ดูบนกระดาน “ครูจะให้เด็กๆ ใช้ดินสอเขียนกากบาทลงไปยังรูปตัวอย่างที่หน้าแรกและให้ครูตรวจสอบว่าเด็กทำถูกหรือไม่”

เมื่อเด็กๆ เข้าใจแล้ว ครูเริ่มอ่านคำสั่งให้เด็กๆทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจระหว่างการทำการทดสอบให้ครูสังเกตดูด้วยว่า เด็กแสดงอาการว่าเข้าใจ ครูจึงทำการอ่านคำสั่งข้อต่อไป

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ความมีวินัย

จุดประสงค์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการบอกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านความมีวินัย

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เวลาในการทำข้อสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัดความเข้าเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นข้อสอบปรนัย ประกอบด้วย 1 ภาพโจทย์ เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ตอนที่ 2 ความหลากหลาย

จุดประสงค์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการบอกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านความหลากหลาย

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เวลาในการทำข้อสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัดความเข้าเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นข้อสอบปรนัย ประกอบด้วย 1 ภาพโจทย์ เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 เคารพสิทธิ

จุดประสงค์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการบอกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้าน เคารพสิทธิ

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เวลาในการทำข้อสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นข้อสอบปรนัยประกอบด้วย 1 ภาพโจทย์ เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ตอนที่ 4 การมีส่วนร่วม

จุดประสงค์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการบอกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้าน การมีส่วนร่วม

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เวลาในการทำข้อสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัดความเข้าเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นข้อสอบปรนัย ประกอบด้วย 1 ภาพโจทย์ เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 5 ความพอประมาณ

จุดประสงค์ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจในการบอกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านความพอประมาณ

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

เวลาในการทำข้อสอบ ข้อละ 1 นาที

ลักษณะแบบวัดความเข้าเรื่องความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย เป็นข้อสอบปรนัย ประกอบด้วย 1 ภาพโจทย์ เลือกตอบ 3 ตัวเลือก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เฉลย

แบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 1 เรื่องความมีวินัย

ภาพโจทย์	ภาพคำตอบ
เมื่อคุณครูได้บอกให้เด็กๆ ว่า เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วให้เก็บให้เรียบร้อยดังนั้นเมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วควรทำอย่างไร 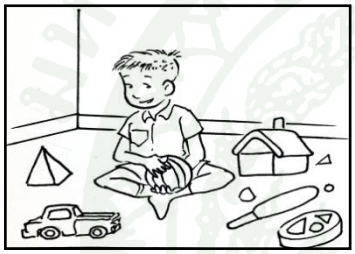	ภาพเด็กกำลังเก็บของเล่นให้เรียบร้อย
เมื่อถึงเวลาเคารพธงชาติแล้ว เด็กๆ ควรทำสิ่งใด 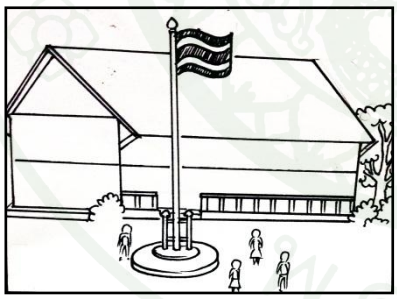	ภาพเด็กกำลังเคารพธงชาติ 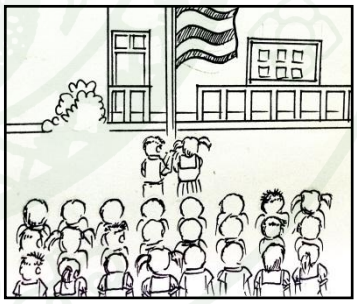
เมื่อครูมอบหมายงานให้เด็กๆ แก้โจทย์ปัญหา เด็กๆ ควรทำอย่างไร 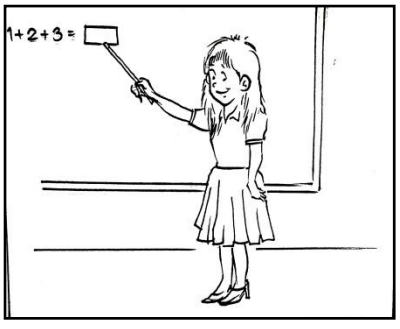	ภาพเด็กกำลังช่วยกันแก้โจทย์ปัญหา 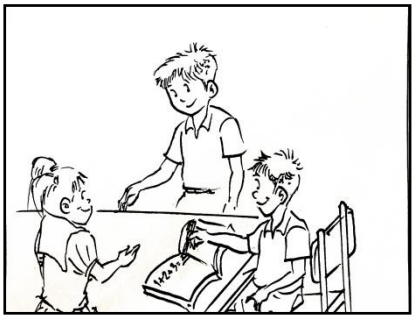

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 2 เรื่องความหลากหลาย

ภาพโจทย์	ภาพคำตอบ
เมื่อพักเที่ยง เด็กๆ ได้ออกไปเล่นกันที่สนาม เด็กๆ จะเล่นกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร 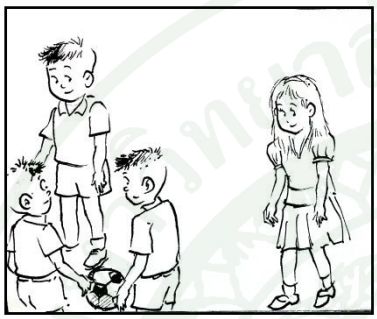	ภาพเด็กกำลังเล่นกับเพื่อนๆ ต่างเพศอย่างสนุกสนาน 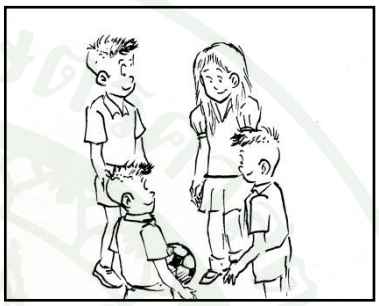
ถ้าเพื่อนเรา มีฐานะที่แต่งต่างจากเรา เด็กๆ จะทำอย่างไร 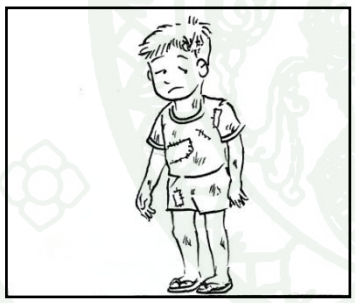	ภาพเด็กกำลังเล่นกับเพื่อนที่มีฐานะที่แตกต่างจากเรา
ถ้าเด็กๆ นั่งทานข้าวกับเพื่อนมุสลิม และไม่สามารถรับประทานหมูได้ เด็กๆ ควรทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังรับประทานข้าวกับเด็กที่ไม่สามารถรับประทานหมูได้ 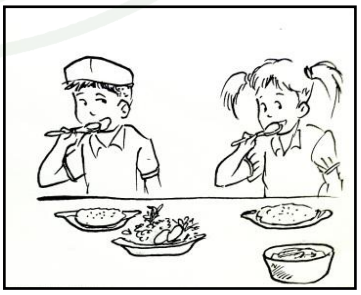

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 3 เรื่องเคารพสิทธิ

ภาพโจทย์	ภาพคำตอบ
ถ้าเพื่อนมาติชมงานของเรา เด็กๆ จะทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังแสดงความขอบคุณเพื่อนที่มาติชมผลงาน ด้วยการจับมือ
	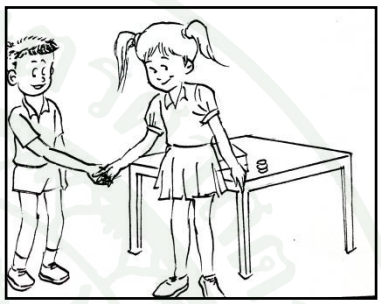
ถ้าเพื่อน ฉี่รดกางเกง เด็กๆ จะทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังเล่นกับเพื่อนที่ฉี่รดกางเกง
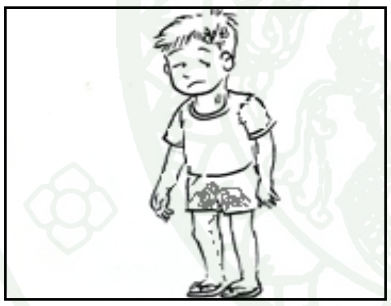	
เมื่อเพื่อนทำงานเสร็จก่อนเรา แล้วทำชิ้นงานได้สวยงาม เด็กๆ ควรทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังชื่นชมผลงานของเพื่อนที่ทำงานเสร็จก่อนเรา
	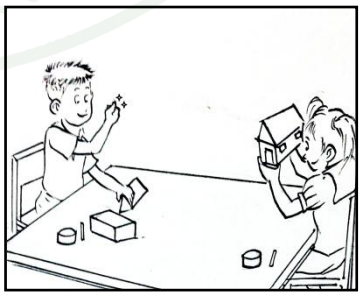

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 4 เรื่องการมีส่วนร่วม

ภาพโจทย์	ภาพคำตอบ
เมื่อครูเล่านิทานให้ฟังในห้องเรียน และคุณครูถามคำถามต่างๆ เด็กๆ ควรทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังยกมือแสดงความคิดเห็น
เมื่อคุณครู ให้เด็กๆ ช่วยกันออกแบบรถจากเศษวัสดุ เด็กๆ ควรทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลังช่วยกันออกแบบรถจากเศษวัสดุ
เมื่อคุณครู ให้เด็กๆ ช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม เด็กๆ ควรทำอย่างไร	ภาพเด็กกำลัง ช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 5 เรื่องความพอประมาณ

ภาพโจทย์	ภาพคำตอบ
เที่ยงแล้ว เด็กๆ ออกมารับประทานอาหารกับเพื่อนๆ เด็กๆ จะเลือกรับประทานอาหารอย่างไร 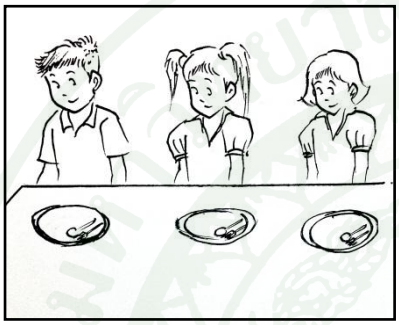	ภาพเด็กกำลังรับประทานอาหารกับเพื่อนๆ คนละ 1 จานอย่างพอประมาณ
เข้าฤดูหนาวแล้ว เด็กๆ จะเลือกเสื้อผ้าที่ใส่มาโรงเรียน อย่างไร 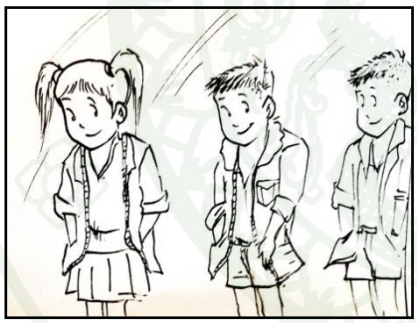	ภาพเด็กกำลังใส่เสื้อกันหนาวที่ไม่หนาเกินไปและไม่บางเกินไป
เมื่อเด็กๆ เจอของเล่นชิ้นใหม่ที่อยากได้ แต่เด็กๆ มีของเล่นชิ้นเก่าที่ยังเล่นได้อยู่ เด็กๆจะทำอย่างไร 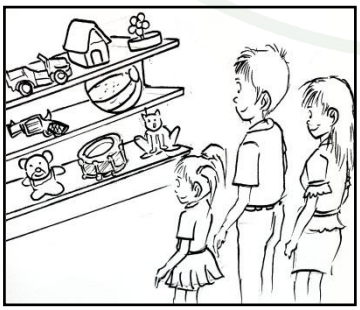	ภาพเด็กกำลังจูงมือพ่อกับแม่ออกจากร้านขายของเล่น 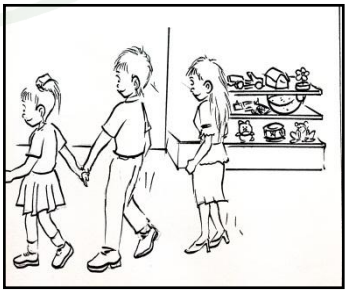

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ให้เด็ก ๆ กากบาท (×) ทับภาพตามคำสั่ง

1.หัวข้อความมีวินัย

1.1 เคารพกติกา

เมื่อคุณครูได้บอกให้เด็กๆ ว่า เมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วให้เก็บให้เรียบร้อย ดังนั้นเมื่อเล่นของเล่นเสร็จแล้วควรทำอย่างไร

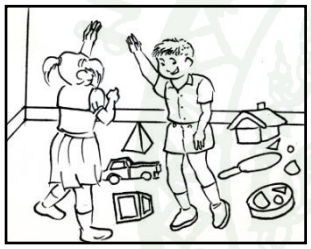

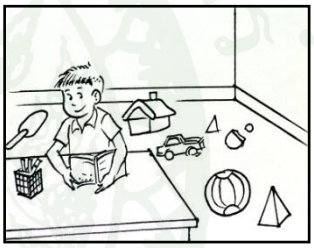

1.2 ตรงต่อเวลา

เมื่อถึงเวลาเคารพธงชาติแล้ว เด็กๆ ควรทำสิ่งใด

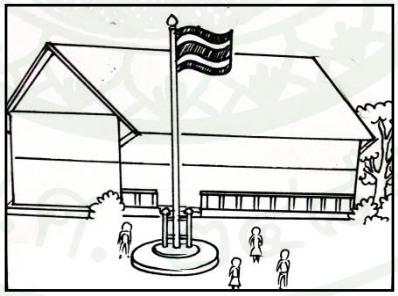

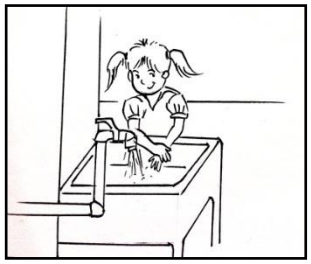

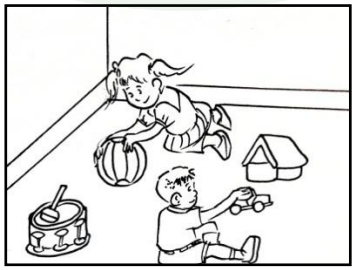

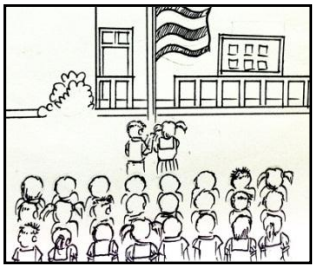

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3. มีความรับผิดชอบ

เมื่อครูมอบหมายงานให้เด็กๆ แก้โจทย์ปัญหา เด็กๆ ควรทำอย่างไร

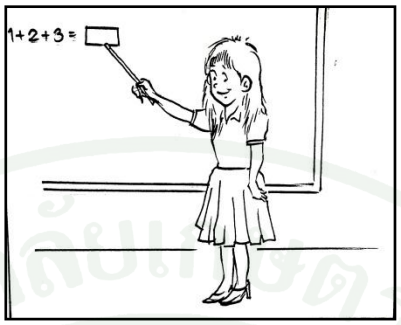

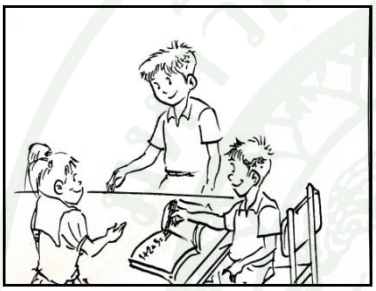

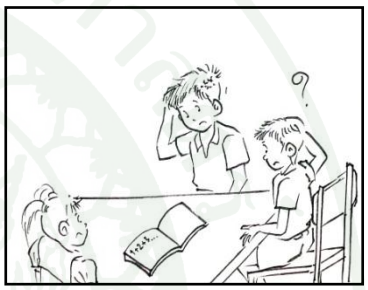

2. หัวข้อความหลากหลาย

2.1 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องเพศ

เมื่อพักเที่ยง เด็กๆ ได้ออกไปเล่นกันที่สนาม เด็กๆ จะเล่นกับเพื่อนต่างเพศอย่างไร

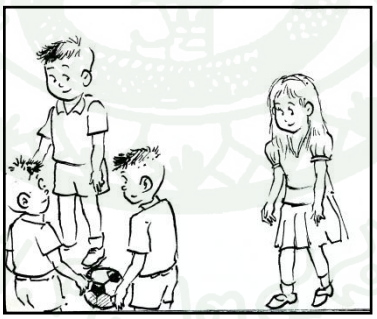

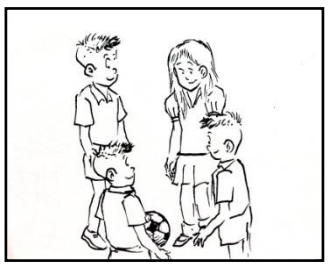

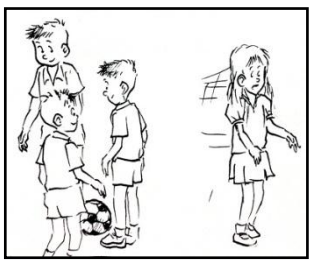

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2.2 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องฐานะ

ถ้าเพื่อนเรา มีฐานะที่แต่งต่างจากเรา เด็กๆ จะทำอย่างไร

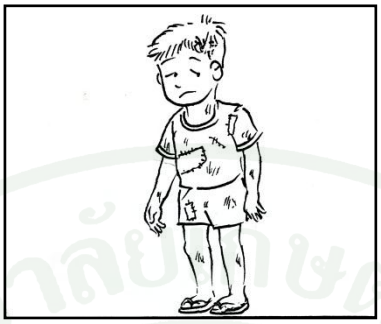

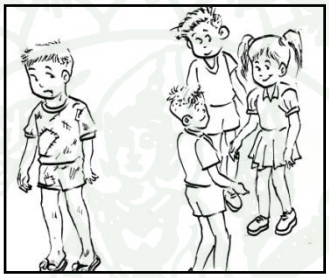

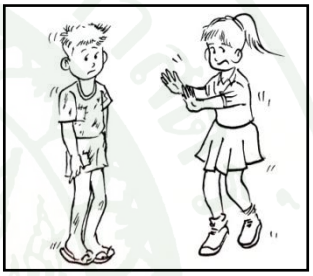

2.3 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องศาสนา

ถ้าเด็กๆ นั่งทานข้าวกับเพื่อนมุสลิม และไม่สามารถรับประทานหมูได้ เด็กๆ ควรทำอย่างไร

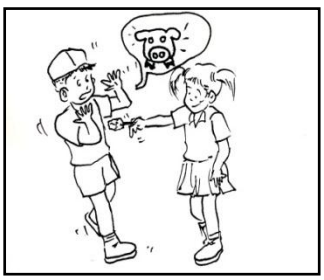

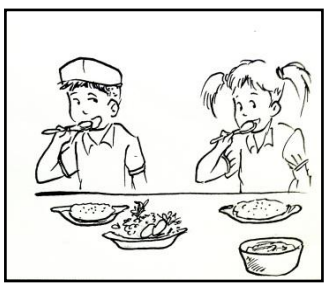

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.หัวข้อเคารพสิทธิ

3.1 รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

ถ้าเพื่อนมาติชมงานของเรา เด็กๆ จะทำอย่างไร

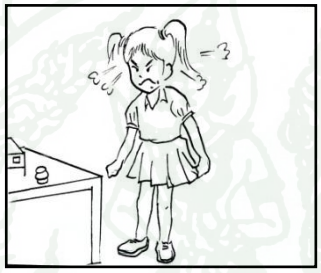

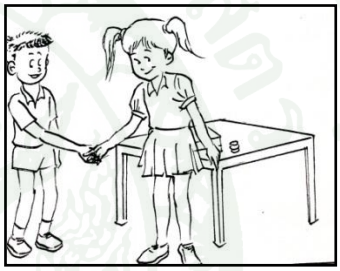

3.2 ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา

ถ้าเพื่อน ฉี่รถกางเกง เด็กๆ จะทำอย่างไร

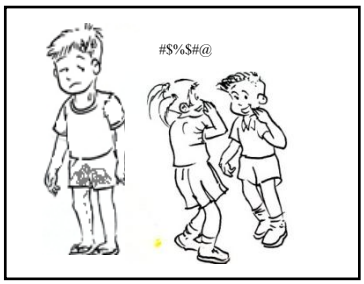

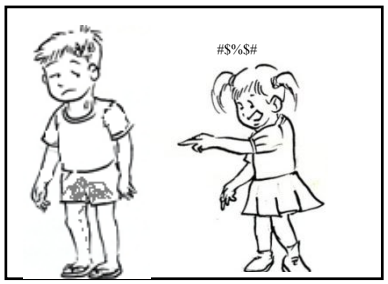

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.3 ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม

เมื่อเพื่อนทำงานเสร็จก่อนเรา แล้วทำชิ้นงานได้สวยงาม เด็กๆ ควรทำอย่างไร

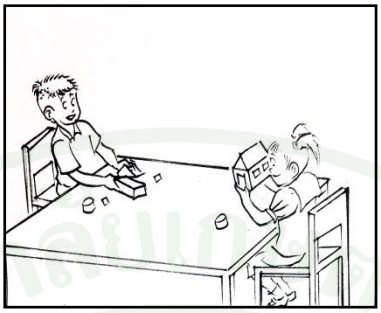

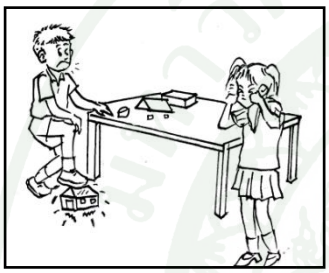

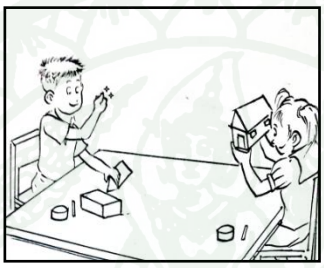

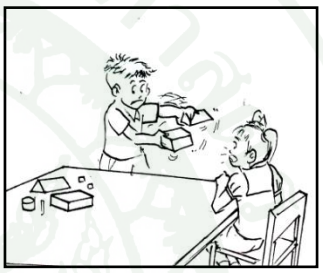

4. หัวข้อการมีส่วนร่วม

4.1แสดงความคิดเห็น

เมื่อครูเล่านิทานให้ฟังในห้องเรียน และคุณครูทำคำถามต่างๆ เด็กๆ ควรทำอย่างไร

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.2 วางแผนร่วมตัดสินใจ

เมื่อคุณครู ให้เด็กๆ ช่วยกันออกแบบรถ จากเศษวัสดุ เด็กๆ ควรทำอย่างไร

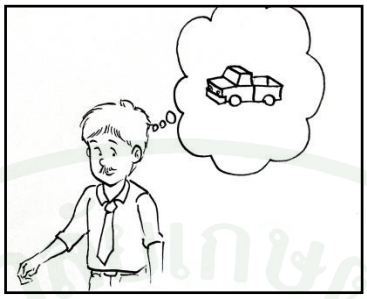

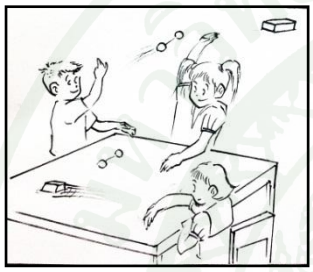

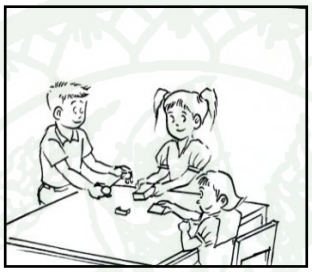

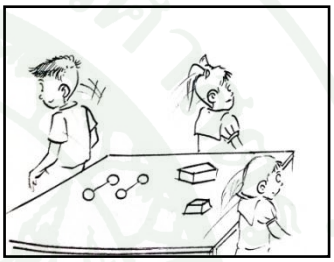

4.3 ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

เมื่อคุณครู ให้เด็กๆ ช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม เด็กๆ ควรทำอย่างไร

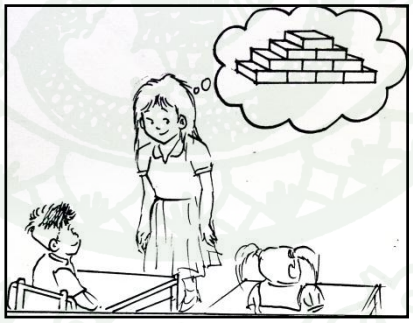

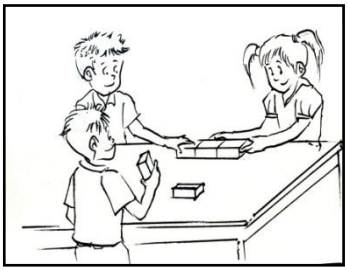

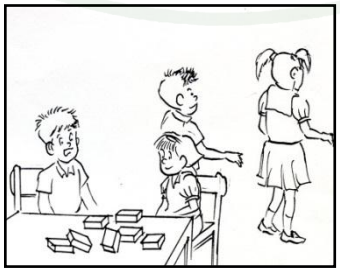

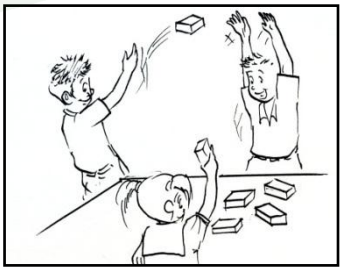

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.หัวข้อความพอประมาณ

5.1 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน

เที่ยงแล้ว เด็กๆ ออกมารับประทานอาหารกับเพื่อนๆ เด็กๆ จะเลือกรับประทานอาหารอย่างไร

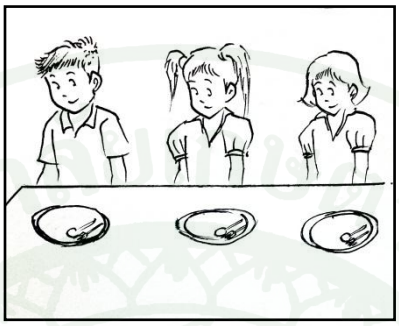

5.2 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย

เข้าฤดูหนาวแล้ว เด็กๆ จะเลือกเสื้อผ้าที่ใส่มาโรงเรียน อย่างไร

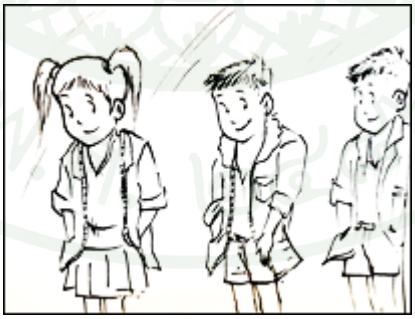

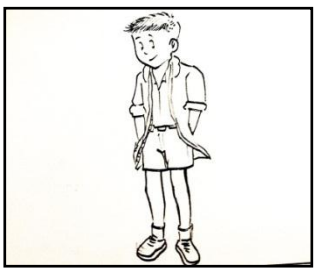

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

5.3 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ

เมื่อเด็กๆ เจอของเล่นชิ้นใหม่ที่อยากได้ แต่เด็กๆ มีของเล่นชิ้นเก่าที่ยังเล่นได้อยู่ เด็กๆจะทำอย่างไร

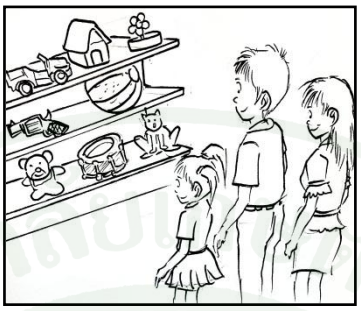

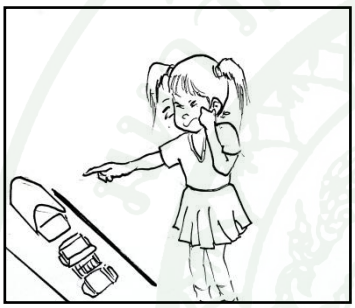

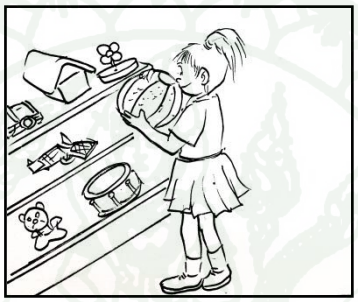

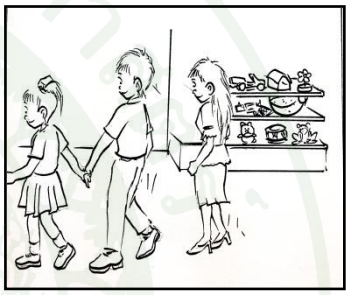

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ฉ

คู่มือแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คู่มือแบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยชุดนี้ใช้เพื่อสังเกตพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในตนเองของเด็กปฐมวัย อายุ 5 - 6 ปี

2. ในการดำเนินการประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยให้ผู้ที่ทำการประเมินสามารถมีผู้ช่วยประเมินและอำนวยความสะดวกได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ ครบถ้วนและถูกต้องตรงกับพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกให้ได้มากที่สุด

3. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยนี้ผู้ที่จะนำไปใช้ควรปฏิบัติตามขั้นตอนตามที่ผู้วิจัยได้วางแผนไว้ และควรศึกษาขั้นตอนการประเมินพฤติกรรมอย่างละเอียดก่อนทำการประเมินเพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดความบกพร่องระหว่างทำการประเมินพฤติกรรม

4. การประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยใช้การขีดเครื่องหมายถูกลงในแบบสังเกตตามรายการพฤติกรรมด้านความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ให้ตรงกับช่องระดับคะแนนพฤติกรรม 0, 1, หรือ 2

5.เกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินระดับพฤติกรรม ดังนี้

ระดับคะแนน 2 ประเมินเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้ด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ

ระดับคะแนน 1 ประเมินเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ

ระดับคะแนน 0 ประเมินเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย

6. แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมือง มีทั้งหมด 5 เรื่อง เรื่องละ 3 พฤติกรรม ดังนี้

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เรื่องที่ 1 ความมีวินัย ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยได้แก่

- เคราพกติกา
- ตรงต่อเวลา
- มีความรับผิดชอบ

เรื่องที่ 2 ความหลากหลาย ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่

- เข้าใจความแตกต่างในเรื่องเพศ
- เข้าใจความแตกต่างในเรื่องฐานะ
- เข้าใจความแตกต่างในเรื่องศาสนา

เรื่องที่ 3 เคารพสิทธิของผู้อื่น ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่

- รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
- ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา
- ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม

เรื่องที่ 4 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่

- แสดงความคิดเห็น
- การวางแผนร่วมตัดสินใจ
- การตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม

เรื่องที่ 5 ความพอประมาณ ประกอบด้วยพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ได้แก่

- การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน
- การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย
- การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านความมีวินัยในตนเอง

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ด้านความมีวินัยในตนเอง									รวม	เฉลี่ย
		เคราพกติกา			ตรงต่อเวลา			มีความรับผิดชอบ				
		0	1	2	0	1	2	0	1	2		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
รวม												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านความมีวินัยในตนเอง

เคราพกติกา	ตรงต่อเวลา	มีความรับผิดชอบ
ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคารพกติกา ระดับ 2 หมายถึง เคารพกติกาตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 เคารพกติกาด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 หมายถึง ไม่ตรงต่อเวลา ระดับ 2 หมายถึง ตรงต่อเวลาตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ตรงต่อเวลาด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 หมายถึงไม่มีความรับผิดชอบ ระดับ2หมายถึง มีความรับผิดชอบตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง มีความรับผิดชอบด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านความหลากหลาย

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ด้านความหลากหลาย									รวม	เฉลี่ย
		เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องเพศ			เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องฐานะ			เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องศาสนา				
		0	1	2	0	1	2	0	1	2		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
รวม												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความหลากหลาย

เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องเพศ	เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องฐานะ	เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องศาสนา
ระดับ 1 หมายถึง ไม่เข้าใจและไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องเพศ ระดับ 2 หมายถึงเข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องเพศ ตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง เข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องเพศ ได้ด้วยตนเอง	ระดับ 1 หมายถึงไม่เข้าใจและไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องฐานะ ระดับ 2 หมายถึงเข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องฐานะ ตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง เข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องฐานะ ได้ด้วยตนเอง	ระดับ 1 หมายถึงไม่เข้าใจและไม่ยอมรับความแตกต่างในเรื่องศาสนา ระดับ 2 หมายถึง เข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องศาสนาตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง เข้าใจและยอมรับความแตกต่างในเรื่องศาสนา ได้ด้วยตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านการเคารพสิทธิ

ที่	ชื่อ-นามสกุล	เคารพสิทธิของผู้อื่น									รวม	เฉลี่ย
		รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น			ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา			ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม				
		0	1	2	0	1	2	0	1	2		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
รวม												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านการเคารพสิทธิ

รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา	ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม
ระดับ 1 หมายถึง ไม่รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ระดับ 2 หมายถึง รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง รับฟังความคิดเห็นผู้อื่นด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1หมายถึง กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา ระดับ 2 หมายถึงไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจาตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจาได้ด้วยตนเอง	ระดับ 1 หมายถึงกระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม ระดับ 2 ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรมตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านการการมีส่วนร่วม

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ด้านการมีส่วนร่วม									รวม	เฉลี่ย
		แสดงความคิดเห็น			วางแผนร่วมตัดสินใจ			ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม				
		0	1	2	0	1	2	0	1	2		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
รวม												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านการมีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็น	การวางแผนร่วมตัดสินใจ	ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม
ระดับ 1 ไม่แสดงความคิดเห็น ระดับ 2 หมายถึง แสดงความคิดเห็นตามคำชี้นำ ของครู ระดับ 3 หมายถึง แสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง ด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 หมายถึงไม่วางแผนร่วม ตัดสินใจ ระดับ 2 หมายถึง การวางแผนร่วมตัดสินใจตามคำชี้นำ ของครู ระดับ 3 หมายถึง การวางแผนร่วมตัดสินใจด้วยตนเอง ด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 หมายถึงไม่ตั้งใจ ร่วมกันทำงานในกลุ่ม ระดับ 2 หมายถึงตั้งใจ ร่วมกันทำงานในกลุ่ม ตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม ด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย
ด้านความพอประมาณ

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ด้านความพอประมาณ									รวม	เฉลี่ย
		การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน			การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย			การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ				
		0	1	2	0	1	2	0	1	2		
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
รวม												

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกณฑ์แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ด้านความพอประมาณ

การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน	การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย	การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ
ระดับ 1 ไม่ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกินตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกินด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 ไม่ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกายตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกายด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ	ระดับ 1 ไม่ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของตามคำชี้นำของครู ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของด้วยตนเองด้วยความเต็มใจ

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ช

ดัชนีความสอดคล้อง IOC

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดัชนีความสอดคล้อง IOC
แผนการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย
ตามแนวคิด PAREBA 2D

รายการประเมิน	**คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ**			
	คนที่ 1	**คนที่ 2**	**คนที่ 3**	**IOC**
1. สอดคล้องกับเวลาในแผนการจัดประสบการณ์ฯ	+1	+1	+1	1.00
2. สอดคล้องกับองค์ประกอบที่สำคัญในแผน	+1	+1	+1	1.00
3. มีองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดประสบการณ์ครบถ้วนถูกต้องเหมาะสม				
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.2 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+ 1	1.00
3.3 ประสบการณ์สำคัญ	+1	+1	+1	1.00
3.4 การประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
3.6 กระบวนการดำเนินการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00
4. กิจกรรม				
4.1 มีการวิเคราะห์หลักสูตร	+1	+1	+1	1.00
4.2 มีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้เฉพาะแผน	+1	+1	+1	1.00
4.3 มีการบูรณาการกับกิจกรรมอื่น	+1	+1	+1	1.00
4.4 มีกิจกรรมในเด็กได้ฝึกคิดค้นจากประสบการณ์ตรงกับสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	1.00
4.5 มีกิจกรรมให้เด็กได้วิเคราะห์ข้อมูลหรือวิเคราะห์ประสบการณ์ และลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	1.00
4.6 มีกิจกรรมที่ให้เด็กได้เรียนกับกลุ่มหรือ ทำงานร่วมกับกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
4.7 มีกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กฝึกคิดและปฏิบัติ อย่างหลากหลายหรือแสดงออกอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

4.8 มีกิจกรรมที่ให้เด็กได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายหรือวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00
4.9 มีกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้เลือกชิ้นงานได้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ	+1	+1	+1	1.00
4.10 มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ประเมินตนเอง เพื่อประเมินความชื่นชมผลงานของตนเอง และผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
4.11 มีการระบุคุณลักษณะที่ต้องการส่งเสริม ด้านความเป็นพลเมืองดี				
4.11.1 ความมีวินัย	+1	+1	+1	1.00
4.11.2 ความหลากหลาย	+1	+1	+1	1.00
4.11.3 เคารพสิทธิ	+1	+1	+1	1.00
4.11.4 การมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00
4.11.5 ความพอประมาณ	+1	+1	+1	1.00
4.12 มีรายการใช้สื่อการสอน	+1	+1	+1	1.00
4.13 มีการประเมินผล	+1	+1	+1	1.00
4.14 มีการเตรียมสรุปผลการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00
4.15 มีการจัดเตรียมเอกสารเสริมความรู้ มีเครื่องมือประเมินไว้ท้ายแผน	+1	+1	+1	1.00
5. ความเหมาะสมของสื่อ				
5.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00
5.2 เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
5.3 นำไปใช้แล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00
6. ความเหมาะสมของการประเมินผล				
6.1 ประเด็นที่ประเมิน	+1	+1	+1	1.00
6.2 วิธีการประเมิน	+1	+1	+1	1.00
ดัชนีความสอดคล้อง IOC เฉลี่ย	**1.00**			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดัชนีความสอดคล้อง IOC

แบบวัดความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ประเด็นการวัดความเข้าใจความเป็นพลเมืองในวิถีประชาธิปไตย	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC
1.ด้านความมีวินัย				
1.1 การเคารพกติกา	+1	+1	+1	1.00
1.2 ด้านตรงต่อเวลา	+1	+1	+1	1.00
1.3. ด้านมีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	1.00
2. ด้านความหลากหลาย				
2.1 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องเพศ	+1	+1	+1	1.00
2.2 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องฐานะ	+1	+1	+1	1.00
2.3 เข้าใจและยอมรับความแตกต่าง ในเรื่องศาสนา	+1	+1	+1	1.00
3.ด้านเคารพสิทธิ				
3.1 รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
3.2 ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยวาจา	+1	+1	+1	1.00
3.3 ไม่กระทำให้ผู้อื่นเสียหายโดยพฤติกรรม	+1	+1	+1	1.00
4. ด้านการมีส่วนร่วม				
4.1แสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	1.00
4.2 วางแผนร่วมตัดสินใจ	+1	+1	+1	1.00
4.3 ตั้งใจร่วมกันทำงานในกลุ่ม	+1	+1	+1	1.00
5. ด้านความพอประมาณ				
5.1 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการกิน	+1	+1	+1	1.00
5.2 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการแต่งกาย	+1	+1	+1	1.00
5.3 การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างสมดุลในด้านการใช้สิ่งของ	+1	+1	+1	1.00
ดัชนีความสอดคล้อง IOC เฉลี่ย	**1.00**			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดัชนีความสอดคล้อง IOC

แบบประเมินพฤติกรรมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ประเด็นการวัดแบบประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	IOC
1. ประเมินตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	+1	+1	+1	1.00
2. ใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	1.00
3. มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00
4. ครอบคลุมเรื่องที่ประเมิน	+1	+1	+1	1.00
5. มีการแบ่งพฤติกรรมใหญ่ออกเป็นพฤติกรรมย่อยแล้วประเมินตามพฤติกรรมย่อย	+1	+1	+1	1.00
6. ประเมินจากเรื่องที่ง่ายไปหาเรื่องที่ยาก	+1	+1	+1	1.00
7. ประเมินจากเรื่องทั่วไปไปหาเรื่องที่เฉพาะเจาะจง	+1	+1	+1	1.00
8. ภาษาเข้าใจง่าย	+1	+1	+1	1.00
9. แบบประเมินมีมีความสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00
10. แบบประเมินแต่ละข้อประเมินเพียงเรื่องเดียว	+1	+1	+1	1.00
ดัชนีความสอดคล้อง IOC เฉลี่ย	**1.00**			

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก ซ

ภาพการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิด PAREBA 2D

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 1 การจัดประสบการณ์ในหน่วยฤดูหนาว เด็กกำลังทำกิจกรรมในหน่วยฤดูหนาว ในภาพเด็กในห้องทำกิจกรรมตามกลุ่ม ให้ออกแบบเสื้อกันหนาวในแต่กลุ่ม ในการทำงานยังไม่มีการวางแผนการทำงาน งานเสร็จสมบูรณ์ และมีความล่าช้าอยู่มาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 2 การจัดประสบการณ์ในหน่วยกลางวันกลางคืน เด็กแบ่งกลุ่มหญิงชายได้และปฏิบัติกิจกรรมตามแผนได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของกิจกรรมกลุ่มให้เด็กทำดวงอาทิตย์ ทำออกมาได้ดี แต่เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันในกลุ่มบ้าง

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 3 การจัดประสบการณ์ในหน่วยข้าว ในกิจกรรมการออกแบบดอกไม้ด้วยเมล็ดข้าว เด็กทำผลงานได้ดี แต่ยังไม่เกิดความช่วยเหลือกันในแต่ละกลุ่มและกิจกรรมปลูกข้าว พบพฤติกรรมที่เด็กไปทำลายต้นข้าวของกลุ่มเพื่อนโดยการดึงต้นข้าวของกลุ่มเพื่อน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 4 การจัดประสบการณ์ในหน่วยโรงเรียนของเรา เด็กตั้งใจฟังมากขึ้นและตอบคำถามครูในห้อง กิจกรรมกลุ่มให้ช่วยผลิตผลงานตุ๊กตา เด็กยังเลียนแบบตุ๊กตาของกลุ่มเพื่อนอยู่ ยังมีการแสดงความคิดเห็นน้อย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 5 การจัดประสบการณ์ในหน่วยดอกไม้ เด็กตั้งใจทำงานเป็นกลุ่มมากขึ้น ในหน่วยนี้ได้ให้เด็กทำดอกไม้จากกระดาษมีการช่วยเหลือกันในกลุ่มแสดงความคิดเห็นกัน และในการถาม ตอบเรื่องดอกไม้กันในห้อง เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นอย่างชัดเจน

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 6 การจัดประสบการณ์ในหน่วยคมนาคม ในหน่วยนี้เด็กๆ ตั้งใจทำกิจกรรมอย่างดี ตั้งใจฟังที่ครูสอน และมีส่วนร่วมในการเรียนมากเกิดความสนุกสนาน และมีการช่วยเหลือกันกับ เพื่อนนอกกลุ่มด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 7 การจัดประสบการณ์ในหน่วยวันมาฆบูชา ในหน่วยนี้เพื่อนที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนศาสนาพุทธได้ ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ในหน่วยนี้ให้พับดอกบัวเด็กทำผลงานออกมาได้ดีมาก

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 8 การจัดประสบการณ์ในหน่วยควายไทย เด็กแสดงความคิดเห็นในการเรียน มากขึ้นยกมือถาม ตอบได้อย่างดีเยี่ยม ในการจัดกิจกรรมกลุ่มให้เด็กๆ ช่วยกันปั้นควายไทยด้วยแป้งโดเด็กร่วมมือกันได้ดีมาก และผลงานที่ออกมาจึงออกมาสวยงาม

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 9 การจัดประสบการณ์ในหน่วยสุพรรณที่รัก ในการทำกิจกรรมการเล่านิทานและถามตอบในห้องเรียนเด็ก แสดงความคิดเห็นและตอบคำถามครูได้ดีมาก กล้าแสดงออกมาขึ้นและมีการโต้แย้งหาเหตุผลกับเพื่อนๆในห้อง และกิจกรรมที่ทำกลุ่ม เป็นการระบายสี มีการแบ่งบันสีให้เพื่อนอีกด้วย

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาพผนวกที่ 10 การจัดประสบการณ์ในหน่วยครอบครัวของฉัน ในหน่วยนี้เด็กๆ ช่วยกันคิด ช่วยเหลือกันในห้องในการแยกเพศของสมาชิกในครอบครัวได้ดีมาก และในการทำกิจกรรมกลุ่มเด็กออกแบบสร้างบ้านได้ดีมาก มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่ม รับฟังกันในกลุ่มและร่วมมือกันได้อย่างดีมากเพื่อให้ผลงานบ้านของกลุ่มตนเองออกมาดีที่สุด

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวธนวรรณ ผิวบัวคำ
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 4 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2533
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูประจำชั้น โรงเรียนอนุบาลวณลักษณ์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลวณลักษณ์

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์